

Nr 243.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till apoteksvarustadga; given Stockholms slott den 11 april 1913.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed inhämta Riksdagens yttrande över bilagda förslag till apoteksvarustadga; och vill Kungl. Maj:t, efter emottagandet av Riksdagens svar, företaga den slutliga prövningen av samma förslag och förordna om utfärdande av författning i ämnet.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Axel Schotte.

Förslag
till
Kungl. Maj:ts nådiga
Apoteksvarustadga

given Stockholms slott den

---

§ 1.

Till apoteksvara enligt denna stadga äro att hänföra ämnen (enkla kemikalier och droger) och beredningar, som endast eller i huvudsakligaste mån användas såsom läkemedel eller vid tillredning av läkemedel. De avsedda *ämnena* (enkla kemikalier och droger) finnas uppräknade i bilaga I, och *beredningarna* finnas närmare angivna i bilaga II vid denna stadga.

Med läkemedel förstås i denna stadga vara, avsedd att vid utvärtes eller invärtes bruk förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom hos människor eller djur.

§ 2.

Mom. 1. Undantagna från att anses såsom apoteksvaror äro här nedan under a)—g) upptagna slag av varor, därest de icke äro upptagna i bilaga I vid denna stadga och ej heller äro försatta med ämne, vars försäljning på grund av föreskrift i nådiga förordningen angående handel med eter- samt eter- eller sprithaltiga läkemedel den 8 december 1876, nådiga giftstadgan den 7 december 1906 eller annan särskild författning är förbehållen apoteksföreståndare, nämligen:

a) Kosmetiska medel, avsedda till ans av hud eller hår eller till renhållning av munhålan, samt medel, avsedda till ans av friska sår.

- b) Liktornsmedel.
- c) Desinfektionsmedel, avsedda till renande av rum, bohag och dylikt eller av avfallsämnen.
- d) Förbandsartiklar, som icke äro impregnerade, eller som äro impregnerade i enbart antiseptiskt syfte.
- e) Mineralvatten, naturliga och konstgjorda.
- f) Mineralkällsalter, naturliga och konstgjorda.
- g) Näringspreparat, som icke äro försatta med annat läkemedel än lecitin eller glycerofosfat av natrium eller kalcium.

Mom. 2. Såsom apoteksvaror skola ej heller anses vissa såsom läkemedel allmänt använda varor, som äro angivna i särskild förteckning, bilaga III vid denna stadga.

Mom. 3. Befinnes vara, varom i mom. 1 förmäles, på grund av tillsättning med häftigt verkande ämne eller av annan orsak vara av sådan beskaffenhet, att varans bruk för uppgivet ändamål medför hälsofara, må på framställning av medicinalstyrelsen antingen meddelas förbud mot införsel och försäljning av sådan vara eller ock förordnas, att den skall anses såsom apoteksvara. Sådant beslut meddelas av Kungl. Maj:t.

§ 3.

De i §§ 1 och 2 nämnda bilagor skola minst vart tredje år av medicinalstyrelsen i samråd med kommerskollegium och tekniska högskolan samt efter apotekarsocietetens direktions hörande granskas och därefter hos Kungl. Maj:t anmälas till fastställelse.

§ 4.

Den, som utan att vara apoteksföreståndare åstundar att fabriksmässigt för avsalu tillverka apoteksvara, vare därtill berättigad, om han med iakttagande i övrigt av vad i gällande författningar stadgas om anmälan av fabriksrörelse i allmänhet, därom gör skriftlig anmälan, i Stockholm hos överståthållarämbetet och i annan stad hos magistraten eller, där sådan icke finnes, hos vederbörande stadsstyrelse samt å landet hos Konungens befallningshavande i länet. Foge ock vid sådan anmälan intyg, att han antingen själv äger skicklighet att bedriva den rörelse, varom här är fråga, eller ock anställt annan, välfrejdad person med vitsordad skicklighet att förestå rörelsen.

Skicklighet att förestå dylik rörelse skall anses tillkomma 1) examinerad apotekare och farmacie kandidat, 2) den, som vid svenskt tekniskt läroverk avlagt avgångsexamen med godkända kunskaper i kemi från läroverkets fackskola för kemi, 3) medicine kandidat, 4) filosofie licentiat, filosofie kandidat och filosofie magister, envar därest han i sin examen visat sig äga godkända kunskaper i kemi, samt 5) annan, som inför vederbörande lärare vid något av rikets universitet, karolinska medikokirurgiska institutet eller svenskt tekniskt eller farmaceutiskt läroverk styrkt sig äga nöjaktig fackkunskap i kemi och däröver erhållit intyg.

§ 5.

Fabrikant eller annan näringsidkare, som, utan att tillverka apoteksvara, vid fabriksmässig tillverkning eller eljest i sitt yrke använder sådan vara, må därom göra anmälan till myndighet, hos vilken anmälan enligt § 4 göres.

§ 6.

Apoteksvara må ej till riket införas av annan än

- a) apoteksföreståndare,
- b) fabrikant eller annan näringsidkare, som efter behörig anmälan enligt § 4 eller § 5 här ovan tillverkar apoteksvara eller eljest i sin rörelse använder sådan vara, i den mån densamma är för hans tillverkning behöflig,
- c) person, som enligt § 7 är berättigad att idka grosshandel med apoteksvara,
- d) föreståndare för vetenskaplig institution, lydande under någon av rikets akademier eller högskolor eller som åtnjuter understöd av stat eller kommun, i den mån apoteksvaran är för annan institutionens verksamhet än sjukvård behöflig, samt
- e) föreståndare för av stat eller kommun inrättat eller understött offentligt undersökningslaboratorium, ävensom av offentlig myndighet auktoriserad föreståndare för annat offentligt undersökningslaboratorium, i den mån varan är för laboratoriets verksamhet behöflig.

Finnes anledning misstänka, att apoteksvara, som av fabrikant, annan näringsidkare eller föreståndare för vetenskaplig institution eller offentligt undersökningslaboratorium införes, icke är för angivet ändamål behöflig, äge vederbörande tullförvaltning att före varans utlämnande avfordra fabrikanten, näringsidkaren eller föreståndaren i sådant hänseende på tro och heder avgiven förklaring.

§ 7.

Mom. 1. Vill annan person än apoteksföreståndare idka grosshandel med apoteksvaror, skall han, med iakttagande i övrigt av vad i gällande författningar stadgas om anmälan av grosshandelsrörelse i allmänhet, därom göra skriftlig anmälan, på sätt i § 4 stadgas för den, som åstundar att fabriksmässigt tillverka apoteksvara, och därvid med sådant intyg, som i samma § omförmäles, styrka, att antingen han själv eller av honom såsom föreståndare anställd person äger skicklighet att bedriva sådan rörelse.

Grosshandlare, som i detta moment avses, är berättigad att försälja apoteksvara till person, som enligt § 6 äger till riket införa sådan vara, dock, beträffande de i punkterna b), d) och e) i samma § nämnda personer, endast i den mån varan kan antagas vara för köparens där angivna ändamål behöfelig. Grosshandlare, varom i detta moment är fråga, får icke hålla till salu, försälja eller utlämna apoteksvara i öppen bod.

Mom. 2. Fabrikant, som i § 4 sägs, är berättigad att, med de inskränkningar, som i mom. 1 stadgas för grosshandlare, försälja apoteksvara av egen tillverkning.

Mom. 3. I övrigt må med de undantag, som i mom. 4 och 5 här nedan omförmälas, apoteksvara ej till salu hållas eller försäljas av annan än apoteksföreståndare.

Mom. 4. Kommunalnämnd eller läkare i orter, belägna avlägset från apoteksinrättning eller där farsot utbrutit eller allmän sjuklighet är gängse, äger att, jämlikt därom gällande bestämmelser, tillhandahålla läkemedel. Likaså äger dels veterinär tillhandahålla nödiga läkemedel i den omfattning gällande veterinärinstruktion medgiver, dels ock tandläkare att, jämlikt vad därom är föreskrivet, tillhandahålla allmänheten läkemedel för sådana sjukdomar, som det tillkommer tandläkare att behandla.

Mom. 5. Inom riket insamlade växter eller växtdelar må, ändock att de enligt bilaga I vid denna stadga äro att hänföra till apoteksvaror, i oblandat skick fritt försäljas.

§ 8.

Fabrikant, som i § 4 avses, och grosshandlare, som avses i § 7 mom. 1, ävensom apoteksföreståndare, som driver tillverkning av eller

grosshandel med apoteksvaror i från apoteket skild lokal, äro skyldiga att underkasta sig den särskilda inspektion och kontroll, varom Kungl. Maj:t kan komma att förordna, samt att i den ordning, som kan komma att föreskrivas, bestrida kostnaderna härför.

§ 9.

Vid försäljning av apoteksvara skall i varje fall varans art eller sammansättning genom påskrift eller bifogad deklARATION tydligt och riktigt angivas:

a) å enkla kemikalier och droger: genom deras vetenskapliga eller i gällande farmakopéer eller i bilaga I vid denna stadga införda benämning,

b) å beredningar: genom i gällande farmakopéer upptagen eller av medicinalstyrelsen eljest godkänd benämning eller genom angivande av uti dem ingående ämnens namn och mängd ävensom beredningsformen.

Hvad sålunda föreskrivits, gäller även beträffande vara, upptagen å bilaga III vid denna stadga, dock att till angivande av dylik vara jämväl må användas dess i bilaga III intagna benämning. Vid försäljning av sådan vara skola därjämte iakttagas de i bilaga III för vissa fall meddelade särskilda bestämmelser om påskriftens innehåll.

§ 10.

I gällande medicinaltaxa icke upptagen apoteksvara, utgörande beredning, ävensom i bilaga III upptagen vara må vid försäljning icke åsättas högre pris, än som på grund av uti densamma ingående ämnens art och mängd ävensom beredningsformen skall för motsvarande vara, tillredd å inrikes apoteksinrättning, beräknas enligt de av Kungl. Maj:t fastställda grunder för apoteksvarors taxering.

§ 11.

Mom. 1. Skulle apoteksvara, oaktat bestämmelsen i § 10 här ovan, komma att mera allmänt försäljas till avsevärt högre pris än som enligt nämnda § får betingas eller eljest till oskäligt pris, eller skulle det befinnas, att fabriksmässigt tillverkad apoteksvara till sammansättning och innehåll väsentligen avviker från meddelad signatur eller deklARATION, eller skulle eljest i avseende å en viss apoteksvara sådana särskilda omständigheter yppa sig, att dess vidare saluhållande inom landet är att

anse såsom onyttigt och skadligt, kan på framställning av medicinalstyrelsen förbud meddelas mot införsel och försäljning av sådan vara. Sådant förbud meddelas av Kungl. Maj:t.

Mom. 2. Vad i mom. 1 är stadgat om apoteksvaror, skall även gälla beträffande bräckband och andra bandage, elektriska bälten och andra dylika medel, som angivas såsom botande eller lindrande medel mot sjukdom.

§ 12.

Ett exemplar av denna stadga jämte därtill hörande, gällande bilagor skall ständigt finnas för allmänheten tillgängligt i fabrik, där tillverkning av apoteksvara äger rum, samt i varje lokal, där apoteksvara eller sådan vara, som är upptagen å bilaga III vid denna stadga, hålles till salu.

§ 13.

Mom. 1. Med böter från och med 10 till och med 1,000 kronor straffas den, som, utan att vara därtill enligt denna stadga berättigad, hit till riket inför eller försöker införa apoteksvara eller idkar tillverkning av eller håller till salu eller försäljer sådan vara.

Mom. 2. Lag samma vare för den, som eljest överträder de i § 7 givna bestämmelser samt för de i § 6 punkterna b), d) och e) nämnda personer, därest de införa eller försöka införa apoteksvara i större omfattning än i samma punkter medgivits, ävensom för den, som bryter mot av Kungl. Maj:t enligt § 2 mom. 3 eller enligt § 11 meddelat förbud.

Mom. 3. Vid förseelse, som i mom. 1 säges, eller vid förseelse mot förbud, varom i § 2 mom. 3 eller § 11 förmäles, må varan tagas i beslag och dömas förbruten.

§ 14.

Med böter från och med 10 till och med 500 kronor straffas den, som bryter mot stadgandena i §§ 9 eller 10.

§ 15.

Överträdelse av föreskriften i § 12 straffas med böter från och med 5 till och med 50 kronor.

§ 16.

Ej må straff, som ovan stadgats, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

§ 17.

Den, som under den tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna stadga, fortsätter samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits dömas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

§ 18.

Allmän åklagare skall med noggrannhet tillse efterlevnaden av denna stadga och äger i de fall, då enligt denna stadga varan är att anse såsom förbruten, beslag därå verkställa.

Tullverkets personal åligger att med uppmärksamhet övervaka införseln till riket av apoteksvaror.

Då anledning är att antaga, att olovlig införsel av apoteksvara i strid mot denna stadga ägt rum, eller att försök därtill gjorts, åligger tullförvaltningen i införselorten att ofördröjligen anmäla förhållandet hos vederbörande allmänna åklagare.

§ 19.

Mom. 1. Apoteksvara, som blivit med beslag belagd enligt denna stadga, skall förses med beslagarens sigill samt förvaras under lås och på säkert ställe, till dess genom laga kraftvunnet beslut är avgjort, huruvida det i beslag tagna skall anses såsom förbrutet. Om beslagets verkställande och de för godsets förvarande vidtagna åtgärder göra beslagaren ofördröjligen anmälan hos ortens högsta polismyndighet, på vilken det ankommer att meddela de närmare föreskrifter härutinnan, som må finnas nödiga.

Mom. 2. Vara, som på grund av denna stadga är dömd förbruten, skall på i moment 1 angivet sätt förvaras, intill dess densamma kan bliva genom exekutiv myndighet antingen försäld, under iakttagande i tillämpliga delar av föreskrifterna i § 7, eller ur riket utförd eller ock efter Konungens befallningshavandes föreskrift under nödiga försiktighetsmått förstörd eller på annat sätt oskadliggjord.

§ 20.

Åtal för överträdelse av föreskrifterna i denna stadga anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

§ 21.

Mom. 1. Böter, som enligt denna stadga ådömas, ävensom försäljningsbeloppet för förbrutet gods tillfalla kronan.

Mom. 2. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de efter allmän strafflag.

Genom denna stadga upphäves vad angående införsel, tillhandahållande och försäljning av läkemedel finnes stadgat i följande nådiga författningar: »Kongl. Maj:ts förnyade privilegium för apothekare-societeten uti Sverige och dess underliggande provinser emot de af qvacksalvare och andre slike inritade missbruk», den 28 juni 1683, »Kongl. Maj:ts Medicinal-ordningar af den 30 oktober 1688, eller privilegier, som Kongl. Maj:t förunnat Collegium Medicum», samt »Kongl. Maj:ts Resolution och förklaring den 1 augusti 1698, angående några mål beträffande Collegium Medicum, apothekaresocieteten och barberareembetet».

Denna stadga träder i kraft den 1 juli 1914.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 april 1913.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
 Statsråden PETERSSON,
               SCHOTTE,
               BERG,
               BERGSTRÖM,
               friherre ADELSWÄRD,
               PETRÉN,
               STENSTRÖM,
               LARSSON,
               SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

Gällande
bestäm-
melser.

Gällande bestämmelser beträffande handeln med läkemedel finnas i tre författningar från senare delen av 1600-talet nämligen »Kongl. Maj:ts förnyade privilegium för apothekaresocieteten uti Sverige och dess underliggande provinser emot de af qvacksalvare och andre slike inritade missbruk» den 28 juni 1683, »Kongl. Maj:ts Medicinalordningar af den 30 oktober 1688, eller privilegier, som Kongl. Maj:t förunnat Collegium Medicum», samt »Kongl. Maj:ts Resolution och förklaring den 1 augusti 1698 angående några mål beträffande Collegium Medicum, apothekaresocieteten och barberarembetet.» Beträffande innebörden av dessa gamla stadganden ber jag att få meddela ett yttrande av medicinalstyrelsen i en skrivelse den 7 juli 1905. Styrelsen anför där följande:

»Kungl. Maj:ts förnyade privilegium för Apotekaresocieten uti Sverige af den 28 juni 1683 förordnar, att inga utom apotekarne skola vid 'straff och konfiskation' äga rätt att sälja några sådana 'medicinska saker', som i det den 10 april 1675 utfärdade äldre privilegiebrevet stå specificerade och egentligen höra till apoteken. Hvilka alla dessa i 1675 års bref specificerade varor äro, finnes angifvet i nådiga resolutionen och förklaringen af den 1 augusti 1698 punkt 5. Där finner man dem först i allmänhet sammanfattade såsom 'alla medicinaliske och andra farlige saker' och därefter specificerade. Redan här ser man att begreppet läkemedel icke sammanfaller med hvad som bör förstås med apoteksvara. Om man anser uttrycket 'medicinaliske saker' betyda ungefär detsamma, som man nu förstår med ordet läkemedel, finner man att uttrycket 'andra farlige saker' måste syfta på ämnen, som genom sin giftighet eller häftiga verkan förbehållits apotekarne till försäljning, vare sig de äro avsedda till läkemedel eller till annat bruk. Orsaken härtill är ej svår att förstå, då apoteken redan från början ställdes under kontroll af Collegium medicum (sedermera Sundhetskollégium och Medicinalstyrelsen), hvarigenom en större noggrannhet vid handhafvandet och utlämnandet till allmänheten af sådana farliga ämnen vanns. I den följande uppräknigen återfinnas dessa båda grupper af läkemedel såsom 1) venena opiata (gifter), 2) abortiva, anodyna, confortantia, purgantia, emetica (läkemedel af olika verkan, delvis häftigt verkande), och 3) aquæ simplices et compositæ, emplastra, unguenta, theriaca, mithridatium confectiones medicinales, electuaria, balsama, essentiæ, tincturæ, olea destillata elixiria, pulveres simplices et compositi, pilulæ, spiritus, aquæ vitæ mathioli, slagvatten, kanelmoder och andra destillerade vatten, bröstkakor, viol-, rosen- och andra syruper, conserver (olika former af läkemedel). Genom det i resolutionen förekommande tillägget 'eller slike medicinal saker' är tydligt uttryckt, att författningens uppräknig af medel af olika verkan och olika läkemedelsformer endast är afsedd att utgöra exempel på då för tiden brukliga läkemedel och läkemedelsformer.

En del af de i författningen uppräknade läkemedelsformerna begagnas nu ej mera, men andra hafva i deras ställe tillkommit.»

I nådiga förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet förklaras uttryckligen i § 8, att vad som i § 1 är stadgat om allmän rättighet att idka all slags handel icke äger tillämpning å »handel med gifter eller andra vådliga ämnen», eller å »apoteksrörelse eller handel med apoteksvaror». Dessa undantag torde visa, att de åt apotekarne år 1683 beviljade privilegierna ännu ansågos hava gällande kraft. Det

i nyssnämnda förordning begagnade uttrycket 'apoteksvaror' synes avse de i nådiga resolutionen af 1698 punkt 5 nämnda varor, som, i följd därav att de endast fingo av apotekare försäljas, benämndes apoteksvaror.

Under de senare årens utveckling av handel och näringar har en helt ny kemiskt-teknisk industri uppstått, som för sin drift har behov av lättare tillgång till vissa gifter eller andra ämnen, som enligt apoteksprivilegierna varit att hänföra till apoteksvaror. I avseende på handel med vissa gifter har man också tillmötesgått industriens behov genom utfärdande den 7 januari 1876 av förordningen angående handel med gifter (numera ersatt med nådiga giftstadgan den 7 december 1906).

Praxis.

I fråga om övriga varor åter, som kunna falla under de gamla medicinalförfattningarna, har man fortfarande att hålla sig till dessa. Givet är att det under sådana förhållanden skall erbjuda stora svårigheter att avgöra, om en viss vara är att hänföra till dem, som få försäljas endast å apotek. Spörsmålet har åtskilliga gånger varit föremål för högsta domstolens prövning i följd av anställda åtal för olaga försäljning av apoteksvaror (utslag den 26 okt. 1881, Nytt Juridiskt arkiv 1881 sid. 448; den 17 aug. 1899, N. J. A. 1899 sid. 359; den 16 dec. 1903, N. J. A. 1903 sid. 525; den 25 sept. 1906, N. J. A. 1906 sid. 402 samt fem utslag den 10 nov. 1909 N. J. A. 1909 sid. 598 och notiser B Nr:is 725—729). Utslagen tyda på en viss osäkerhet i rättstillämpningen. Särskilt i de äldre utslagen synes man huvudsakligen hava fäst avseende vid den försålda varans beståndsdelar och, då dessa varit sådana, att de var för sig fått fritt försäljas, frikånt svaranden, ehuru de försålda varorna på grund av form och försäljningssätt uppenbarligen varit avsedda till botande av sjukdom (se rättsfallen av år 1881 och 1906). Vid fällande utslag synes avseende hava fästats vid tillvaron i de åtalade preparaten av mera typiska läkemedel och särskilt sådana, som ej finge utlämnas från apotek utan behörigt recept (rättsfallet av 1899). I rättsfallet av år 1903 anfördes såsom stöd för det fällande utslaget, att åtminstone vissa av de omhandlade varorna uteslutande vore att betrakta såsom läkemedel. I rättsfallen av 1909, i vilka ett stort antal varor (american järnextrakt, kloka gubbens giktliniment, sundhetsbalsam, giktolja, tanddroppar, kamferolja, kamfertliniment, sundhetssalt, embrocation, giktsalva, Cederroths järnextraktcapslar, äkta ryskt bröstité, hostité, nervité, blodreningsté, magörtité, robol, carlsbadarsalt, carlsbadarsalt för djur, nervosin, nervpulver, blodkraftpulver, maltextrakt med järn, maltextrakt med järn och chinin samt maltextrakt i fast form med en procent järn m. fl.) förklarades såsom apoteksvaror, synas domsto-

larna hava i huvudsak anslutit sig till medicinalstyrelsens utlåtanden, enligt vilka nämnda varor förklarades såsom apoteksvaror, emedan de på grund av art och sammansättning utgjorde läkemedel och uppenbarligen vore avsedda därtill samt för övrigt någon annan användning av desamma än till läkemedel svårligen kunde tänkas.

Även i tullbehandlingsavseende hava myndigheterna haft att tilllämpa ifrågavarande gamla författningar. Enligt tullstadgan få apoteksvaror ej införas av andra än apotekare samt vissa näringsidkare och laboratorier, en föreskrift som vållat tvister, huruvida en viss vara är att hänföra till apoteksvara eller icke. Åtskilliga sådana ärenden hava blivit dragna under regeringsrätten.

Ehuru, som ovan framhållits, avgörandet, huruvida en viss vara bör anses vara förbehållen apotekarnas uteslutande försäljningsrätt, ofta är synnerligen svårt, är det dock allmänt känt, att varor, om vilkas karaktär av apoteksvaror tvivel ej kan råda, i stor utsträckning försäljas i den allmänna handeln. Förutom i den rådande ovissheten om innehållet av gällande rätt, vilken naturligen gör vederbörande åklagare obenägna att ingripa med åtal, har det nuvarande tillståndet till väsentlig del sin grund i den efter nuvarande förhållanden orimligt låga straffpåföljd, som är stadgad för olovlig läkemedelsförsäljning nämligen femtio daler silvermynt, motsvarande 12 kronor 50 öre, ett belopp, som i och för sig ej kan verka avskräckande. Härtill kommer visserligen möjligheten av konfiskation av förefintligt lager, men dels synes åklagaremyndigheten under nuvarande osäkra förhållanden vara föga benägen att göra beslag och dels verkar konfiskationen osäkert och ojämt.

Behovet av
åtgärder.

Uppenbarligen föreligga sålunda missförhållanden, vilka påkalla statsmakternas ingripande. Detta bör afse dels förtydligande och moderniserande av stadgandena om de varor, vilkas försäljning skall vara apotekarne förbehållen, och dels avsevärt skärpande av straffbestämmelserna, så att dessa bliva ägnade att upprätthålla efterlevnaden av de i förevarande avseende meddelade föreskrifter.

Redan i ett 1874 utgivet cirkulär behandlade medicinalstyrelsen frågan om den överhandtagande olagliga försäljningen av läkemedel från handelsbodas, men först sedan apotekaresocietetens direktions år 1903 gjorde en framställning om åtgärder för att göra det apotekarne tillförsäkrade skyddet effektivt, hava strävandena för ny lagstiftning på området tagit mera fast form. Medicinalstyrelsen, som anbefalldes att avgiva utlåtande i anledning av nämnda framställning, tillkallade tre sakkunniga nämligen dåvarande e. o. professoren i medicinsk och fysio-

Förarbeten
till stadgeför-
slaget.

logisk kemi vid Uppsala universitet greve Carl Thore Mörner, apotekaren A. J. Schillberg och civilingenjören Klas Sondén. Sedan dessa sakkunniga den 8 juli 1904 avgivit utlåtande jämte förslag till förordning angående handel med apoteksvara samt åtskilliga yttranden i ärendet förekommit, avgav medicinalstyrelsen den 7 juli 1905 utlåtande och överlämnade därvid ett av styrelsen uppgjort förslag till förordning angående apoteksvaror. Öfver detta medicinalstyrelsens förslag avgåvos yttranden av apotekarsocietetens direktion den 5 april 1906, av tekniska högskolan den 24 december 1906 och av generaltullstyrelsen den 22 februari 1907.

Ytterligare skrifter inkommo från bl. a. Sveriges färg-, drog- och kemikaliehandlareförening, Allmänna svenska läkareföreningen samt apotekaresocietetens direktion.

I anledning av vad i yttrandena förekommit har Kungl. Maj:t därefter genom nådigt brev den 11 mars 1909 befallt medicinalstyrelsen dels att med biträde av fem sakkunniga, dem chefen för civildepartementet ägde utse, underkasta det av styrelsen framlagda förslaget till förordning angående apoteksvaror förnyad granskning, dels ock att i samråd med nämnda sakkunniga upprätta förslag till de i styrelsens författningsförslag ifrågakända eller eljest erforderliga förteckningar.

Till sakkunniga utsågos professor Mörner, apotekaren Richard Reinhold August Lehman, civilingenjören Sondén, ingenjören Ernst Larsson och sekreteraren i Sveriges färg-, drog- och kemikaliehandlares förening, disponenten Karl Kjellander.

Med skrivelse den 14 maj 1909 överlämnades därefter av medicinalstyrelsen och de sakkunniga nytt förslag till apoteksvarustadga jämte därtill hörande förteckningar I, II och III.

Över detta förslag, som torde få såsom bilaga A åtfölja detta protokoll, hava samtliga handelskammare i riket avgivit yttrande och har Stockholms handelskammare därvid överlämnat till handelskammaren inkomna skrifter i ämnet från apotekaresocietetens direktion, stockholmskretsen av Sveriges farmaceutförbund och styrelsen för färg-, drog- och kemikaliehandlareföreningen. Uttalanden i anledning av förslaget hava därjämte direkt till civildepartementet inkommit från apotekaresocietetens direktion, från läkaresällskapet, nordvästra Skånes läkareförening, Svenska tidningsutgivareföreningen, apotekare F. A. Johansson i Burträsk, fil. doktorn P. Håkansson och pastorn N. Liljequist med instämmande av åtskilliga personer.

Över de sålunda inkomna handlingarna jämte åtskilliga andra framställningar och inlagor i ärendet, har slutligen kommerskollegium den 28 mars 1912 avgivit utlåtande.

Sedan ärendet undergått en förberedande bearbetning inom civildepartementet, har jag enligt nådigt bemyndigande den 20 februari 1913 uppdragit åt t. f. medicinalrådet E. Sederholm, ledamoten av Riksdagens Andra kammare predikanten J. P. Igel, disponenten K. Kjellander och ledamoten av Riksdagens Första kammare grosshandlaren A. Lindh att inom civildepartementet biträda vid granskning av förenämnda utav medicinalstyrelsen, med biträde av för sådant ändamål utsedda sakkunniga, den 14 maj 1909 avgivna förslag. Den 14 innevarande mars har denna kommission avlämnat ett omarbetat förslag till apoteksvarustadga, jämte därtill hörande motivering.

* * *

Huvudprincipen för en lagstiftning på ifrågavarande område bör naturligen vara att, såvitt möjligt tillgodose den allmänna hälsovårdens krav. Detta torde, tillämpat på det föreliggande fallet, innebära, att staten måste sörja för att dess medborgare erhålla fullgoda och väl beredda läkemedel så lätt tillgängliga och till så billigt pris som möjligt. Det har nu gjorts gällande att detta mål bäst skulle vinnas genom att helt frigiva tillverkningen och handeln med läkemedel.

**Förslagets
huvud-
grunder.**

Att tillverkningen av vissa läkemedel med fördel sker fabriksmässigt, varigenom billigare pris och i vissa fall större homogenitet och bättre beskaffenhet erhålles än vid tillredning i mindre partier å apotek, synes vara allmänt erkänt. De framlagda förslagen till apoteksvarustadga innehålla även bestämmelser, ägnade att underlätta uppkomsten av en inhemsk fabriksmässig tillverkning av apoteksvaror, och för denna industri hava inga andra inskränkningar uppställts än fordringar på viss kompetens hos fabriksföreståndaren samt på inspektion och kontroll från det allmännas sida. För att komma i åtnjutande av de fördelar, fabriksmässig läkemedelstillverkning medför, är det emellertid ej nödvändigt att frigiva detaljhandeln med dessa fabriksmässigt tillverkade läkemedel; de kunna även försäljas på apoteken och erfarenheten visar, att så redan sker i stor omfattning, särskilt med utländska fabrikat.

Tillverkning.

Vad detaljhandeln med läkemedel angår, så måste fasthållas, att särskilt kontrollerade affärer med fullt kompetenta ledare och biträden äro ett viktigt och nödvändigt led i samhällets verksamhet för befrämjande av hälso- och sjukvården. För handhavande av giftiga eller eljest häftigt verkande medel samt tillredning av läkemedel enligt läkares recept äro apoteken otvivelaktigt av behovet påkallade. Men även i övrigt tala vissa skäl för att i allmänhetens intresse koncentrera läkemedelshandeln till apoteken. Om någonsin stora anspråk i fråga om renhet och god beskaffenhet böra ställas på varor, som hållas till salu

Detaljhandel.

inom landet, så är det i fråga om de varor, som äro avsedda att användas mot sjukdomar; ett overksamt eller skadligt medel kan här lätt få de mest ödesdigra följder.

Utan att i någon mån ingå på frågan, huru apoteksväsendet lämpligen bör ordnas, vilken fråga är föremål för behandling av en särskild kommitté, vill jag dock i detta sammanhang anföra ett par uttalanden i vederbörande tillfälliga utskotts utlåtanden vid 1907 års riksdag i anledning av herr K. E. O. Kjellbergs motion i fråga om utredning angående apoteksväsendets ordnande efter utgången av år 1920.

»Såsom motionären ävenledes föreslagit bör dock denna utredning icke bliva så ensidig, att den omfattar endast och allenast frågan om statsdriftens möjlighet och fördelar. Även andra system finnas, såsom ovan blivit visat, vilka kunna vara värda att prövas och jämföras och bland dessa icke minst det system, som för närvarande är så gott som allenarådande i vårt land eller personalprivilegiesystemet, vilket dock så, som det hos oss tillämpas, av yrkesmän utomlands anses stå främst och ofta anföres såsom ett mönster, när det gäller förslag att reformera apoteksväsendet i ett land». (Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 2.)

»De synpunkter, som vid en sådan utredning företrädesvis böra göra sig gällande, äro dels allmänhetens anspråk på billiga och fullgoda läkemedel samt bekväm tillgång på dem, dels ock yrkesutövarnas krav på ett väl ordnat befordringssystem i förening med skälig utkomst. Beträffande förstnämnda önskemål är det tydligtvis förenat med stora svårigheter att utan sakkunnig utredning angiva det lämpligaste sättet för uppnående av detsamma. Jämsides härmed framträder synnerligen kraftigt behovet att till allmänhetens bekvämlighet inrätta ett flertal nya apotek, särskilt å landsbygden, där på många orter rent av olidliga förhållanden äro rådande i avseende å möjligheten att vid sjukdomsfall skyndsamt anskaffa erforderliga läkemedel. Också synes det utskottet som om utvecklingen borde gå därhän, att apotek inrättas på alla mera centrala platser, d. v. s. sådana, dit kringliggande bygd närmast är hänvisad att fylla sina behov och avsätta sina produkter. Häremot skall utan tvivel invändas, att många av de sålunda avsedda nya apoteken icke skulle få tillräcklig bärighet, icke lämna innehavarna ens en blygsam utkomst. Utskottet har emellertid icke förbisett denna omständighet, utan tvärtom sökt finna utväg till en ekonomisk mellankomst i fråga om mindre bärkraftiga apoteksinrättningar. Dylik mellankomst skulle enligt utskottets förmenande kunna åvägabringas genom inrättande av en inkomstregleringsfond, till vilken från de mera givande apoteken skulle efter fastställda grunder inbetalas årliga penningebidrag, som i

mån av behov årligen fördelades mellan de icke bäriga apoteken.» (Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 5.)

Det må i detta sammanhang erinras om, att förutom den nyssnämnda, av andra kammarens andra tillfälliga utskott år 1907 ifrågasatta inkomstregleringsfonden, det, även om vårt nuvarande apotekssystem i huvudsak bibehålles eller statsmonopol införes, lärer bliva nödvändigt att i större eller mindre mån från apoteken uttaga kostnaderna för apotekarkårens pensionering.

Skall man hålla möjligheten öppen att, utan större direkta bidrag från statens sida och utan alltför stark höjning av medicinaltaxan, i vårt glest befolkade land uppehålla de i allt fallt nödvändiga egentliga apoteken å så många platser, att rimliga anspråk uppfyllas i fråga om möjligheten att få läkarrecept snabbt expedierade, lärer det alltså vara nödvändigt tillse, att apotekens ekonomiska bärighet ej alltför mycket kringskäres. Man torde därför icke nu böra frigiva detaljhandeln med apoteksvaror vare sig till handlande i allmänhet eller till en särskilt reglerad drog-handlareklass, som med billigare omkostnader konkurrerar med de egentliga apoteken. Skulle det under den blivande utredningen visa sig lämpligt, att vidtaga någon sådan anordning, är det lätt att lossa på banden och lösgiva läkemedelshandeln i större eller mindre utsträckning. Däremot har erfarenheten visat det vara synnerligen svårt för att ej säga omöjligt att inskränka de rättigheter i ifrågavarande hänseende, som en gång lämnats den fria handeln.

Av ovan angivna skäl har jag ansett mig böra i fråga om detaljhandeln ansluta mig till principen i 1909 års förslag till apoteksvarustadga, enligt vilket läkemedelshandeln i stort sett är förbehållen apoteken. De ganska vittgående undantag, som i nämnda förslag voro gjorda för att i allmänhetens intresse underlätta tillgången till vissa läkemedel och för att från apotekens uteslutande försäljningsrätt undantaga särskilt de allmänt spridda medlen till ans av hud eller hår eller till renhållning av munnhålan, hava bibehållits och än ytterligare utvidgats. Det synes mig sålunda, som i det föreliggande förslaget allmänhetens intresse blivit fullt tillgodosett. Att härutöver göra några ytterligare inskränkningar i fråga om de varor, som bliva förbehållna apotekarnes uteslutande försäljningsrätt, därtill har jag ej funnit anledning. Den omständigheten att Kungl. Maj:t genom nådig kungörelse den 9 september 1873, efter Riksdagens hörande förordnat, att all handel med eller överlåtelse enskilde emellan av apoteksprivilegier skall med utgången av år 1920 upphöra att vidare tillerkännas gällande kraft samt fastställt stadgar för en amorteringsfond, avsedd för inlösen genom avgifter från apoteken själva under tiden t. o. m. nämnda år av

de s. k. säljbara privilegierna, torde utgöra ett visst skäl för att under denna tid ej göra större inskränkningar i apotekens förmåner än som direkt påkallas av allmänhetens och den allmänna hälsovårdens intressen. För inlösen av de säljbara apoteksprivilegier, vilkas innehavare voro villiga ingå på en inlösning, hava upptagits amorteringslån, vilka intill år 1920 skola förräntas och avbetalas genom i många fall ganska stora årliga avgifter från de sålunda inlösta apoteken, och under sådana förhållanden synes försiktighet böra iakttagas vid åtgärder, som kunna tänkas menligt inverka på apotekens bärighet.

Grosshandel. Jag har hittills endast yttrat mig angående detaljhandeln. Vad grosshandeln beträffar synas mig ej samma skäl föreligga att bibehålla apotekarnas privilegierade ställning, blott man sörjer för att detta slag av handel omhänderhaves av kompetenta personer. Av skäl, som under § 7 i förslaget närmare angivas, och särskilt i handeln och industriens intresse har jag därför föreslagit frigivande under vissa försiktighetsmått av grosshandeln med ifrågavarande varor.

Åtgärder mot humbugsmedicin. En lagstiftning beträffande apoteksvaror kan icke bortse från den handel med s. k. humbugsmedicin, som särskilt under senare åren tagit en allt större och betänkligare omfattning. I fråga om behovet av åtgärder däremot torde jag kunna inskränka mig till att åberopa vad som anföres under § 11 i det inom civildepartementet utarbetade förslaget.

Jag anser mig i detta sammanhang böra något bemöta en uppfattning, som gjort sig gällande under ärendets behandling, nämligen att föreskrifter mot humbugsmedicin icke borde intagas i apoteksvarustadgan, utan att detta ämne borde behandlas särskilt för sig eller i samband med frågan om illojal konkurrens. Redan av den såsom bilaga härtill fogade redogörelsen rörande förhållandena i utlandet framgår, att särskilda föreskrifter utöver dem, som eventuellt finnas ifråga om illojal konkurrens, ansetts nödiga beträffande handeln med »arkana» och »specialiteter».

Vid lagstiftning mot bedrägliga läkemedel och obehörig reklam med läkemedel är det ett allmänt intresse, som skall tillgodoses, nämligen allmänhetens skyddande mot underhaltiga och orimligt dyra läkemedel samt eventuellt mot en onödig och därför skadlig läkemedelskonsumtion. Konkurrenssynpunkten eller afsikten att hindra den ene läkemedelsfabrikanten att göra obehörig vinst på den andres bekostnad, kommer ej i beaktande eller åtminstone endast i mycket underordnad grad. Lagstiftningen mot illojal konkurrens däremot torde hava sin största betydelse just för förhållandet mellan enskilda näringsidkare och handlande och går åtminstone huvudsakligen ut på att förhindra en affärsman att *obehörigen* framställa sina anbud såsom särskilt förmånliga.

I sådant fall beredes konkurrenser möjlighet att på ett eller annat sätt inskrida till stävjande av hans missbruk. Dessa synpunkter gälla icke för de nu ifrågasatta åtgärderna till läkemedelshandelns reglerande; för detta ändamål fordras därför andra medel än sådana, som kunna tänkas tillgripas för reglerande av förhållandet konkurrenser emellan. Jag vill naturligtvis ej förneka, att ifråga om läkemedel kunna förekomma fall, som skulle kunna behandlas även enligt eventuella föreskrifter om illojal konkurrens, men att ett visst missförhållande kan motarbetas enligt flera olika lagstadganden, läser icke vara något ovanligt eller förenat med någon särskild olägenhet.

I fråga om de åtgärder, som redan nu lämpligen kunna vidtagas mot bedrägliga läkemedel, synes mig det inom civildepartementet utarbetade förslaget vara fullt antagligt.

* * *

Sedan jag sålunda i största korthet redogjort för de grundläggande principer, varpå en apoteksvarustadga enligt min uppfattning bör vila och vilka jämväl ligga till grund för det förslag, som jag nu kommer att framlägga, ber jag att i fråga om den utländska lagstiftningen på förevarande område få hänvisa till en inom civildepartementet utarbetad, kortfattad redogörelse, vilken som torde såsom bilaga B få åtfölja detta protokoll.

Jag övergår härefter till specialmotiveringen för de särskilda stadsgandena. Då jag i de allra flesta avseenden ansluter mig till det av 1913 års kommission överlämnade förslaget, kan jag väsentligen inskränka mig till att återgiva deras motivering.

**Special-
motivering.**

§ 1.

Denna paragraf innehåller bestämmningar å de grundläggande begreppen läkemedel och apoteksvara. Med däri upptagna termen »ämnen» menas enkla kemikalier och droger, samt med »beredningar» varor, tillkomna genom blandning eller annan beredning av enkla kemikalier eller droger.

Kommissionen anför angående paragrafen följande.

Av olika orsaker har det i många fall visat sig vara nödvändigt, att staten genom särskilda bestämmelser inskränker och reglerar införsel och tillverkning av samt handeln med vissa slag av varor. Såsom några exempel härpå har kommissionen anfört gifter, rörande vilka utfärdats nådiga giftstadgan den 7 december 1906, explosiva varor, rörande vilka finnes en kungl. förordning den 19 november 1897, samt margarin och vissa därmed likställda varor, behandlade i en kungl. förordning den 13 oktober 1905.

1913 års kom-
mission.

De varugrupper, som i de nämnda särskilda författningarna avses, hava i dem på olika sätt angivits och begränsats. I giftstadgan lämnas ingen allmän beskrivning på de varor, som falla under densamma. I stället lämnas i två till stadgan hörande förteckningar en uppräknig av dessa varor. Explosiva varor beskrivas i förordningen den 19 november 1897 såsom varor, vilka bestå av eller innehålla sådana på kemisk väg eller genom mekaniska blandningar framställda produkter, som äro av beskaffenhet att genom stöt, antändning eller uppvärmning kunna bringas att hastigt sönderdelas och, helt eller delvis, häftigt övergå i gasformigt tillstånd och vilkas användning i och för sig är grundad på denna deras beskaffenhet. Sedermera förekommer i förordningen en uppdelning av varorna i två klasser, med uppräknig av ett flertal olika varuslag. Med margarin avses i förordningen den 13 oktober 1905 varje smörliknande vara, av vad ursprung, blandning eller sammansättning som helst, såvida däri ingår fett, som ej är framställt ur mjölk.

Naturligt är, att det slag av varor, som plägar betecknas såsom *läkemedel*, skall vara föremål för särskild reglering från statens sida. Vanliga födoämnen äro, åtminstone i städerna, föremål för mer eller mindre noggrann kontroll beträffande äkthet, renhet, friskhet och dylikt, och så mycket större måste då behovet vara att beträffande läkemedel vidtaga åtgärder för att allmänheten må erhålla en i möjligaste mån ren och på sakkunnigt sätt tillredd vara. Sedan långt tillbaka och i alla kulturländer hava även sådana åtgärder vidtagits. De stora fordringar, som måste ställas på ifrågavarande varors beskaffenhet, förvaring och tillredning, hava gjort, att man funnit sig nödsakad att överlämna läkemedelsförsäljningen åt en särskilt utbildad klass av yrkesutövare, nämligen apotekarna, för vilka uppställts stränga kompetensfordringar och vilkas rörelse underkastats noggrann kontroll. I den allmänna hälsovårdens intresse har man jämväl funnit nödigt att i större eller mindre utsträckning förbehålla läkemedelshandeln åt apotekarna, med förbud för andra att befatta sig med sådan handel. Endast på detta sätt har man ansett sig kunna vinna garanti för att allmänheten erhåller fullgoda läkemedel, varjämte möjlighet erhållits att kontrollera varornas pris samt att reglera tillhandahållandet av häftigt verkande medel genom föreskrift, att sådana få utlämnas endast efter läkares recept.

Då särskilda bestämmelser skola affattas rörande införsel från utlandet, tillverkning och försäljning av de varor, som ovan helt kort benämnts läkemedel, måste till en början så noggrannt som möjligt angivas, vilka varor, som skola vara underkastade föreskrifterna i en sådan stadga. Klarast och mest otvetydigt skulle detta utan tvivel

ske, om man kunde på ett uttömmande sätt uppräknade alla hithörande varor. Såsom medicinalstyrelsen i sin ovannämnda skrivelse den 14 maj 1909 framhållit, är detta emellertid möjligt endast i fråga om enkla ämnen (enkla kemikalier och droger), varemot det icke låter sig göra beträffande den stora mängd läkemedel, som har karaktär av beredningar. Om man i stadgan intager en förteckning å enkla ämnen, som falla under densamma, kunde man i avseende på beredningar tänka sig en föreskrift, att sådana, om de innehålla något av de uppräknade enkla ämnena, skulle vara att hänföra under stadgan, men en dylik föreskrift skulle utan tvivel medföra, både att under stadgan komme åtskilliga varor, som ej alls höra dit, och att därifrån utelötes varor, som utan allt tvivel böra komma därunder. Det är nämligen ej alls ovanligt, att de beståndsdelar, som ingå i en genom särskild lagstiftning reglerad vara, var för sig äro fria i den allmänna handeln. Såsom exempel härpå plägar anföras, hurusom salpeter, kol och svavel var för sig äro fria i handeln, varemot en viss blandning av dessa ämnen, nämligen krut, är underkastad detaljerade bestämmelser i fråga om införsel, tillverkning och försäljning.

På denna väg kan således ej vinnas en tillfredsställande begränsning av ifrågavarande varugrupp. Det blir nödvändigt att söka utfinna några gemensamma egenskaper hos varorna, som kunna angivas ungefär så, som skett i förordningen om explosiva varor. Utmärkande för läkemedel torde enligt den allmänna uppfattningen vara, att de äro verksamma mot sjukdomar, eller, såsom det i medicinalstyrelsens förslag mera noggrannt och utförligt heter, »förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom, hos människor eller djur». Att emellertid låta avgörandet, huruvida en viss vara är läkemedel eller icke, bero på, om varan verkligen är verksam mot sjukdom av något slag eller mot ett visst slag av sjukdomar eller mot en viss sjukdom i ett visst fall, låter sig icke göra. I många fall skulle det icke kunna bestämt avgöras, om varan överhuvud är verksam mot sjukdom, och i alla händelser kan det ej vara riktigt att låta en så oviss och omtvistbar sak som medlets verkan vara avgörande. Under ifrågavarande stadga böra fastmera hänföras de medel, som med hänsyn till det sätt varpå och den form, vari de utbudas, kunna sägas vara avsedda att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom. Huruvida varan verkligen äger dylik egenskap, saknar betydelse för avgörande av frågan, om den faller under stadgan.

Många varor hava emellertid, jämte det de användas såsom läkemedel, även användning för andra, särskilt tekniska ändamål, och det låter

sig därför icke göra att under en stadga av ifrågavarande slag hänföra alla varor, som användas såsom läkemedel. Med hänsyn härtill bör stadgan inskränkas till att gälla ämnen och beredningar, som endast eller i huvudsakligaste mån användas såsom läkemedel eller vid tillredning av läkemedel.

Ovanstående synpunkter torde hava varit bestämmande vid uppdragandet av gränserna för den varugrupp, som skulle vara inbegripen under den av medicinalstyrelsen föreslagna apoteksvarustadgan. Grundläggande för stadgan är sålunda i första hand begreppet »läkemedel». Definitionen därå i kommissionens förslag är oförändrad hämtad från medicinalstyrelsens förslag. Mot denna definition, som ej var föremål för meningsskiljaktighet inom medicinalstyrelsen och de där tillkallade sakkunniga, hava sedermera från många håll framställts anmärkningar. Dels har det anmärkts, att införandet av ordet »förebygga» skulle medföra en utvidgning av det hävdvunna begreppet »läkemedel», vilket endast skulle omfatta medel för lindrande eller botande av sjukdomar. Dels har, särskilt från ett par handelskammars sida, framhållits, att frågan, om ett »läkemedel» föreligger eller icke, bör avgöras efter varans objektiva egenskaper, icke efter den användning av densamma, som kan anses avsedd.

Mot den första invändningen kan erinras, att de mest använda arterna av medel till förebyggande av sjukdomar, de vanliga s. k. hälsovårdsmedlen, i stadgan uttryckligen äro undantagna från apotekens uteslutande försäljningsrätt, samt att det utan tvivel i många fall skulle vara svårt att avgöra, om en vara är avsedd att förebygga eller att bota sjukdom. I avseende å den senare invändningen erkännes, att det utan tvivel varit fördelaktigt, om man kunnat utfinna mera objektiva egenskaper hos ifrågavarande varor, som varit ägnade att läggas till grund för en definition av läkemedelsbegreppet, men som medicinalstyrelsen anmärkt och även här ovan påpekats låter sig detta ej göra. Det läres därför ej finnas någon annan utväg än att grunda definitionen på vad som varit avsett med varan. Något användbart uppslag till en definition, mera grundad på varans objektiva egenskaper, har ej heller framkommit. Den i stadgeförslaget förekommande definitionen är överensstämmande med definitionen å läkemedel i motsvarande norska lagstiftning samt i ett år 1910 upprättat finskt författningsförslag angående tillverkning och försäljning av apoteksvaror.

På begreppet läkemedel grundar sig definitionen av *apoteksvara*. I medicinalstyrelsens senaste förslag upptogos under särskilda moment tre olika grupper av apoteksvaror. Av dessa moment hade ett till-

kommit i uppgiven avsikt att motarbeta humbugsmedicinen, och ett omfattade giftiga ämnen och andra varor, vilkas försäljning på grund av föreskrift i särskild författning tillkommer endast apoteksföreståndare. Dessa båda moment har kommissionen låtit utgå ur paragrafen, det förre emedan det synes ägnat att förrycka själva begreppet »apoteksvara» och det därmed avsedda ändamålet enligt de sakkunnigas förslag åtminstone i viss mån vinnes på annan väg, det senare emedan där avsedda varor följa särskilda regler och deras försäljning ej ordnas i nu förevarande stadgeförlag. Under apoteksvaror inbegripas sålunda enligt de sakkunnigas förslag endast de i mom. 1 a) av medicinalstyrelsens stadgeförlag avsedda varorna.

Mot den formulering detta stadgande erhöU, yppades opposition redan år 1909 från en av de tillkallade sakkunniges sida. Disponenten Kjellander yrkade nämligen, att i definitionen orden »endast eller i huvudsakligaste mån» skulle utbytas mot »endast», på den grund att i ett lagförslag uttrycken måste vara fullt distinkta, så att de icke gäve rum för tvekan eller möjlighet till olika uttolkningar. Särskilt vore en sådan tydlighet av vikt i en paragraf, som vore den grundläggande för en lag i dess helhet, och som i likhet med ifrågavarande paragraf innehölle själva definitionen på det begrepp, det gälUde att i lagen fastställa. Uttrycket »i huvudsakligaste mån» gäve ingen fast och otvetydig norm, ingen exakt begränsning av det begrepp, som i och genom apoteksvarustadgan definierades. Härtill komme också en praktisk olägenhet av denna svävande definiering. Genom densamma kunde ämnen, vilka borde vara fria för den kemiskt-tekniska industrien, undandragas denna, och med apoteksvarustadgan icke avsedda svårigheter beredas en industri, som under de senare åren gått betydligt framåt i vårt land och hade stor betydelse såsom komplement till apoteksnäringen och även hade en stor nationalekonomisk uppgift. Genom att en vara ansåges i huvudsakligaste mån användas såsom läkemedel, hade den nämligen i lagförslaget upptagits såsom apoteksvara i bilaga I, utan att hänsyn tagits till, om den därjämte, om ock blott i speciella fall, vore en viktig ingrediens vid framställandet av ett tekniskt preparat. En fabrikant ägde visserligen enligt § 3 i förslaget rätt att från utlandet införa och för sin tillverkning använda en dylik vara. Men att på detta sätt i ifrågavarande fall vara hänvisad blott till utländsk leverantör, innebure, åtminstone för en mindre fabrik, svårigheter och olägenheter av såväl ekonomisk som annan art. Såsom en följd av den ifrågasatta ändringen av definitionen har disponenten Kjellander yrkat borttagande av vissa varor från bilagan I.

Denna av disponenten Kjellander framställda anmärkning har med något olika motivering biträts av åtskilliga handelskammare, ävensom av representanter för den tekniska industrien samt för färg- och kemikaliehandeln. Särskilt beaktande synes i detta sammanhang ett av Svenska teknologföreningen avgivet yttrande förtjäna. I detta utlåtande förklaras till en början, att uttrycket »i huvudsakligaste mån» vore mycket tänjbart. Det kunde tolkas på olika sätt och leda till osäkerhet vid stadgans tillämpning. Att bedöma huruvida en vara, som hade såväl industriell som medicinsk användning, »i huvudsakligaste mån» begagnades för det ena eller andra ändamålet, torde för vederbörande, vilka skola utarbeta bilagorna, vara så gott som omöjligt, varförutom en sådan vara det ena året kunde hava en större användning inom industrien eller hushållet och det andra inom läkekonsten. Att emellertid helt och hållet stryka detta uttryck kunde leda till ett kringgående av hela stadgan, vilket naturligtvis vore olämpligt. Därför föreslår teknologföreningen, att ifrågavarande uttryck ersättes med »så gott som uteslutande», varigenom ett sådant kringgående av stadgan försvårades, medan fabrikanterna bleve oförhindrade att köpa sina råämnen varhålst de bäst och billigast kunde erhålla dem.

Riktigheten av den utav medicinalstyrelsen föreslagna formuleringen har å andra sidan förfäktats av apotekaresocietetens direktion m. fl., varjämte några handelskammare och även kommerskollegium ställt sig på medicinalstyrelsens sida. Det har därvid särskilt framhållits, att den av disponenten Kjellander föreslagna formuleringen skulle öppna en möjlighet att omstörta hela avsikten med ifrågavarande lagstiftning, vilken näppeligen kunde väntas bliva obegagnad. Det vore nämligen synnerligen lätt för en fabrikant att till en vara, exempelvis skosmörja, tillsätta ett för varans användbarhet fullständigt oviktigt medicinskt ämne, varefter han, med påvisande av att ämnet hade teknisk användning, otvivelaktigt skulle vara berättigad att få ämnet struket ur bilaga I och således frigivet för den allmänna handeln. Ett sådant resultat vore naturligen ej önskvärt.

Vid bedömning av frågan om definitionen å apoteksvara, bör, såsom även kommerskollegium påpekar, beaktas ett förhållande, som gör, att formuleringen av ifrågavarande korta definition icke har en alltför stor betydelse. I fråga om ämnen (enkla kemikalier och droger) finnes i bilaga I till stadgan en uttömmande uppräkningslista av alla dithörande varor, vadan alltså sådant ämne, som icke finnes i bilagan uttryckligen nämnt, icke utgör apoteksvara. I avseende å dessa ämnen kommer sålunda definitionen icke att i särskilda fall behöva tolkas av myndigheter

eller privata personer. De hava att hålla sig till den utfärdade förteckningen. Definitionen kommer endast att bliva vägledande vid den vart tredje år återkommande granskningen av bilaga I, och även om definitionen i viss mån kunde anses obestämd, bliva dock genom det förslag till ifrågavarande bilaga, som kommer att åtfölja stadgeförslaget, så bestämda riktlinjer beträffande bilagans innehåll fastställda, att några svårigheter vid blivande revisioner icke synas vara att befara. Rörande denna bilaga, vilken enligt 1909 års förslag upptager ett stort antal ämnen, hava meningsskiljaktigheter yppat sig endast i avseende å ett fåtal varor, vilka, enligt vad kommerskollegium uttryckligen vitsordat, icke hava någon större betydelse för landets handel och industri. Om sålunda det förslag till bilaga I, som upprättats på grundval av den utav medicinalstyrelsen föreslagna definitionen, ej kränker handels- och industriens intressen, synas inga betänkligheter böra möta mot att införa denna definition i stadgan. I fråga om förslaget till bilaga I har medicinalstyrelsen anfört, att i de fall, då tvekan uppstått, huravida ett visst ämne borde hänföras till apoteksvara eller icke, i regel den uppfattningen blivit gällande, att varan icke angivits såsom apoteksvara, och en dylik princip lär även vid blivande revisioner komma att tillämpas.

I fråga om beredningar åter har medicinalstyrelsen i sitt den 14 maj 1909 avgivna yttrande anfört, att det enligt sakens natur är omöjligt att uppräknat, resp. namngiva, alla eller ens huvudparten av dithörande varor, i det att de möjliga kombinationerna i avseende på form och sammansättning (kvalitativt och kvantitativt) äro till antalet oändliga, samt möjligheten att med fantasinamn omdöpa vara av viss form och sammansättning är obegränsad. Huru många särskilda beredningar, resp. grupper av sådana, som än må direkt uppgivas, kommer ändock att till sist bliva kvar ett stort antal olika beredningar, för vilka ingen annan kvalificering kan uppgivas än den, som ligger i den i definitionen uttalade grundprincipen. För beredningarna kommer alltså definitionen att hava en viss betydelse vid lagens tillämpning av domstolarna och andra myndigheter samt i det dagliga livet. Men i bilaga II hava i allt fall de viktigaste grupperna angivits och exempel anförts i så riklig utsträckning, att med tillhjälp av dessa stadgans tillämpning icke torde komma att stöta på svårigheter. Härtill kommer att den ojämförligt största svårigheten vid försök att juridiskt avgöra, om en vara bör anses såsom apoteksvara eller ej, råder just med avseende på enkla kemikalier och droger, varemot det sällan inträffar, att en beredning, som användes såsom läkemedel, därjämte har användning även för annat praktiskt ändamål.

Genom uppräknigen, utvecklingen och exemplifieringen i de till stadgeförlaget hörande bilagorna lærer alltså, yttrar kommissionen, omfattningen av begreppet apoteksvara hava blivit så noggrant bestämd, att definitionen icke bör tillmätas en alltför stor betydelse. Yrkandet att orden »i huvudsakligaste mån» borde utgå, på den grund att begreppet eljest icke bleve tillräckligt noggrant bestämt, har kommissionen icke kunnat biträda. Talrika äro de fall, då i lagstiftningen detaljerade regler icke kunna meddelas för varje med bestämmelsen avsett fall, utan där man måste inskränka sig till mera allmänna eller obestämda föreskrifter med skyldighet för domstolar och myndigheter att efter bästa förmåga tillämpa dessa. Det är utan tvivel viktigast, att en lags innehåll motsvarar de ändamål, man med densamma vill vinna, och denna fordran får ej släppas därför, att lagen kanske med ett annat innehåll kan göras enklare och klarare. Såsom förut framhållits, synes det för övrigt, att såväl myndigheterna som allmänheten i de föreliggande bilagorna hava en synnerligen god ledning vid avgörandet av hithörande frågor.

Anmärkningarna mot den föreslagna definitionen torde till någon del hava berott på en uppfattning av uttrycket »i huvudsakligaste mån», som icke lærer vara den riktiga. Detta uttryck innebär enligt kommissionens uppfattning icke, att en kvantitativ beräkning behöver företagas, huru mycket av ett visst ämne, som inom landet användes till läkemedel, och huru mycket, som användes till andra ändamål, utan så snart en vara har mera avsevärd användning för andra ändamål än till läkemedel, bör den ej längre betraktas såsom apoteksvara. Ifrågavarande formulering gör det emellertid möjligt att därvid bortse från de fall, då ämnets användning för andra ändamål ej har avsevärd omfattning, ävensom från den användning, som, enligt vad förut anmärkts, möjligen kan väntas endast för kringgående av lagen, och torde densamma i detta avseende vara att föredraga framför den av teknologföreningen föreslagna formuleringen, ehuruval båda formuleringarna i sak torde stå ganska nära varandra.

I avseende å anmärkningen att genom den föreslagna definitionen svårigheter skulle kunna beredas den inhemska industrien att åtkomma de för densamma nödiga råämnen, betonas först av kommissionen, att vid de viktigaste fall, då definitionen kommer till användning, nämligen vid granskningen av bilagorna I och II, industrien och näringslivet i övrigt bliva representerade enligt vad i § 3 föreslagits. Därjämte förtjänar ytterligare framhållas, att enligt det nu framlagda förslaget grosshandel med apoteksvaror under vissa villkor och inskränkningar frigivits samt att möj-

ligheten för andra än apoteksföreståndare att importera apoteksvaror ytterligare utsträckts. I de fall, då en fabrikant eller näringsidkare i sin rörelse använder apoteksvara och ej för dess anskaffande vill anlita apotek, har han enligt föreliggande förslag dels möjligheten att efter en enkel anmälan obehindrat importera desamma och dels möjligheten att inköpa dem från de grosshandelsfirmor i branschen, som antagligen komma att uppstå inom olika delar av landet. Då härtill kommer att, såsom ovan framhållits, varor, som hava avsevärd teknisk användning, icke komma att hänföras under apoteksvaror, anser kommissionen sig med skäl kunna påstå, att några svårigheter för näringslivet icke kunna väntas uppstå genom den föreslagna definitionen på apoteksvara.

På ovan angivna skäl har kommissionens majoritet ansett sig icke böra frångå den av medicinalstyrelsen och 1909 års sakkunniga föreslagna formuleringen, och finna de härför ett särskilt stöd i den omständigheten, att kommerskollegium icke ansett sig hava något att erinra emot densamma.

Disponenten Kjellander var även nu skiljaktig och yttrade — jämte det han återopade sitt ovannämnda uttalande år 1909 samt de av några handelskammare m. fl. till förmån för hans mening avgivna yttranden — i huvudsak följande.

Disponenten
Kjellander.

»Alla myndigheter och korporationer hava klagat över de gamla medicinalförfattningarnas oklara bestämmelser. Med denna sorgliga erfarenhet för ögonen vore det oklokt att nu i den nya lagen använda uttryck, som kunna föranleda till en godtycklig tolkning.

Paragrafen är den grundläggande i hela lagförslaget och efter dess avfattning skola de särskilda förteckningarna, upptagande apoteksvarorna, upprättas. Därför är det av desto större vikt att icke någon tvekan vid dessas uppsättande kan uppstå. Första gången dessa förteckningar uppsättas finnes nog möjlighet för, att allmänna handels och industriens krav bliva tillgodosedda. Men annorlunda kan förhållandet bliva vid de framdeles återkommande revisionerna.

Genom att använda uttrycket »i huvudsakligaste mån» vinnes ej något exakt begrepp på vad som är apoteksvara. Trots detta äro för olovlig handel med apoteksvaror åsatta mycket höga böter. Men ej nog härmed — genom den i förslaget intagna paragraf 17 får en åtalad, även om han så skulle önska, icke invänta utslag från högre rätt, utan kan för samma förbrytelse mot stadgan dömas till mycket höga böter för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits. Lagtexten måste vara tydligt avfattad, därest det skall kunna anses rättvist och billigt

att stipulära så stränga straffbestämmelser, bland vilka finnes den i paragraf 17 intagna — en bestämmelse, som till och med är ganska sällsynt i vår nuvarande lagstiftning.

Det har ofta framhållits, att den av mig föreslagna formuleringen skulle kunna leda till ett kringgående av hela stadgan. En fabrikant skulle nämligen, för att få en viss vara, som otvivelaktigt är en apoteksvara t. ex. kinasalt, förklarad för fri handelsvara, endast behöva tillsätta detta ämne till t. ex. skosmörja. Genom att på så sätt visa, att ämnet hade »teknisk användning», hade han därefter rätt att fordra att få detsamma struket ur förteckningen på apoteksvarorna.

Jag är emellertid övertygad om, att medicinalstyrelsen, kommerskollegium, tekniska högskolan och apotekaresocietetens direktion, vilka enligt § 3 skola minst vart tredje år granska förteckningarna, kunna skilja på en verklig, av behovet påkallad teknisk användning och en fingerad sådan.

Jag måste således skarpt markera min angivna ståndpunkt, att jag finner det både principiellt oriktigt och till sina praktiska följder synnerligen farligt, att den grundläggande paragrafen giver möjlighet till en tänjbar tolkning. En lagstiftning får icke giva rum åt godtycklighet vid tillämpningen och därigenom alstra ett osäkerhetstillstånd för de i saken intresserade.»

Departements-
chefen.

Till en början ber jag att få betona, att enligt min mening betydelsen av olikheterna i definitionen å läkemedelsbegreppet av reservanten, disponenten Kjellander, ej så litet överdrivits. Såsom de övriga medlemmarna av kommissionen framhållit, komma i den praktiska tillämpningen bilagorna ifråga om de enkla ämnena uteslutande och beträffande beredningarna i vida övervägande grad att vara avgörande. Då dessa bilagors innehåll vid de regelbundet återkommande granskningarna bestämmas, är industrien enligt 3 § i förslaget så starkt representerad, att någon farhåga för att dess intressen ej skulle bli tillgodosedda knappast torde kunna hysas.

Däremot synes den av Kjellander föreslagna lydelsen rent av kunna inbjuda till att kringgå lagen. Om ett sådant illojalt förfarande förekomme, skulle man vid nyssnämnda granskningar nödgas antingen tolka lagstadgandet strängt efter ordalydelsen och lämna förfarandet obeaktat eller tillämpa stadgandet såsom om det vore affattat ungefär enligt majoritetens förslag. Även rättsskipningen i de fall, där den kan hava att direkt tillämpa läkemedelsbegreppet, skulle råka i motsvarande dilemma. Den av Kjellander föreslagna lydelsen anser jag mig således ej kunna godkänna.

Beträffande de av Kjellander i detta sammanhang framställda anmärkningarna, att läkemedelsbegreppet ej vore tillräckligt distinkt angivet särskilt i betraktande av de höga böterna och beslagsbestämmelserna, torde dessa huvudsakligen vara bemötta genom hänvisningen till bilagorna såsom det för rättspraxis i allmänhet avgörande. I övrigt kan jag nöja mig med en hänvisning till vad kommissionen anfört här nedan under §§ 13 och 17.

Vad åter beträffar den av teknologföreningen föreslagna formuleringen torde, såsom kommissionen anmärkt, skillnaden mellan denna och kommissionens förslag i realiteten ej vara stor. Den senare synes mig dock vara att föredraga, då därigenom, såsom majoriteten framhållit, bättre utrymme torde lämnas granskningsmyndigheterna och i förekommande fall domstolarna att vid prövningen av en varas användning för annat ändamål än till läkemedel taga hänsyn till skälighet och billighet.

Jag fortsätter här efter redogörelsen för kommissionens specialmotivering.

Kommissionen.

§ 2.

Denna paragraf har karaktären av undantagsparagraf. Den rör sig nämligen om vissa kategorier av varor, vilka, ändock att de enligt definitionen i § 1 äro läkemedel, av praktiska skäl likväl ansetts böra vara i allmänna handeln tillgängliga, dock beträffande åtskilliga av dem endast under den bestämda förutsättningen, att vissa villkor, avseende varans sammansättning, bliva tillgodosedda.

Mom. 1 a). Här om anför medicinalstyrelsen, att i stället för i föregående förslag använda uttrycket »toalettmedel» såsom huvudrubrik införts »kosmetiska medel» såsom varande i viss mån ett mera exakt uttryck för vad som härmed åsyftas, och såsom ägande hävd, i det att samma term redan användes i giftstadgan. Varans s. k. beredningsform såsom lösning, salva, blandat pulver, pasta etc. är i rättsligt avseende likgiltig. Vad som reglerar omfattningen av begreppet »kosmetiska medel», är blott och bart den i stadgan angivna definitionen.

Då de kosmetiska medlen jämväl ofta beteckna sig såsom medel, lämpliga att tillgripa vid sårskador och då gränsen mellan medel, avsedda till hudens vård, och sådana, lämpliga att använda vid smärre skador å huden, är svår att uppdraga, hava tillagts orden »medel till ans av friska sår». Härigenom synes ifrågavarande undantagna varugrupp bliva mera avrundad, så att den upptager de vanliga s. k. hälsovårdsmedlen med deras vanliga användningsätt.

b) Här har införts en ny grupp av varor, även den stående nära de kosmetiska medlen, nämligen liktornsmedel. Dessa varor torde redan i ganska stor utsträckning hållas till salu inom den allmänna handeln och en del av dem finnas upptagna å bilaga III till medicinalstyrelsens förslag. Att under de allmänna betingelser beträffande innehållet, som gälla för de i detta moment avsedda varor, frigiva liktornsmedel i allmänhet torde icke möta några allvarigare betänkligheter.

c) Beträffande »desinfektionsmedel» — ett uttryck, vars omfattning kan tolkas och har tolkats ganska olika — har en definition, närmast motsvarande den för närvarande i vårt land och även i Tyskland mest brukliga betydelsen, blivit från medicinalstyrelsens förslag bibehållen.

d) Punkten angående förbandsartiklar har blivit något förtydligad mot äldre förslag. Formuleringen har tillkommit för att markera, att förbandsartiklar, som äro impregnerade i annat syfte än antiseptiskt, till exempel för att verka hudretande, smärtstillande, äro att hänföra till apoteksvaror.

e) Rubriken »mineralvatten, naturliga eller konstgjorda» omfattar en stor och viktig, väl karaktäriserad varugrupp, vilken utan tvivel bör här upptagas.

f) Från bilagan III vid medicinalstyrelsens förslag har hit överförs varugruppen »naturliga mineralkällsalter», varjämte i anledning av därom från flera håll gjorda framställningar även införts konstgjorda mineralkällsalter. Inom kommissionen hava väl yppats betänkligheter häremot på grund av farhåga, att i saknad av kontroll sådana preparat av underhållig beskaffenhet skola komma att spridas i den allmänna handeln, men med hänsyn till föreliggande omständigheter hava dessa betänkligheter fått vika.

g) Näringspreparat, som icke äro försatta med apoteksvara eller annat läkemedel, äro naturligen icke att hänföra till apoteksvaror, ehuru de ofta, särskilt genom det sätt varpå de utbjudas, stå ganska nära läkemedel. Om de åter äro försatta med apoteksvara eller annat läkemedel, äro de enligt bilaga II vid medicinalstyrelsens stadgeförslag att betrakta såsom apoteksvara. Någon ändring i denna huvudregel har kommissionen icke ansett sig böra föreslå, men med hänsyn särskilt till Kungl. Maj:ts i regeringsrätten den 10 januari 1913 meddelade utslag beträffande tullbehandling av sanatogen, i vilket utslag uttalas den uppfattningen, att sanatogen icke kan anses hänförlig till varor, som allenast å apotek må hållas till salu, hava de icke kunnat undgå att föreslå vissa undantag. Då det ej kan vara lämpligt att genom frigivande av allenast sanatogen premiera ett utländskt fabrikat, har intagits föreskrift att näringsprepa-

rat, som ej innehålla annat läkemedel än glycerofosfat av natrium eller kalcium, skall vara fritt. Med glycerofosfat har ansetts böra likställas lecitin, ett ur äggula eller hjärnsubstans extraherat ämne, som på senare tid vunnit jämförelsevis stor användning i ungefär samma syfte som glycerofosfat.

Mom. 2. I fråga om detta moment har medicinalstyrelsen anført, hurusom apotekaresocietetens privilegier å läkemedelshandeln icke syn-tes kunna rubbas förrän efter år 1920. Den fria försäljningen av de i detta moment avsedda varorna utgjorde en av allmänhetens berättigade intressen betingad inskränkning av de genom nyssnämnda privilegier apotekarna tillförsäkrade rättigheterna. Vid uppgörande av den i detta moment omnämnda förteckning borde därför icke så mycket avseende fästas vid de handlandes intresse, vilka möjligen komme att tillhandahålla sådana varor, som fastmera vid allmänhetens behov av att kunna förskaffa sig vissa läkemedel på ett för densamma lättare och bekvämare sätt, än som skulle bliva möjligt, därest varorna i fråga finge endast från apoteken tillhandahållas. Vid medgivandet av denna rätt borde emellertid noga tillses, att bland dessa frigivna medel upptoges endast sådana, som icke vore ägnade att medföra våda vid fritt tillsaluhållande.

I bilaga III vid medicinalstyrelsens förslag hade upptagits huvudsakligen till utvärtens bruk avsedda läkemedelberedningar. Där återfunnos dels sådana varor, som vid olyckhändelser kunde behöva hastigt anskaffas, dels andra varor, som allmänt användes såsom läkemedel, samtidigt som deras beredning, där de ej inköptes färdigberedda, vore enkel och deras verkan oberoende av smärre ojämnheter i avseende på sammansättning eller ingående ämnens renhet. Av beredningar, avsedda till intagning, hade endast få slag upptagits, emedan sådana medels verkan vore i hög grad beroende av de däri ingående ämnens proportion och renhet, varför deras tillredning endast å apotek kunde effektivt övervakas.

Mot förslaget till bilaga III, sådant det framlagts år 1909, hava invändningar gjorts av apotekaren Lehman, som anförde, att ur förteckningen borde utgå följande varor: Aluminiumsubacetatlösning, Ammoniakiniment, Blyvatten, Blyättika, Fräspulver med tillsats av seignett-salt (i gällande farmakopé benämnt »laxerande fräspulver»), Häftplåster, Kalkliniment, Kamferolja, Kamferliniment, Salicylsyreplåster, Tanddroppar och Terpentininiment. Alla dessa varor, som kunde på apoteken erhållas såväl natt som dag, således när som helst under dygnets lopp, användes uteslutande som läkemedel, vore sålunda enligt § 1 mom. 1 a)

att hänföra till apoteksvara, funnes i farmakopén upptagna och skulle enligt däri givna föreskrifter å apoteken beredas. Ej allenast de ämnen, som inginge i dessa beredningar, utan även beredningarna själva vore å apoteken underkastade årlig kontroll, och även deras pris kontrollerades årligen. Ett lösgivande av dessa varor skulle medföra, att allmänhetens berättigade krav på att erhålla fullgoda läkemedelsberedningar ej komme att bliva tillfredsställt, då desamma skulle få tillverkas och försälas av vem som hälst. En del av dessa beredningar kunde dessutom icke anses vara ofarliga, vilket framginge däraf, att de ej finge i handköp från apoteken utlämnas, utan att de voro signerade, utom med deras vederbörliga benämning, även med orden »Farligt att förtära».

Å andra sidan har disponenten Kjellander i reservation till 1909 års förslag, dock under medgivande att bilagan, med erkännansvärt tillmötesgående mot allmänhetens krav i ifrågavarande fall, erhållit en icke oavsevärd omfattning, yrkat, att i bilagan III skulle ytterligare upptagas »Sundhetssalt» och »Kamfersprit». Det förra vore en beredning, bestående huvudsakligen av bikarbonat och redan genom praxis införd i den allmänna handeln, och i avseende å kamfersprit anmärktes, att varan visserligen innehölle sprit, men att man ej behövde befara dess missbruk såsom njutningsmedel på grund av den predominerande roll kamfertillsättningen spelade däri.

Härjämte hava Smålands och Blekinge handelskammare yrkat, att »antiseptiska medel» måtte frigivas, i den mån giftstadgan icke lade hinder i vägen därför. Därjämte borde i bilaga III upptagas Tallbarrsolja, ett i handeln gängse toalettmedel vid bad.

Göteborgs handelskammare har därjämte yrkat, att tanddroppar i allmänhet, för såvitt de icke innehålla giftiga ämnen, måtte överföras till förteckningen i bilaga III.

Vid 1913 års kommissions förhandlingar har disponenten Kjellander med vidhållande av sina förut framställda yrkanden, att »Sundhetssalt» och »Kamfersprit» måtte upptagas å bilaga III, föreslagit, att därjämte måtte å ifrågavarande bilaga upptagas följande varor: »Stigzelii tanddroppar», »Senapsapper», »Allcocks plåster», »Gråsalva» och »Tvålliniment».

I avseende å de sålunda framställda förslagen om utvidgning av bilagan III har de kommitterades majoritet framhållit följande.

Sundhetssalt har av högsta domstolen ansetts vara apoteksvara och kan sålunda icke sägas vara rättsligen frigivet åt den allmänna handeln. Det är ett läkemedel, i fråga om vilket allmänheten knappast har något särskilt behov att lätt och hastigt åtkomma detsamma. Vid överdrivet bruk torde det t. o. m. kunna verka skadligt. Beträffande kamfersprit,

föreligger otvivelaktigt fara, att den vid låg kamferhalt brukas såsom berusningsmedel, vilken fara naturligtvis blir större, om varan får försäljas i varje diversehandel, än om den endast finnes till salu å apoteken. Om varan skulle frigivas, vore det antagligen behöfligt, att föreskriva visst minimum i fråga om kamferhalten, vilken bestämmelses efterlevnad emellertid bleve svår att övervaka. Att frigiva en så obestämd grupp som »antiseptiska medel» anses av kommissionen betänkligt, emedan därunder kunna hänföras ett stort antal varor av de mest skilda slag. Vad man i dagligt tal närmast avser härmed, torde ungefär vara de i § 2 mom. 1 a) avsedda varor, vilka redan äro undantagna från apotekens uteslutande försäljningsrätt. Tallbarrsolja är ett enkelt ämne, som icke finnes upptaget å bilaga I och sålunda är fritt i handeln. Ett mera allmänt frigivande av artikeln tanddroppar har ansetts betänkligt och ej av förhållandena påkallat. Gråsalva, som innehåller kvicksilver, är vid oförsiktigt bruk så pass farlig, att betänkligheter möta mot att åstadkomma en alltför stor spridning därav.

Vad åter angår Stigzelii tanddroppar (ett enligt uppgift av allmänheten mycket använt medel för fyllande av ihåligheter i tänderna), senaps-papper, Allcocks plåster och tvälliniment, föreligga icke några väsentligare betänkligheter mot deras frigivande, och har kommissionen därför tillstyrkt, att desamma, med lämpliga föreskrifter om innehåll m. m., måtte upptagas å bilaga III.

Mom. 3. Beträffande åtskilliga av de under mom. 1 särskilt under a) upptagna varor, vilka helt frigivas åt den allmänna handeln, synes det, om inga ytterligare inskränkningar göras, kunna befaras, att en eller annan sådan vara får en sammansättning, som gör, att varan, i stället för att utgöra ett läkemedel, måste betecknas såsom direkt hälsovådlig. I detta hänseende kan särskilt framhållas, att varorna enligt mom. 1 väl icke få innehålla gifter av första klass, vilkas försäljning med hänsyn till deras stora farlighet är förbehållen apoteksföreståndare, men däremot få vara försatta med gifter av andra klass, bland vilka många finnas, som på olämpligt sätt använda kunna medföra allvarliga skador. Ifrågavarande beredningars frigivande åt den allmänna handeln synes därför böra förenas med vissa åtgärder för att hindra skadliga verkningar av desamma. En viss motsvarighet finnes i nu gällande giftstadga, där t. ex. förbud finnes mot försäljning av kosmetiskt medel, innehållande blyförening eller giftig färg, barnleksaker, målade eller tryckta med giftig färg eller eljest innehållande giftigt ämne, samt vara, avsedd till förtäring, om den innehåller giftigt ämne. Då emellertid ett dylikt mera generellt förbud mot att med vissa ämnen försätta varor, som

avses i mom. 1, antagligen skulle bliva alltför betungande för fabrikanterna, utan att dock bliva betryggande, lärer man, för så vitt man över huvud taget vill söka i någon mån skydda allmänheten mot skadliga preparat av ifrågavarande slag, ej kunna finna annan lösning än att möjliggöra förbud mot införsel, utbudande och försäljning av viss, bestämt angiven vara, som visat sig vara hälsovådlig. Detta åter torde ej lämpligen kunna ske på annat sätt, än att i stadgan intages bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att, då förhållandena sådant påkalla, meddela dylikt förbud. En motsvarighet härtill finnes beträffande apoteksvaror i § 11 av nu föreliggande förslag.

Formuleringen av bestämmelsen i fråga erbjuder naturligen vissa svårigheter, men då avgörandet lägges i Kungl. Maj:ts hand, vinnes ju full trygghet för, att förbudsrätten icke skall missbrukas, utan tillgripas endast i fullt klara fall. Kommissionen tänker sig, att densamma sällan skall komma till användning, men blotta tillvaron av en sådan möjlighet synes vara ägnad att lägga ett visst band på hänsynslösa personer, som kunde tänkas vilja sprida ett uppenbart hälsovådligt preparat.

Innan medicinalstyrelsen hos Kungl. Maj:t hemställer om åtgärder mot ett visst medel, torde den, då så låter sig göra, komma att höra fabrikanten och har därvid tillfälle att framställa anmärkningar mot medlet. Därest fabrikanten verkligen vill visa tillmötesgående, torde i många fall genom förhandlingar mellan medicinalstyrelsen och honom kunna åstadkommas tillfredsställande förändringar av varan i fråga, utan att Kungl. Maj:ts åtgärd behöver påkallas.

I avseende å den föreslagna formuleringen anmärkes, att om skador inträffa genom ett bruk av varan, som strider mot dess genom bruksanvisning eller på annat sätt angivna ändamål, detta icke torde böra föranleda till förbud. Om varan för att ej skada vid sin användning fordrar ett mera noggrannt iakttagande av bruksanvisningen, än man i regel kan vänta av allmänheten, torde förbud möjligen kunna meddelas. Vid frågans avgörande torde även avseende böra fästas vid graden av den fara medlet kan medföra, samt medlets lämplighet och verksamhet för uppgivet ändamål ävensom viss hänsyn tagas till den spridning, medlet redan kan hava erhållit. Har detsamma vunnit en allmän och varaktig spridning i landet, torde förbud i regel icke böra ifrågakomma, enär man väl under sådana förhållanden har anledning antaga, att medlets fördelar uppväga den risk, som kan föreligga vid dess begagnande.

Förutom möjligheten av totalförbud har föreslagits, att varan skulle kunna genom särskilt beslut förklaras såsom apoteksvara. Denna utväg torde böra användas, då medlet har värde såsom läkemedel, men på

grund av sin farlighet ej lämpar sig att fritt tillhandahållas. Ett sådant förordnande torde i allmänhet komma att medföra en föreskrift från vederbörande myndighet, att medlet får utlämnas från apotek endast mot läkarrecept.

Vad först angår mom. 1 har min uppmärksamhet riktats därpå, att vissa enkla ämnen, som skulle kunna upptagas i bilaga I, på grund av sin beskaffenhet kunna hänföras till något av de varuslag, som undantagits i punkterna a)—f). Av denna anledning hava också nu tre ämnen (dermatol, kinosol och xeroform) uteslutits ur bilaga I, och vid kommande granskningar bör jämväl avseende fästas å sådan användning. För de ämnen, som emellertid bibehållas i bilaga I, måste det klart utsägas, att de icke beröras av undantagen i § 2, och har ett tillägg i sådant syfte gjorts till § 2 i kommissionens avfattning.

Departements-
chefen.

Beträffande mom. 2 f) torde böra framhållas, att det använda uttrycket »mineralkällsalter» i fråga om konstgjorda salter innebär, att de bliva fria, endast om de efterbildade salterna i något naturligt mineralvatten.

Moment 3 har i kommissionens förslag följande lydelse:

»Befinnes vara, varom i mom. 1 förmåles, på grund av tillsättning med häftigt verkande ämne eller av annan orsak vara av sådan beskaffenhet, att varans bruk för uppgivet ändamål medför hälsofara, må Konungen på framställning av medicinalstyrelsen kunna antingen meddela förbud mot införsel, utbudande och försäljning av sådan vara, eller ock förordna att den skall anses såsom apoteksvara.»

Disponenten Kjellander var ifråga om detta moment skiljaktig och anförde:

Disponenten
Kjellander.

»Nämnda moment innehåller sålunda ett generellt förbud mot import, utbud och försäljning av varor under vissa förutsättningar, vilket i övrigt i allmänhet är främmande för vår lagstiftning.

Icke ens giftstadgan innehåller förbud av dylikt slag för spridandet av gifter av andra klass.

Bland dem finnas dock varor, som obetingat icke blott vid oaktsam användning kunna förorsaka stor våda, utan även rent av livsfara. De få icke dess mindre importeras, utbudas och försäljas icke blott på apoteken utan även i den fria handeln, med iakttagande av de föreskrifter beträffande deras förvaring och utlämning, giftstadgan bestämmer. För överträdelse av stadgans bestämmelser stadgas intet försäljningsförbud som påföljd, endast böter.

Detta gäller dock om varor, vilka äro så farliga som exempelvis fluorvätesyra, som äro så skarpt frätande, att en droppe spilld på handen bildar ett mycket svårläkligt sår; klorsyrat kali, som icke endast, använt till tekniskt bruk, vid tillverkning av fyrverkeripjäser kan åstadkomma livsfarliga olyckor, utan även, använt vid gurgling, kan medföra svåra följder, om till och med blott en liten kvantitet därav nedsväljes, samt de frätande skarpa ämnen jod, saltsyra, svavelsyra, karbolsyra och andra.

Giftstadgan nöjer sig som sagt dock mot missbruk vid försäljningen av dessa varor med att stadga böter.

Försäljningsförbud innehåller den endast för direkt specificerade, på förhand i densamma angivna varor, såsom toilettmedel, som innehålla blyförening eller giftig färg, eller barnleksaker, målad eller tryckt med giftig färg, eller en vara, innehållande gift av andra klass, om den är avsedd till förtäring. Andra klassens gifter och således även de giftiga färgerna äro på samma gång noggrannt specificerade.

I giftstadgan anses bötesbestämmelser vara tillräckliga att förhindra missbruk.

Icke heller anser giftstadgan det som nödvändigt, att ersätta det allmänna försäljningsförbudet med ett förbud mot försäljning genom den fria handeln. Intet av dessa till' utvärtes bruk avsedda medel göras genom giftstadgan till apoteksvaror. Skäl för ett allmänt försäljningsförbud hava icke ansetts behövlige, trots det ju varorna utan tvivel kunna missbrukas eller vid oaktsam behandling kunna vara skadliga, och förvandling av dem till apoteksvaror, har icke ansetts lämpligt, sannolikt av det enkla skälet, att det är ett allmänt känt faktum, att allmänheten icke handskas varsammare med handköpsvaror inköpta på apoteken än i den fria handeln.

Då sålunda det generella försäljningsförbudet mot icke på förhand särskilt specificerade varor är en nyhet i vår lagstiftning, som icke ansetts behöfelig ens beträffande i den fria handeln förekommande andra klassens gifter, och erfarenheten visat, att faran för deras oaktsamma användning icke minskas genom att de förbehållas apoteken hemställer jag, att § 2 mom. 3 måtte utgå.»

Departements-
chefen.

Den tanke, som ligger till grund för moment 1 och 2 av förevarande §, har varit, att lämna allmänheten tillfälle att i den fria handeln inköpa s. k. hälsovårdsmedel och andra varor, vilka man vant sig att finna där. Det kan emellertid ej undvikas, att av denna till allmänhetens bekvämlighet träffade anordning kan följa en viss fara, att verk-

ligt hälsovådliga ämnen kunna komma att säljas utan kontroll. Skulle man nu, såsom det tyckes hava föresvävat reservanten, i analogi med giftstadgan söka uppräknade de varor, vilkas fria försäljning borde förbjudas på grund av nyssnämnda hälsofara, torde man säkerligen hava nödgats göra större inskränkningar i den fria handeln än som vore önskvärdt för dennas representanter och allmänheten, utan att dock förbudets omfattning vore fullt betryggande. Jag anser därför, att den av majoriteten föreslagna utvägen att låta förbud mot införsel och försäljning bliva beroende på Kungl. Maj:ts prövning i det särskilda fallet är lyckligt funnen, hälst en dylik åtgärd säkerligen mycket sällan och endast med mycket stor försiktighet torde komma att användas. De uttalanden, som i detta hänseende gjorts av kommissionen, synas mig innebära riktiga synpunkter för bedömandet.

Beträffande förslaget att utom totalförbud förklaring skulle kunna meddelas, att viss vara av ifrågavarande slag vore att anse såsom apoteksvara, härleder detta sig naturligtvis, såsom kommissionen framhållit, från den möjlighet, som alltid förefinnes, att varan kan behövas såsom läkemedel, fast den kan vara skadlig vid okontrollerad användning. Något sådant förhållande föreligger ju ej beträffande ovannämnda, giftstadgans försäljningsförbud underkastade varor.

I ett avseende föreslår jag en ändring i den av kommissionens majoritet föreslagna lydelsen av moment 3, nämligen i avseende å förbud mot utbudande. Då den viktigaste formen för utbudandet utan allt tvivel är annonsering i tidningarna, skulle ett i denna stadga meddelat förbud mot utbudande förutsätta såsom konsekvens motsvarande ändring i tryckfrihetsförordningen. Då emellertid det ej för närvarande torde vara lämpligt att företaga någon sådan ändring av tryckfrihetsförordningen, har jag ej heller ansett förbud mot utbudande i allmänhet böra inflyta i stadgan.

Även i ett annat avseende hava vid behandlingen av § 2 olika meningar förekommit inom kommissionen, nämligen i fråga om *växtdroger*. Här om anföres i kommissionens utlåtande följande.

Vid behandlingen av § 2 mom. 1 i den föreslagna stadgan har disponenten Kjellander yrkat, att i nämnda moment skulle upptagas jämväl en avdelning »växtdroger, såväl in- som utländska», vilka alltså icke skulle komma att betraktas såsom apoteksvara, ej ens om de hade användning uteslutande såsom läkemedel eller vid tillredning av läkemedel. Det till stöd härför angivna skälet är i korthet, att dylika växtdroger sedan länge i tullbehandlingsavseende icke betraktades såsom apoteksvaror utan hänfördes under den rubrik, dit de på grund av sin beskaffenhet eljest

hörde, såsom blommor, rötter etc., och då således vem som helst hade tillfälle att obehindrat importera desamma, vore därav en följd att de även fritt finge försäljas inom landet. De vore också i ganska stor utsträckning saluhållna i allmän handel och det borde ej komma i fråga att nu i detta avseende göra några inskränkningar.

Beträffande denna tvistefråga anföres följande.

I rubrikerna för blommor samt kvistar och blad fanns i tulltaxan före år 1892 tillägget »och ej hänförliga till apoteksvaror». Vid den under åren 1888—1891 verkställda revisionen av tulltaxan borttogs detta tillägg med i korthet den motiveringen, att det skulle förorsaka industrien olägenheter, om dylika varor endast finge införas i den ordning, som ifråga om apoteksvaror är stadgat; att medgivande av en allmän rätt till införsel av sådana varor icke borde möta synnerlig betänklighet och att en sådan åtgärd måste anses så mycket mera lämplig som det icke kunde undvikas, att tullförvaltningarna ofta stannade i tvekan om huruvida sådana varor vore av beskaffenhet att böra till apoteksvaror hänföras eller icke.

Vid den under åren 1906—1909 företagna förnyade revisionen av tulltaxan hade tulltaxekommittén i fråga om rubriken »växter, ej särskilt nämnda, torkade eller annorledes preparerade» föreslagit tillägget »icke till apoteksvaror hänförliga». I det av kommerskollegium och generaltullstyrelsen gemensamt avgivna utlåtandet över tulltaxekommitténs betänkande gjorde ämbetsverken framställning om att nämnda tillägg måtte utgå, enär skäl icke ansågs föreligga att göra en sådan ändring och dessutom importen av giftiga växter vore reglerad av gällande giftstadga. Det skulle innebära avsevärda svårigheter vid tullbehandlingen och verka betungande för den enskilde importören, om härutöver hänsyn även skulle tagas till användningssättet. Ifrågavarande tillägg återfinns ej heller i tulltaxan av den 4 juli 1910.

Sedan generaltullstyrelsen erhållit nådig befallning att utarbета och därefter i vederbörlig ordning utfärda den vid tulltaxans antagande föreskrivna varuförteckningen, har nämnda styrelse i skrivelse den 14 februari 1911 anhållit om medicinalstyrelsens yttrande, huruvida vissa uppräknade varor vore att anse såsom apoteksvaror. Med föranledande härav avlät medicinalstyrelsen den 10 april 1911 en skrivelse i vilken bl. a. anfördes följande. Av ordalydelsen i nådiga förordningen den 4 juli 1910 med tulltaxa för inkommande varor framginge icke, att en vara, som på grund av beskaffenhet och användning vore apoteksvara, skulle tullbehandlas såsom sådan, även om den därjämte kunde hänföras till visst, i tulltaxan särskilt angivet varuslag, såsom »rötter,

icke ätbara», »blommor, andra slag», »kvistar och blad, andra slag», »bark, alla slag», »förtätade gaser, alla slag», »eter-arter, alla slag» o. s. v.

Bland varor, som kunde hänföras under ovannämnda och andra i tulltaxan angivna rubriker funnes många, som vore verkliga apoteksvaror, såsom t. ex. prustrot, rataniarot, arnikablommor, kardbenedikt, salviablåd, kinabark, metylklorid m. fl. anestetika och ett stort antal eterarter.

En tillämpning av tulltaxan på sådant sätt, att ovan antydda och andra varuslag endast på den grund, att de kunde hänföras under andra i tulltaxan särskilt nämnda rubriker än apoteksvaror, icke skulle i förtullningsavseende behandlas såsom apoteksvaror, skulle emellertid enligt styrelsens förmenande innebära ett partiellt upphävande av bestämmelsen om apotekarnas uteslutande rätt till handel med apoteksvaror och detta utan att ändringen varit föremål för sakkunnig prövning med hänsyn till de synpunkter, vilka för dylik ändring borde vara bestämmande. På grund härav hemställde medicinalstyrelsen om utfärdande av en föreskrift att — intill dess ny förordning angående vilka varor skulle anses såsom apoteksvaror av Kungl. Maj:t bleve utfärdad — tulltaxan skulle så tillämpas, att alla apoteksvaror skulle tullbehandlas enligt taxerubrik n:o 1,187 apoteksvaror, ej särskilt nämnda (i 1910 års tulltaxa) utan hänsyn till, huruvida varorna kunde hänföras även under andra rubriker i taxan.

I utlåtande den 25 april 1911 över denna medicinalstyrelsens framställning har generaltullstyrelsen framhållit, hurusom generaltullstyrelsen vid föregående tillfällen såsom skäl mot inskränkande bestämmelser i fråga om importen av vissa apoteksvaror anfört de olägenheter, som därigenom skulle tillskyndas industrien. Styrelsen vore ej i tillfälle att bedöma, till vilket av de båda motsatta intressena största hänsyn borde tagas. Därest Kungl. Maj:t emellertid skulle finna de av medicinalstyrelsen andragna skälen böra föranleda ändring i gällande bestämmelser rörande tullbehandlingen av apoteksvaror, ansåge sig generaltullstyrelsen, oaktat de svårigheter i tulltekniskt hänseende, som kunde bliva en följd därpå, icke böra motsätta sig den föreslagna ändringen dels med hänsyn till tillkomsten av den anbefallda varuförteckningen och dels emedan redan förelåge ett av medicinalstyrelsen avgivet förslag till ny apoteksvarustadga och det för den skull väl finge antagas, att den föreslagna åtgärden endast finge en kortare varaktighet. Dock föreslog styrelsen att den ifrågasatta förändrade bestämmelsen måtte intagas såsom anmärkning under rubriken apoteksvaror, ej särskilt nämnda, i stället för, såsom medicinalstyrelsen hemställt, i tulltaxeunderrättelserna och att denna anmärkning måtte få följande lydelse: »Enligt denna rubrik tull-

behandlas alla apoteksvaror utan hänsyn till, huruvida varorna kunna hänföras även under annan rubrik i tulltaxan». Samtidigt med införande av en sådan anmärkning borde ur rubriken utgå orden »ej särskilt nämnda».

Detta ärende är ej ännu avgjort av Kungl. Maj:t.

Kommissionen fortsätter härefter:

Av vad ovan anförts, framgår, att nuvarande bestämmelser rörande tullbehandling av växtdroger i huvudsak gällt ända sedan år 1892. Samma skäl till påyrkande av växtdrogernas frigivande åt den allmänna handeln, som de av disponenten Kjellander nu anförda, hava alltså förelagat under hela den tid, under vilken frågan om en ny apoteksvarustadga behandlats. Det synes under sådana omständigheter synnerligen anmärkningsvärt, att dylikt yrkande icke framställts inom 1909 års kommitté och ej heller, så vitt kommissionen kunnat finna, i något av de ytt-randen, som av rikets handelskammare och kommerskollegium avgivits över nämnda kommittés förslag. Det förefaller, som om något verkligt behov av allmänt frigivande av växtdrogerna icke föreligger. I industriens intresse hava alla växtdroger, som hava avsevärd användning för andra ändamål än till läkemedel, uteslutits ur apoteksvarustadgan, varjämte möjlighet beretts för näringsidkare att fritt importera och hos grosshandlare inköpa råämnen av ifrågavarande slag. Någon anledning att i industriens intresse frigiva alla växtdroger föreligger sålunda icke. Att ej heller några allvarigare svårigheter för tullbehandling av vissa växtdroger såsom apoteksvaror möta från tullteknisk synpunkt, framgår tydligt av generaltullstyrelsens ovan åberopade utlåtande.

Den fördel, som växtdrogernas undantagande från apotekens uteslutande försäljningsrätt skulle bereda, vore sålunda endast möjligheten att hava dessa varor tillgängliga i varje handelsbod, där allmänheten kunde inköpa dem för att därav själv tillreda sina läkemedel. Att av sådan orsak frigiva just växtdrogerna torde emellertid vara synnerligen betänkligt, då intet som hälst skäl föreligger att behandla dem annorlunda än andra enkla ämnen. Ett frigivande av växtdrogerna skulle sålunda enligt kommissionens uppfattning vara ett vittgående och av förhållandena ej påkallat intrång i apoteksvarubegreppet, sådant det i stadgan definierats.

Stadgans huvudprincip är ju, att ämnen och beredningar, som endast eller i huvudsakligaste mån användas såsom läkemedel eller vid tillredning av läkemedel, skola vara förbehållna apoteken och det skulle utan tvivel vara mycket betänkligt att få växtdrogerna utan kontroll spridda i affärer av alla slag. Deras renhet och äkthet skulle försäljarne

sakna all kompetens att bedöma och många av dessa varor äro av den beskaffenhet, att en felexpediering skulle kunna bliva ganska ödesdiger. Bland mer eller mindre farliga växtdroger, som på detta sätt skulle bliva fria, kunna nämnas: odörtsblad, spikklubbblad, bolmörtsblad, jalaparot, sävenbom, bolmörtsfrö och ipecacuanhae-rot (kräkrot). I allmänhetens intresse torde sålunda icke ett sådant frigivande böra tillstyrkas.

Vad slutligen angår anmärkningen, att ifrågavarande växtdroger redan skulle i stor utsträckning tillsaluhållas i den allmänna handeln, så har kommissionen ej ansett sig kunna avgiva yttrande i detta avseende. Påståendet, att handeln med dylika varor skulle hava blivit tillåten därigenom att möjlighet beretts för var och en att fritt importera desamma, torde man emellertid med skäl kunna bestrida. För att taga ett exempel från andra områden, så kunna spirituosa, explosiva varor och eldfarliga oljor importeras av vem som helst men försäljningen är noggrannt reglerad. För så vitt ifrågavarande växtdroger enligt nuvarande lagstiftning äro att anse, såsom apoteksvaror, och därom torde knappast något tvivel kunna råda är försäljningen inom landet förbehållen apotekarna även om importen är fri. Några berättigade intressen att få fortsätta med rörelsen hava således icke de handlande, som till äventyrs börjat saluhålla ifrågavarande växtdroger i sina butiker.

Av ovan anförda skäl anse två av kommissionens medlemmar, medicinalrådet Sederholm och riksdagsmannen Igel, att växtdrogerna i likhet med andra enkla ämnen, som användas uteslutande eller i huvudsakligaste mån såsom läkemedel eller vid tillredning av läkemedel, skola vara att anse såsom apoteksvaror. Därjämte anmärka de, att då ej heller någon anledning föreligger att i avseende på importen behandla dessa varor, annorlunda än andra apoteksvaror, torde en ändring i tulltaxan enligt generaltullstyrelsens förslag vara att förorda, och torde det i varje fall bliva nödvändigt att, om en apoteksvarustadga utfärdas i huvudsaklig överensstämmelse med deras förslag, i någon mån omformulera tulltaxerubriken »apoteksvaror».

Disponenten Kjellander anförde i huvudsak följande.

»Enligt tulltaxan av 1911, vilken ju är beslutad av Riksdagen, få alla växtdroger, som icke falla inom giftstadgan, importeras till riket av vem som helst.

En förändring i denna bestämmelse kan endast komma som följd av en revision av bestående tulltaxa, beslutet av Riksdagen.

Då enligt tulltaxan importen av växtdroger är fri, synes emellertid även försäljningen av dem inom riket böra vara fri inom de gränser giftstadgan bestämmer. Och detta i all synnerhet som redan genom 20-årig hävd deras saluhållande genom allmänna handeln nu är synnerligen omfattande utan att den ringaste olägenhet därav försports. Det kan nämligen icke vara meningen med tulltaxans bestämmelse om fri import att gynna utländska köpmän på bekostnad av inhemska, som visserligen skulle få importera, men icke, i likhet med de utländska exportörerna hit, till vem som helst här försälja drogerna i fråga.

Så länge Riksdagen icke besluter en begränsning i den fria importen av de icke giftiga växtdrogerna, synes mig alltså konsekvens liksom en sund nationalekonomisk politik kräva, att även försäljningen av dem är fri för inom landet boende importörer.

Utvecklingen beträffande växtdrogernas tullbehandling har konsekvent gått i den riktningen, att denna blivit allt mer fri.

Ett betydande steg till detta syftes vinnande togs redan vid antagandet av 1892 års tulltaxa.

Av intresse är att taga del av den motivering för den ökade frihet beträffande importen av växtdroger, som lämnades av den stora kommitté, med Erik Gustaf Boström som ordförande samt sådana auktoriteter på industriens område som exempelvis Robert Almström som medlemmar, vilken utarbetat detta av riksdagen antagna tulltaxeförslag.

Enligt de äldre tulltaxorna voro droger (blommor, kvistar, blad, rötter m. m.) uppdelade i olika grupper, sådana som voro för apotekares behov och andra. Importen av de förra var förbehållen apotekarne. Beträffande de senare var den fri för vem som helst.

Dessutom uppräknades en del droger i tulltaxan direkt som fria, andra som förbehållna apoteksföreståndare vid importen.

Detta medförde emellertid, påpekar den stora tullkommittén, besvärigheter och olägenheter för tulltjänstemännen vid tullbehandlingen, då det icke alltid var lätt att avgöra, till vilken grupp en växt drog rätteligen skulle hänföras.

Redan av tulltekniska skäl föreslog sålunda kommittén ett steg i riktning mot ökad frihet vid importen av dessa droger.

Men för nämnda kommitté spelade dock hänsynen till industrien en än mer avgörande roll vid frågans behandling, som ock tydligt av motiveringen framgår.

Under rubriken blommor heter det nämligen i kommitténs betänkande bland annat:

Enligt taxans nuvarande lydelse få vissa för industriella behov erforderliga blommor, kvistar och blad, på den grund att de jämväl äga medicinsk användning, införas endast i den ordning, som är i fråga om apoteksvaror stadgad.

De olägenheter, som härigenom förorsakas industrien, synas, då medgivande av en allmän rätt till införsel av dylika varor icke kan möta någon synnerlig betänklighet, skäligen böra undanrödjas genom uteslutande ur rubriken av orden och ej hänförliga till apoteksvaror.

Angående rötter skriver samma kommitté i sitt betänkande:

Den nuvarande indelningen av ej specificerade rötter i sådana för apotekens behov och rötter andra slag, saknar erforderlig bestämdhet och har, då detta förra slaget skall till apoteksvaror hänföras, samt artikeln rötter äger en vidsträckt användning inom tekniken, ofta föranlett tullbehandlingstvister. Kommittén har ej funnit någon betänklighet vid att, till förebyggande av de olägenheter för industrien, som här flyta av nu gällande bestämmelser, föreslå den ändring däri, att med nedannämnda undantag alla ej specificerade rötter måtte få av vem som helst införas.

Undantag gjordes som sagt blott för vissa angivna häftigt verkande rötter.

Vad nämnda kommitté i dessa fall föreslog angående droger, stadfästes sedermera av Riksdagen och Kungl. Maj:t, vadan sålunda droger, med undantag av de i tulltaxan särskilt upptagna såsom till apoteksvara hänförliga och några som senare kommo i handeln till uteslutande apoteksbehov, blevo efter tillämpningen av tulltaxan av den 8 juni 1892 fria till import av vem som helst. Dessa bestämmelser tillämpades även i senare stadfästa tulltaxor och voro i tillämpning ända tills nu gällande tulltaxa med sina än friare bestämmelser i berörda avseende trädde i kraft den 1 december 1911. I denna tulltaxa hava nämligen icke särskilt upptagits några droger såsom hänförliga till apoteksvaror, varför samtliga dessa varor nu enligt av generaltullstyrelsen i del II av varuförteckningen till gällande tulltaxa fastslagna bestämmelser i tullbehandlingsavseende hänföras till rubrikerna för de respektive varugrupper, dit de på grund av sin beskaffenhet höra.

Växtdrogernas karaktär av fri importvara och fri handelsvara har i offentliga skrivelser åtskilliga gånger framhållits under den utredning, som pågått sedan apotekarne år 1903 hos Kungl. Maj:t begärde fastställandet av vad som tillhörde deras uteslutande privilegium.»

Sedan Kjellander härefter återgivit dels en reservation, som av H. Gentele fogats vid en kemistsamfundets kommitté den 6 juni 1904 till

medicinalstyrelsen avlåten skrivelse, däri icke någon undantagsbestämelse för växtdroger påyrkats, dels en den 7 febr. 1905 till Kungl. Maj:t med anledning av medicinalstyrelsens kommitterades utlåtande inlämnad skrivelse från ett sextiotal firmor, representerande färg- och droghandeln samt den tekniska industrien, och en med anledning av medicinalstyrelsens förslag till apoteksvarustadga av den 7 juli 1905 och apotekarnes av den 6 april 1906 av styrelsen för Sveriges färg-, drog- och kemikaliehandlares förening till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse, dagtecknad den 31 januari 1908, i vilka båda skrivelser fri försäljning av utländska växtdroger påyrkades, anför Kjellander slutligen följande:

»Av dessa exempel framgår tydligt, att frågan om växtdrogernas ställning som fri importvara och fri handelsvara utvecklats i skrivelser både till medicinalstyrelsen och Kungl. Maj:t och detta före fastställandet av vår nuvarande tulltaxa. Helt visst måste det också hava varit känt för den tullkommitté, som utarbetade denna taxa, att de utländska växtdrogerna voro allmänt spridda handelsvaror, i all synnerhet som kommittén ofta inkallade representanter för handeln och industrien att höras i dithörande frågor.

Dessa omständigheter måste särskilt tagas i betraktande vid bedömandet av 1911 års tulltaxas ännu friare tolkning av bestämmelserna angående växtdrogerna än som förut tillämpats.

Det kan därför icke håller nog kraftigt betonas och markeras, huru abderitiskt det måste verka att i nu föreliggande lagstiftningsarbete vilja stipulera hinder för svenska medborgare att driva handel med sådana varor, som varje svensk äger att fritt tillhandla sig genom köp direkt från utrikes ort. Och då det redan finns stora handelsaffärer, sysselsättande hundratals personer och grundlagda och kalkylerade på hittills rådande förhållanden, även beträffande friheten att sälja växtdroger, måste det jämväl ur denna synpunkt betraktas såsom betänkligt, ja rent av förkastligt, att skapa lagar, vid vilkas tillämplighet stor fara föreligger, att lojala näringsidkare skola utsättas för att se sin affärsverksamhet hotad.

På grund av ovan anförda hemställer jag, att de bestämmelser i förslaget bortfalla, som begränsa den fria handeln av de under giftstadgan icke fallande utländska växtdroger, för vilka tulltaxan öppnar vägen till import för alla och envar, och att gruppen växtdroger intages bland undantagen i § 2 mom. 1.»

Slutligen har riksdagsmannen Lindh i särskilt yttrande instämt i Kjellanders slutliga hemställan.

Av min föregående redogörelse torde framgå, att det föreliggande förslaget vilar på den grundsatsen, att de varor, som endast eller i huvudsakligaste mån användas såsom läkemedel eller vid tillredning av läkemedel, skola anses såsom apoteksvara. Med ledning härav skola de bilagor avfattas, som i praktiken huvudsakligen avgränsa apoteksvarorna från andra varor. Vid denna avfattning är rätta tidpunkten att tillvarataga industriens och allmänhetens intressen, och genom det sätt, varpå nämnda regel säkerligen kommer att tillämpas av de granskande myndigheterna och Kungl. Maj:t, torde enligt min uppfattning ingen som helst risk förefinnas, att ej berörda intressen till fullo bliva tillgodosedda. Så synes mig hava skett vid avfattningen av de bilagor, som äro fogade vid det nu utarbetade förslaget, och så kommer för visso att ske framdeles, utan att därigenom stadgans principer trädas för nära.

Kjellanders förslag däremot synes mig innebära ett bestämt avsteg från nämnda principer, i det vissa varor, oavsett deras användning, skulle undantagas från att behandlas såsom apoteksvaror allenast på den grund att de ha formen av växtdroger, oaktat dessa naturligtvis kunna hava lika specifika läkemedelsegenskaper som andra ämnen. I själva verket finnas också i denna varugrupp sådana ämnen, som ej utan fara kunna överlämnas åt den fria handeln.

För att ett undantag av så stor principiell betydelse skulle kunna medgivas, böra synnerligen starka skäl därför förebringas, och att så här skulle vara fallet synes man knappast kunna påstå. Behovet för allmänhet och industri kan fullt tillgodoses på annat sätt, såsom jag ovan påpekat. Dessutom lämnas enligt §§ 6 och 7 här nedan näringsidkare öppet att själv importera eller hos grosshandlare inköpa varor av ifrågasvarande slag. I vad mån för närvarande växtdroger hållas till salu i den fria handeln, kan jag icke närmare upplysa om. Då emellertid varken kemistsamfundets kommitté, fränsett reservanten Gentele, eller teknologföreningen eller handelskamrarna eller kommerskollegium framställt några önskingar i förevarande hänseende, förefaller det som om intresset för växtdrogernas frigivande är begränsat till ett jämförelsevis ringa antal handelsidkare.

Någon inskränkning i en dem lagligen tillkommande näringsrätt torde säkerligen ej ske, då det med visshet torde kunna antagas, att de växtdroger, som enligt det föreliggande förslaget bliva apoteksvara, också varit det enligt hittills gällande författningar och således ej bort säljas utom apoteken.

Att nuvarande tullstadga ej behandlar dessa droger såsom apoteksvaror är ganska naturligt i betraktande därav, att med de äldre synner-

ligen oklara författningarna på läkemedelsförsäljningens område och den vacklande rättspraxis, som blivit en följd av dessa författningars brister, det mött betydande svårigheter att avgöra, vad som skulle anses såsom apoteksvara eller ej. Denna olägenhet torde genom det föreliggande förslaget väsentligen vara undanröjd.

Om de ändringar, som i tullförfattningarna föranledas av stadgeförslaget, torde chefen för finansdepartementet komma att göra särskild framställning.

Jag återgår härefter till kommissionens specialmotivering.

§ 3.

Kommissionen. Under denna § hava sammanförts de i §§ 1 och 2 förut intagna bestämmelserna om den återkommande granskningen av bilagorna till stadgan.

§ 4.

Denna § motsvarar § 4 i 1909 års förslag. Bland dem, som skola anses äga skicklighet att förestå fabrik för tillverkning av apoteksvaror, har även upptagits farmacie kandidat, enär den, som avlagt sådan examen, väl kan antagas hava lika god teoretisk utbildning som och utan tvivel större praktisk erfarenhet på ifrågakvarande område än exempelvis en person, utexaminerad från ett tekniskt läroverk.

§ 5.

Sista stycket i § 4 i 1909 års förslag, enligt vilket den, som i fabriksmässig tillverkning använder apoteksvara, skulle vara skyldig att göra anmälan härom till vederbörande myndighet, synes vara hämtad från giftstadgan § 6. I fråga om där omhandlade gifter av första klass kan det utan tvivel vara av intresse, att myndigheterna hava kännedom om, i vad mån sådana användas i fabriker, men att något dylikt intresse skulle föreligga beträffande apoteksvaror, synes ej vara antagligt. Kommissionen har därför föreslagit uteslutande av sista stycket ur § 4, men däremot såsom en kontrollåtgärd i § 5 intagit bestämmelse, att fabrikant eller näringsidkare, som i sitt yrke använder apoteksvaror, därom kan göra anmälan hos vederbörande myndighet. Underlåtenhet härav medför icke straff, men först, sedan sådan anmälan blivit fullgjord, kan en näringsidkare komma i åtnjutande av förmånen att fritt importera eller hos grosshandlare inköpa sina råvaror av ifrågakvarande slag.

§ 6.

Denna § motsvarar § 3 i 1909 års förslag.

Enligt nuvarande regler beträffande rätt för andra än apoteks-föreståndare att importera apoteksvaror, vilka återfinnas i en anmärkning till rubriken 1258 »Apoteksvaror» i gällande tulltaxa, äger ej blott fabrikant utan även annan näringsidkare rätt att efter viss prövning av kommerskollegium importera apoteksvara. Ehuru denna rätt för annan näringsidkare än fabrikant näppeligen har större praktisk betydelse, har dock kommissionen ansett det ej vara lämpligt att inskränka nuvarande möjligheter för import av apoteksvaror, och den har därför i mom. b) likställt varje näringsidkare med fabrikant. Härigenom vinnes även den fördelen, att samma villkor som för import kunna uppställas för grosshandlars försäljningsrätt och för fabrikants rätt att avyttra egen tillverkning. Fabrikanters och näringsidkares rätt att importera apoteksvaror har gjorts beroende av, att de fullgjort anmälan enligt § 4 eller § 5, en föreskrift, som, utan att medföra nämnvärd olägenhet för importören, kan hava viss betydelse i ordningshänseende.

I mom. c) har i anslutning till bestämmelsen i § 7 införts rätt för grosshandlare att importera apoteksvara.

Den i mom. e) intagna föreskriften har något förtydligats.

§. 7.

Mom. 1. Det synes, som om många av de anmärkningar mot medicinalstyrelsens förslag, särskilt de, som framstälts i den tekniska industriens namn, skulle förfalla genom ett frigivande av grosshandeln med apoteksvaror. Skånes handelskammare, vilken särskilt yttrar sig i denna fråga, anför härom huvudsakligen följande.

Enligt 1909 års förslag ägde visserligen fabrikant, som angåves i § 4, rätt att från utlandet införa och för sin tillverkning använda apoteksvara. Det syntes emellertid, som om det särskilt för mindre fabriker skulle innebära en stor olägenhet och även vara ekonomiskt ofördelaktigt att för sin tillverkning vara hänvisade till direkt import från utlandet eller inköp å apotek av råmaterialier och förbrukningsartiklar. Å ena sidan vore sålunda dessa fabrikanters intressen icke i stadgan behörigen tillgodosedda. Å andra sidan trädde icke apotekarnas rättmätiga intressen för nära, om grosshandel med apoteksvaror medgaves även andra än apotekare. Tvärtom skulle många apotekare vinna fördel genom in-

förande av större frihet för grosshandel med apoteksvaror. Allmänhetens intressen berördes icke genom en sådan anordning, då någon försäljning av läkemedel till allmänheten annat än från apotek därigenom ej skulle komma att ske.

I ungefär samma riktning uttalar sig Svenska teknologföreningen och synes dess uttalande vara av sådan vikt att det bör i sin helhet anföras. Yttrandet lyder:

»I överensstämmelse med bestämmelserna i kungl. förordningen av den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet § 8 f) är grosshandel med apoteksvaror icke ett yrke, som var och en utan vidare är berättigad att utöva, utan är denna handel underkastad särskilda bestämmelser, vilka hava lett till, att endast apoteksföreståndare kunna utöva sådan. Någon verklig stor grosshandel med apoteksvaror med direkt import och framför allt export har därför ej kunnat uppstå, utan har den enda hittills varande grosshandeln inskränkt sig till att några få apoteksföreståndare infört och fördelat de svenska apotekens behov från de utländska droghandlarna och fabrikanterna. Så länge vår egen kemiska industri var obetydlig, något intresse för utnyttjandet av våra möjligheter på medicinalväxtodlingens område icke fanns, och slutligen direkta trans-oceaniska förbindelser saknades, förefunnos ej heller betingelserna för storhandel med apoteksvaror i vårt land, och att endast apoteksföreståndare finge ombesörja fördelningen av de införda apoteksvarorna utgjorde ingen olägenhet, i synnerhet som detta ej förutsatte andra kunskaper än dem, som behövdes för bedrivande av apoteksrörelse.

Annorlunda ställer sig saken nu. Vår kemiska industri har nått en anseelig utveckling, ett visst intresse för medicinalväxtodling har uppkommit och direkta förbindelser med även avlägsnare delar av jordklotet ha börjat knytas, så att direkt export och import kan ske. Betingelserna för en verklig storhandel med apoteksvaror äro nu lika goda här som t. ex. i Tyskland, Danmark, Holland eller England, men de gällande förordningarna rörande handeln med apoteksvaror förbjuda en sådan hos oss, visserligen ej direkt, då apoteksföreståndare fortfarande äga rätt därtill, men likväl realiter, då en sådan storhandel förutsätter en helt annan kompetens och andra kunskaper än dem, en apoteksföreståndare erhåller, vare sig under studietiden eller under apotekets skötsel. Utom teoretisk kännedom om apoteksvarornas egenskaper måste en verklig engroshandlare inom branschen dessutom hava en omfattande kommersiell utbildning och genom utländska resor samt långvarig anställning i främmande länder skaffat sig erfarenhet i storhandeln, en utbildning således, som, ehuru omfattande i sig själv, icke kan föra

till föreståndarskap för ett apotek. Dessutom fordras, att en storhandlare på detta område genom långa resor fortfarande håller sig å jour med marknads läge, en omständighet som ej rätt väl låter förena sig med en apoteksföreståndares gärning, om denna skall samvetsgrant fullgöras. Apoteksrörelsen har enligt sakens natur alltid haft karaktären av minuthandel, om än en säregen sådan, förenad med laboratoriearbete, och av mycket ansvarsfull beskaffenhet. Någon anledning att försvåra drivandet av denna rörelse genom att i oträngt mål inskränka avsättningsområdet för densamma föreligger enligt vårt förmenande visserligen ej även oavsett apoteksprivilegierna; men lika litet är det tillrådligt att genom lag hindra uppkomsten av en engroshandel med apoteksvaror o. d., en handel, som måste skötas efter helt andra affärsmetoder än ett apotek. I detta sammanhang må ytterligare framhållas, att stadgan enligt sin ordalydelse icke tillåter en blott apoteksinnehavare att införa och handla med apoteksvaror utan lämnar en sådan rättighet endast åt den verkliga föreståndaren för apoteket.

Någon medicinalväxtodling av betydelse torde icke kunna uppstå i vårt land, så länge endast apoteksföreståndare få syssla med varans inköp och försäljning. En rationellt ordnad inköps- och försäljningsorganisation är ett villkor för uppkomsten av en medicinalväxtodling inom landet, för vilken på åtskilliga orter i övrigt goda betingelser finnas.

Att kompetenta och med tillräckliga kunskaper försedda personer, som icke äro apoteksföreståndare, idka grosshandel med droger och apoteksvaror har ingenstädes visat sig medföra olägenhet, ehuru sådant förekommer i de flesta av jordens länder. Att de få apoteksföreståndare, som hittills sysslat med en mindre grosshandel i branschen, skulle få konkurrens, torde ej skada, även om de härigenom finge bättre tid att sköta apoteksföreståndarskapet. Säkerligen skulle mången i ekonomiskt hänseende mindre väl situerad apotekare eller obefordrad farmaceut med glädje se uppkomsten av en grosshandel, som bröte ett tryckande monopol eller lämnade utsikter till arbetsförtjänster, vilka den farmaceutiska banan ej alltid är i stånd att giva.»

Medicinalstyrelsen har, såsom av det föregående framgår, icke ifrågasatt frigivande av grosshandel med apoteksvaror, och apotekaresocietetens direktion har förklarat sig icke kunna biträda förslaget härom. Därigenom skulle enligt direktionens mening ett alltför stort ingrepp äga rum i den apotekarna förbehållna handeln, varjämte förslagets antagande sannolikt skulle leda till betydande missbruk. Kommerskollegium har funnit skälen för frigivande under vissa förutsättningar och villkor av engroshandeln med apoteksvaror beaktansvärda, men icke funnit sig böra

tillstyrka en sådan åtgärd, enär några avsevärda olägenheter för industrien av nu bestående förhållanden, såvitt kollegium hade sig bekant, icke försports.

Såsom i teknologföreningens yttrande framhållits, är grosshandeln med apoteksvaror i de flesta länder frigiven under mer eller mindre långt gående försiktighetsmått.

Vid övervägande av vad sålunda från olika sidor anförts, har kommissionen ej kunnat undgå finna, att stora fördelar för landet skulle kunna vinnas genom frigivande av grosshandeln med apoteksvaror, och hava därför stadganden i sådan riktning intagits i denna paragraf. Utan tvivel är det emellertid nödigt att vidtaga vissa försiktighetsmått för undvikande av den medgivna handelrörelsens missbruk till ändamål, som icke varit avsedda. I detta hänseende har man huvudsakligen att välja på två utvägar, antingen att noggrannt angiva de personer, till vilka grosshandlaren får försälja apoteksvaror, eller ock att införa detaljerade ordningsföreskrifter jämte föreskrifter om de minimikvantiteter av varje slags vara, som av en grosshandlare må försäljas. Den senare utvägen synes mindre effektiv och mera omständlig, vadan bestämmelser intagits om de personer, till vilka en grosshandlare får försälja apoteksvaror. Liknande föreskrifter finnas exempelvis i Norge. Vid angivandet av dessa personer och bestämmandet av de villkor, under vilka försäljning till dem får ske, har helt enkelt hänvisning skett till bestämmelserna om rätt till import. En sådan begränsning synes fullt överensstämmande med de skäl, som åberopats till stöd för grosshandelns frigivande, ävensom med den i stadgan uppehållna principen, att den direkta leveransen av läkemedel för sjukvårdsbehov bör vara apoteken förbehållen.

För att förhindra att grosshandelns frigivande må leda till uppkomsten av en förstucken apoteksrörelse vid sidan av den legitima, har kommissionen i stadgan ansett böra uttryckligen föreskrivas, att grosshandlare, varom i mom. 1 är fråga, icke får hålla till salu, försälja eller utlämna apoteksvara i öppen bod.

Mom. 2. Med hänsyn till den i § 6 företagna förändringen har här kunnat utan vidare hänvisas till nämnda §.

Mom. 4 motsvarar mom. 3 i 1909 års förslag. Där om anføres i motiven till nämnda förslag följande:

»Här givna undantag grunda sig på föreskrifter i nådiga instruktionen för läkare av den 31 oktober 1890 § 29 mom. 1 samt i nådiga veterinärinstruktionen av den 19 oktober 1888 § 21. Varken det nu föreliggande eller det äldre förslaget behåller således den tandläkare hittills särskilt medgivna rätten att med vissa villkor försälja läkemedel till

allmänheten. Enligt nådiga ordningen för tandläkarkonstens utövning av den 18 juni 1861 § 8, sådan denna lyder enligt nådiga kungörelsen den 23 november 1866, äger nämligen tandläkare att tillhandahålla allmänheten läkemedel för sådana sjukdomar, vilka det tillkommer tandläkare att behandla. En stor del av dessa läkemedel äro emellertid hänförliga till de i nu föreliggande förslags § 2 mom. 1 a) nämnda kosmetiska medlen, vilka under vissa förutsättningar skulle få försälas av vem som helst. Vissa andra preparat åter, såsom svenska farmakopéns tanddroppar, äro såsom upptagna på förteckningen i bilaga III tillåtna för försäljning i allmänna handeln. Att under sådana förhållanden, och då apotekens antal sedan 1861 högst betydligt ökats, varigenom väl knappast kan förefinnas någon svårighet att erhålla behöflig medicin å orter, där tandläkare praktisera, bibehålla ifrågavarande, tandläkare nu medgiva rätt att försälja även andra läkemedel, anser styrelsen icke vara behöfligt.»

Som det emellertid uppgivits, att den tandläkarne nu tillkommande rätten att tillhandahålla medicin fortfarande skulle hava betydelse, särskilt vid tandläkares tillfälliga besök i mera avlägsna orter, där apotek ej finnes, har tillägg gjorts till paragrafen, genom vilket deras hittillsvarande rätt bliver bibehållen.

Mom. 5. Motsvarar moment 4 i 1909 års förslag, vari stadgades, att här ifrågavarande växter och växtdelar finge fritt försälas endast »av den, som i första hand insamlat desamma». Under hänvisning till yttranden av åtskilliga handelskammare har kommerskollegium anmärkt, att intresset ej mindre för insamling av medicinalväxter än även för odling av sådana inom landet, för vilken goda förutsättningar finnas å åtskilliga orter, på senare tider ökats. Detta intresse hade vunnit uttryck bl. a. genom bildande av en förening med ändamål att insamla och odla medicinalväxter och förmedla försäljning av sådana, av medlemmarna insamlade eller odlade växter ävensom att utöva annan därmed sammanhängande verksamhet till uppmuntrande av insamling och odling av medicinalväxter. Då vidare förevarande verksamhet hade en avsevärd nationalekonomisk betydelse, har kommerskollegium hemställt, att de ovan citerade orden måtte utgå.

På de av kommerskollegium sålunda anförda skäl och då, såsom Svenska teknologföreningen anmärkt, ifrågavarande tillägg till paragrafen utan tvivel skulle hindra uppkomsten av affärer, t. ex. andelsföreningar för uppsamling och försäljning av inhemska växter och växtdelar, har ifrågavarande inskränkning uteslutits ur förslaget.

§ 8.

I den mån fabriksmässig tillverkning av och grosshandel med apoteksvaror utom apoteken kommer att taga avsevärd omfattning, läser det visa sig nödvändigt att anordna särskild, effektiv kontroll å ifrågavarande företag. Med hänsyn därtill att apoteksföreståndares rätt att idka grosshandel med apoteksvaror och att bedriva fabriksmässig tillverkning av sådana icke blivit ifrågasatt, och då de närmare reglerna för dessa i ifrågavarande hänseende torde böra lämnas i annat sammanhang, saknas sådana i föreliggande förslag. Bedrives emellertid tillverkningen eller grosshandeln i en från apoteket skild lokal, bör densamma beträffande inspektion och kontroll vara likställd med rörelse, bedriven av annan person än apoteksföreståndare. De närmare föreskrifterna om inspektion och kontroll hava icke ansetts böra utfärdas nu, utan har i stadgan endast intagits en erinran härom samt en föreskrift om fabrikants och handlandes och eventuellt apoteksföreståndares skyldighet att bestrida kostnaderna härför. En liknande av fabrikanten bekostad kontroll förekommer redan nu vid tillverkning av arsenikhaltigt järnvatten på grund av tre särskilda nådiga brev om tillstånd till sådan tillverkning av den 3 november 1899.

§ 9.

Dessa bestämmelser gå ut på att stävja det allt mera överhandtagande ofoget med försäljning av arcana och att tillika utgöra det nödvändiga underlaget för tillämpning av den i samma syfte föreslagna § 10. Orden »i varje fall» tydliggöra, att det härvidlag är fråga om såväl apoteksföreståndare som fabrikant och i förekommande fall annan försäljare.

Det har av ett par handelskammare gjorts gällande, att sista stycket i paragrafen, sådan den formulerats i 1909 års förslag (§ 6), skulle kunna möjliggöra, att en vara genom överenskommelse eller dylikt, skulle kunna givas ett namn, som därefter skulle kunna betraktas såsom »vedertaget», samt att härigenom deklarationsplikten skulle kunna äventyras. I anledning därav har påyrkats borttagande av detta sista stycke, så att deklaration alltid vore nödvändig. Häremot har från apotekarehåll invänts, att borttagande av denna möjlighet att undgå fullständig deklaration skulle komma att vålla stora svårigheter och tidsutdräkt vid det dagliga arbetet å apoteken, särskilt vid expedieringen av det stora antal av ålder

brukliga och allmänt kända läkemedel, som försäljas i handköp å apoteken, och ofta hava en invecklad sammansättning men ej återfinnas i gällande farmakopé. Den fullständiga deklARATIONEN av dessa medel skulle medföra ett oskäligt besvär.

Denna apotekarnas invändning förtjänar allt beaktande, men den formulering undantaget erhållit skulle utan tvivel kunna bereda även läkemedelsfabrikanter möjlighet att undandraga sig deklARATIONSSKYLDIGHETEN å sina varor, vilket skulle göra om intet hela nyttan av paragrafen. Efter att hava diskuterat flera förslag till en sådan redaktion av paragrafen, att den fullt skulle motsvara sin uppgift, har kommissionen enats om att ur dess år 1909 föreslagna lydelse utesluta sista stycket, men att i mom. b) införa orden »eller av medicinalstyrelsen eljest godkänd benämning». På detta sätt skulle apoteksexpeditionen kunna väsentligen underlättas genom att medicinalstyrelsen utfärdar en lista med godkända benämningar på vanliga handköpsvaror, särskilt folkmedicin (husmedicin), varemot man vinner säkerhet, att fabriksvaror fullständigt deklarereras.

Genom upptagande i denna paragraf av de i bilaga III avsedda varorna föreslog kommissionen deklARATIONSSKYLDIGHET JÄMVAL beträffande dessa. Med den omfattning, nämnda bilaga erhållit, ansåg den en sådan föreskrift önskvärd, och att densamma ej torde komma att i praktiken medföra nämnvärda olägenheter.

I kommissionens förslag fanns ej sista stycket av § 9 upptaget. I stället lydde första stycket sålunda: »Vid försäljning av apoteksvara och av vara, upptagen å bilaga III vid denna stadga skall i varje fall» etc. samt moment b) på följande sätt: »å beredningar: genom i gällande farmakopéer upptagen eller i bilaga III vid denna stadga angiven eller av medicinalstyrelsen» etc. Departements-
chefen.

Då emellertid i bilaga III för åtskilliga varor finnes intagna bestämmelser om att påskriften jämväl skall innehålla orden »Farligt att en förtära» m. m., har en omredigering företagits, genom vilken framgår, att jämväl dessa särskilda föreskrifter i bilaga III skola iakttagas vid äventyr av den i § 14 stadgade straffpåföljd.

Jag fortsätter härefter med kommissionens motivering.

§ 10.

Erfarenheten har visat, att de flesta s. k. humbugsmidlen utbjudits och försålt till oskäligen priser. I viss mån torde dessa sålunda kunna

Kommissionen.

åtkommas genom ett med straffpåföljd försett stadgande, att apoteksvara ej får säljas till alltför högt pris. Såsom gräns hava satts apotekstaxans priser, och då dessa äro beräknade efter tillredning i detalj, torde ifrågasvarande bestämmelse aldrig komma att omöjliggöra för en läkemedelsfabrikant att betinga sig skäligt pris för sin vara och erhålla skälig vinst på sin tillverkning.

Under denna paragraf hava även, dock efter viss tvekan, hänförts varorna enligt bilaga III, enär i fråga om åtskilliga av dem förhållandena utan tvivel kunna gestalta sig så, att föreskrift om maximipris befinnes önskvärd.

§ 11.

Med det år 1909 framlagda förslaget till apoteksvarustadga har avsetts ej blott att fastställa begreppet apoteksvara och närmare reglera handeln med sådana varor, utan även att på ett verksamt sätt motarbeta den alltmera florerande humbugsmedicinen.

Förutom genom föreskrifter om förbud mot hemlighållande av salubjudna apoteksvarors sammansättning samt om förbud mot försäljning av läkemedelsberedningar till högre pris, än det de, med avseende å ingredienserna och beredningsformen skulle hava betingat, taxerade enligt de av Kungl. Majt fastställda grunderna för apoteksvarors taxering, vilka båda föreskrifter i något förändrad form återfinnas i §§ 9 och 10 av det nu framlagda stadgeförslaget, ville medicinalstyrelsen vinna detta mål genom den i § 1 av dess förslag intagna bestämmelsen, att till apoteksvara skulle hänföras ämnen eller beredningar av vad slag som hälst, då de genom signatur, bruksanvisning, återgivande av sjukberättelse, offentlig annonsering eller annat meddelande angäves eller utbjödes såsom läkemedel. Såsom en konsekvens av denna föreskrift i § 1 betecknar medicinalstyrelsen, att stadgan — ehuru t. ex. annonsering av en apoteksvara icke vore där förbjuden — likväl gjorde det omöjligt för en och var att hålla en vara till salu i allmän handel samtidigt med att varan genom annonsering utgäves såsom besittande egenskaper, vilka utmärkte läkemedel. Detta förhållande i samband med bestämmelsen i den föreslagna § 7 mom. 2, att apoteksföreståndare ej finge till försäljning utbjuda vara såsom läkemedel annorledes än genom meddelande i medicinsk eller farmaceutisk facktidsskrift eller genom meddelande, adresserat till annan apoteksföreståndare, legitimerad läkare, tandläkare eller veterinär, skulle enligt medicinalstyrelsens uppfattning lägga hinder i vägen för missbruk i fråga om utbudande av läkemedel.

I anledning av de anmärkningar, som däremot framställts, har kommissionen emellertid, såsom förut nämnts, ansett sig böra föreslå uteslutande av nyssberörda stadgande ur § 1 i stadgeförslaget. Det torde för övrigt kunna ifrågasättas, i vad mån detta stadgande skulle hava visat sig verksamt i den önskade riktningen. In- och utländska fabrikanter hade fortfarande varit oförhindrade att, bäst de ville, fortsätta med det hejdlösa utbudandet av sina alster. Någon hämsko lägges väl härpå genom läkemedelsförsäljningens bestämda inskränkning till apoteken, men denna förmån torde vinnas även i det nu framlagda förslaget. Ifrågavarande preparat lära väl alltid vara sådana, att de i huvudsakligaste mån användas såsom läkemedel, och bliva sålunda utan vidare apoteksvara.

Att emellertid kraftiga åtgärder mot humbugsmedicinen äro av behovet påkallade, synes icke egentligen någon vilja direkt bestrida. De i åtskilliga tidningar talrikt förekommande braskande läkemedelsannonser, som ofta, kanske oftast, avse medel av den mest tvivelaktiga natur, tala i detta avseende ett övertygande språk. Verkställda undersökningar om sammansättningen av många sådana preparat, vilka verkställts framför allt av byrån för upplysningar om läkemedelsannonser i Uppsala, hava blottat ett hänsynslöst ockrande på den mera okunniga befolkningens lättrogenhet. Men även i de fall, där de utbudna läkemedlen onekligen kunna vara till nytta mot vissa sjukdomar, utbudas de ofta såsom bote-medel jämväl mot sjukdomar, mot vilka de icke kunna hava någon verkan eller för vilka de t. o. m. äro rent skadliga. I varje fall föreligger den stora faran, att den sjuke på grund av fabrikanternas tillkännagivanden, sjukbeskrivningar och intyg om medlens hälsobringande verkan förmås att anlita dessa och uppskjuter rådfrågandet av läkare så länge, att bot ej mera kan lämnas honom. Ifrågavarande missförhållanden hava redan sedan länge ådragit sig statsmakternas uppmärksamhet, och i åtskilliga länder finnes redan mer eller mindre effektiv lagstiftning däremot. Under sådana förhållanden hava de sakkunniga ansett sig ej kunna undgå att taga under övertvägande frågan om ytterligare åtgärder mot humbugsmedicinen.

Bland de medicinska auktoriteterna synes ganska allmänt råda den uppfattningen, att annonsering och annat offentligt utbudande av läkemedel i regel icke är behöfligt, utan gör större skada än gagn. De vid mindre krämpor allmänt använda läkemedlen anses så kända, att någon annonsering om dem icke är erforderlig, och vid allvarigare sjukdomar vore det alltid förenat med risk för lekmannen, om han söker själv bedöma sin sjukdom och efter annonser eller andra utbudanden inköper läkemedel. Ett verkligt behov av utbudande av läkemedel före-

ligger endast i förhållandet mellan fabrikanter, grosshandlare, apotekare och läkare. En dylik uppfattning synes i viss mån hava legat till grund för de av medicinalstyrelsen föreslagna bestämmelserna, och på samma uppfattning torde vila hithörande bestämmelser i ett i slutet av år 1912 för danska riksdagen framlagt förslag till lag om apoteksväsendet, vilket i allmänhet förbjuder allmän reklam med läkemedel utan särskilt tillstånd av sundhetsstyrelsen.

Förbud mot all annonsering annorstädes än i facklitteraturen samt mot offentlig reklam beträffande läkemedel skulle naturligen vara det säkraste och kanske enda effektiva medlet för vinnande av det avsedda ändamålet. Dock torde en sådan åtgärd vara alltför våldsam och svår att genomföra, för att kommissionen nu skulle våga föreslå densamma. Utvägen att såsom i danska förslaget medgiva annonsering och reklam angående sådana medel, som av offentlig myndighet godkänts, förefaller mera tilltalande och utförbar, men även denna erbjuder stora svårigheter, och erfarenheten, särskilt från Österrike, visar, huru svårt det är att åstadkomma en effektiv lag och uppehålla dess efterlevnad. En mycket stor och svår uppgift skulle även påläggas medicinalstyrelsen, som knappast skulle kunna fylla densamma utan avsevärd förstärkning av arbetskraft.

Det återstår då endast utvägen att på ungefär samma sätt, som skett i Norge genom lag den 16 maj 1904, överlämna åt den högsta förvaltande myndigheten att, då omständigheterna det påkalla, utfärda förbud mot införsel och försäljning av viss bestämd apoteksvara. Mot denna anordning har visserligen med rätta anmärkts, att den aldrig kan bli fullt effektiv, men den möjliggör dock att drabba humbugen i dess värsta former, och själva tillvaron av en sådan bestämmelse synes ägnad att hålla missbruket inom rimliga gränser. Av dessa skäl har kommissionen ansett sig böra föreslå de i § 11 förekommande bestämmelserna, ehuru de icke anse, att härigenom frågan om motarbetande av humbugsmedicinen och obehörig reklam med läkemedel blivit på ett tillfredsställande sätt löst, utan hemställa, att denna fråga måtte upptagas till förnyad, mera ingående behandling. Intill dess en mera effektiv lag kan bli antagen, anse de den nu föreslagna bestämmelsen kunna vara till en viss nytta, på samma gång som den är en i och för sig synnerligen försiktig åtgärd.

I avseende å formuleringen av § 11 kommer naturligen att anmärkas, att utbudande av apoteksvara till alltför högt pris samt oriktig deklaration därav i stadgan äro belagda med särskilda straff och sålunda ej kunna väntas förekomma. Häremot bör då framhållas, att dessa bötesstraff

närmast äro avsedda för försäljningen i minut, men att deras effektivitet gent emot en hänsynslös och mäktig fabrikant eller importör ej alltid kan väntas bliva fullständig. Särskilt för sådana fall skulle man såsom en nödfallsutväg hava möjligheten av förbud mot utbud och försäljning av en viss vara. I övrigt torde mom. 1 i paragrafen ej tarva särskild motivering. Uttrycket »oskäligt pris» får sin bästa förklaring genom sammanställningen med § 10, enligt vilken apoteksvarutaxans prisbestämning angivits såsom maximum. Ett förbud av denna orsak kan sålunda aldrig komma i fråga, så länge fabrikanten eller försäljaren nöjer sig med en efter förhållandena rimlig vinst.

De i mom. 2 avsedda varor äro icke apoteksvaror enligt föreliggande förslag. Som de emellertid otvivelaktigt äro läkemedel enligt stadgans definition och upprörande missbruk bedrivs med dylika varor, synes det, för att i någon mån kunna stävja denna trafik, önskvärt att förbud mot införsel, utbud och försäljning av viss angiven sådan vara må kunna utfärdas under samma förutsättningar, som gälla i fråga om förbud beträffande apoteksvara.

Disponenten Kjellander har i avgiven reservation yrkat, att moment 1 av § 11 måtte utgå, samt till stöd därför anfört följande.

Disponenten
Kjellander.

»Uttrycket att en vara är oskäligt dyr är svävande och får icke förekomma i en lagtext. Den bör så mycket mindre kunna göra det här, som apotekstaxan tillåter apotekare att för vissa varor taga flera hundra procent i förtjänst. Skall en vara för att anses oskäligt dyr giva än större förtjänst än detta, är bestämmelsen meningslös. Är detta icke meningen med den, synes den förutsätta en grundlig reduktion av redan befintliga bestämmelser i apotekstaxan.

För att förhindra forseelser mot de i föreliggande förslag intagna, särdeles tydligt avfattade bestämmelserna angående såväl apoteksvarornas för höga pris som deras deklaration, finnas emellertid i förslaget bötesbestämmelser, som torde vara tillräckliga och göra ett försäljningsförbud överflödigt. Och särskilt hänvisar jag härvid till den av mig i ett föregående sammanhang omnämnda § 17 av föreliggande stadgeförslag.

Missbruk av varor, som vid oaktsam behandling kunna medföra våda — något som ju är nära liktydigt med att deras saluhållande är att anse som onyttigt eller skadligt — böra, när det gäller apoteksvaror som när det gäller gifter av andra klass, på fullt effektivt sätt kunna hindras genom stadgade bötesbestämmelser, enligt vad jag i motiveringen för min reservation mot formuleringen av moment 3 av § 2 visat.

Begreppen onyttighet och skadlighet äro därjämte alltid synnerligen relativa och icke minst i föreliggande fall. En vara kan brukas, så att den blir till nytta, men missbrukas, så att den verkar skadligt.»

Departements-
chefen.

Såsom jag i inledningen anført, anser jag åtgärder mot humbugs-
medicin vara av behovet påkallade. Det av kommissionens majoritet i § 11 intagna förbudet mot införsel och försäljning torde kunna få en viss betydelse i sådant syfte. Jag har därför intet att erinra mot deras förslag i denna del. Däremot har jag av skäl, som jag ovan under § 2 anført, ej ansett mig böra i förslaget upptaga motsvarande påföljder för utbudande av ifrågavarande varor.

Kommissionen.

Kommissionen fortsätter härefter beträffande

§ 12.

Enligt 1909 års förslag (§ 16) skulle ett exemplar av stadgan hållas tillgängligt även i varje lokal, där sådan vara, som angåves i § 2, hölles till salu. Då denna föreskrift synes orimligt sträng, har densamma in-
skränkts att gälla varor, som äro upptagna å bilaga III.

§ 13.

Bötesbestämmelserna i 1909 års förslag, vilka synas vara formulerade i huvudsaklig överensstämmelse med giftstadgans föreskrifter i detta hänseende, äro mera specificerade, än som torde vara nödvändigt, och hava här blivit sammanförda i färre paragrafer med i möjligaste mån enhetliga latituder.

Medicinalstyrelsens förslag till bötessatser för olovlig försäljning av apoteksvaror, vilket upptog böter från och med 100 till och med 1,000 kronor samt vid upprepade förseelser icke lägre böter, än 500 kronor, motiverades på följande sätt.

»Det är nämligen på grund av kända förhållanden fara värt, att i vissa fall, där det gäller en kapitalstark affär, det i äldre förslaget uppdragna maximibötesbelopp icke skall komma att verka tillräckligt respekt-
ingivande, och på grund härav synes det vara önskvärt, att detsamma icke sättes lägre än till 1,000 kronor. I betraktande av de stora om-
sättningsbelopp, varom det i vissa fall, vilka komma att beröras av denna stadga, kan bliva fråga, torde, som antytt, nyssnämnda maximibötes-
belopp snarare vara för lågt än för högt tilltaget. Till jämförelse må

erinras därom, att för förseelse mot nådiga förordningen angående handel med margarin av den 11 oktober 1889, § 12, mom. 3 maximibötesbeloppet är fixerat till 2,000 kronor, samt att den nya norska apoteksvarulagen räknar med böter upp till 5,000 kronor. I betraktande av det ovan anförda torde ock vid upprepad förseelse — något som väl i de flesta fall får anses innebära ett trots — bötesbeloppet böra fixeras till minst 500 kronor.»

Mot de föreslagna bötesattsorna hava flera handelskammare ävensom Sveriges färg-, drog- och kemikaliehandelsförening opponerat sig. Det har därvid påyrkats dels att straffminimum må sänkas till 25 kronor vid förseelse första gången och till 100 eller 200 kronor vid iteration, dels ock att straffmaximum må sänkas till 500 kronor. Såsom skäl för sänkningen av straffmaximum har anförts, att svårighet torde kunna möta för fabrikanter, köpmän och andra enskilda personer såväl att erhålla noggranna uppgifter om vilka varor, som vore att hänföra till apoteksvaror, som även att städse erinra sig de förändringar i bestämmelserna, som härutinnan skedde.

På de av medicinalstyrelsen anförda skäl och särskilt emedan en fabrikant eller grosshandlare ej enligt förslaget kan dömas förlustig rätten att utöva sin rörelse, anser kommittén, att straffmaximum ej bör sänkas. Däremot torde man kunna tänka sig fall, då t. o. m. 25 kronors böter måste anses orimligt högt för brott mot ifrågavarande bestämmelse. Under uttrycklig förutsättning, att den av kommissionen föreslagna § 17, vilken är väl ägnad att motverka trots mot stadgans bestämmelser, vinner godkännande, har kommissionen därför, ehuru med tvekan, ansett sig böra sätta minimistrafvet så lågt som till 10 kronors böter i den förhoppning, att domstolarne skola tillämpa de lägre straffattsorna endast i de fall, där överträdelsorna uppenbarligen grunda sig på förbiseende eller oförstånd.

§ 14.

För att öka effektiviteten av bestämmelserna i §§ 9 och 10 har maximum höjts till 500 kronor, varemot minimum även här sänkts till 10 kronor.

§ 17.

Motsvarighet till denna bestämmelse finnes exempelvis i brännvinsförsäljningsförordningen, utan att veterligen några missförhållanden däri genom uppstått. Särskilt med hänsyn till långsamheten i vår rättskipning torde ett stadgande av ifrågavarande slag vara av behovet påkallat.

Angående tidpunkten för stadgans trädande i kraft hade medicinalstyrelsen föreslagit minst sex månader efter utfärdandet. Häremot har disponenten Kjellander reserverat sig och anfört huvudsakligen följande. Den föreslagna respittiden syntes allt för kort. De förändringar av nuvarande förhållanden förordningen komme att medföra vore genomgripande och omfattande. De rörde icke blott landets samtliga färg- och kemikaliehandlare samt de flesta lanthandlare och speceriaffärer och de kemiskt tekniska fabrikererna. De måste även medföra ett drygt arbete för apotekerna med rensning av deras stora lager av arkana samt undersökning i detalj av under denna kategori hörande preparater med konstaterande av samtliga i dem ingående ingredienser och fastställande av beredningarnas pris i enlighet med medicinaltaxans bestämmelser. Därför påyrkades, att tiden för stadgans ikraftträdande måtte fixeras till minst ett år från dess kungörande. I detta yrkande hava åtskilliga intresserade instämt.

Det kan väl ifrågasättas, huruvida den nu föreslagna stadgan verkligen skulle medföra större förändringar, än att de mycket väl skulle hinna genomföras på sex månader, men för den händelse svårigheter på ett eller annat håll skulle uppstå, har kommissionen ansett sig böra föreslå en tidpunkt, som torde komma att bereda en övergångstid av omkring ett år.

Departement-
schefen.

Beträffande § 12 och följande delar av förslaget har jag endast några redaktionella och andra smärre ändringar, som ej torde kräva särskild motivering.

* * *

Bilagorna.

Till belysning av förslagens innebörd ber jag även att få omnämna det av medicinalstyrelsen med biträde av tillkallade sakkunniga under innevarande år granskade förslag till bilagorna I—III.

Beträffande bilaga III hänvisar jag till vad ovan anförts å sidan 31 och följande.

I fråga om bilaga I må åberopas följande uttalande av medicinalstyrelsen.

I disponenten Kjellanders reservation till medicinalstyrelsens förslag av den 14 maj 1909 ävensom i senare avgivna yttranden över detta förslag hava sammanlagt 27 olika, särskilt nämnda ämnen angivits icke böra upptagas i bilaga I, nämligen Amylenol (salicylsyreamylester), Arnikablommor och -rot, Aronsrot, Asaprol, Bertramrot, Bockhornsrör, Castaneablåd, Exodin, Gentianarot, Glycerofosfater, Iktyol, Jordgalla (-ört), Kardbenedikt, Kinabark, Kinarot, Kvebrackobark, Propäsin, Rabarberrot, Ratianarot, Salep, Salol, Salviablåd, Sommarhyllrot, Tusengyllenört, Xeroform och Ålandsrot.

I avseende på dessa ämnen får medicinalstyrelsen anföra följande.

Mot föreslagna avförandet ur bil. I av *Amylenol* (= Salicylsyreamylester), *Asaprol*, *Ratanarot* och *Saley*, har medicinalstyrelsen intet att erinra.

Oaktat framställt motsatt yrkande anser medicinalstyrelsen nedannämnda ämnen böra bibehållas i bil. I, enär de samtliga endast eller i huvudsakligaste mån användas såsom läkemedel eller vid tillredning av läkemedel.

Kvebrackobark och *Rabarberrot*. Yrkandet om dessa båda drogers avförande ur bil. I i anledning av teknisk användning, grundar sig uppenbarligen på förväxling med likartat benämnda växtdelar av annat ursprung än de som läkemedel användas. Till förekommande av sådan missuppfattning hava nu förtydligande tillägg till resp. rubriker blivit gjorda.

Aronsrot och *Ålandsrot*. Enär medicinalstyrelsen och de tillkallade sakkunniga icke förfogat över tillräcklig sakkunskap med avseende på den påstådda användningen av dessa ämnen såsom näringsmedel och kreatursföda, har begäran framställts till lantbruksakademiens sekreterare, professoren H. Juhlin-Dannfelt, om hans yttrande. Av hans utlåtande framgår, att den påstådda användningen av dessa ämnen för angivet ändamål icke torde böra tillmätas betydelse.

Gentianarot, *Karlbenedikt* och *Kinarot*. Den uppgivna tekniska användningen, »i likörfabrikation», måste i jämförelse med dessa drogers betydande användning såsom läkemedel anses betydelselös, särskilt som någon likörfabrikation knappast förefinnes inom Sverige.

Mannit. Enligt uppgift av erfaren sprängämnesingenjör har detta ämne i vårt land icke någon praktisk användning inom ifrågavarande fabrikation.

Bockhornsfrö, *Iktyol* och *Propäsin*. Den anförda användningen av dessa ämnen för annat ändamål (inom parfymindustrien) än såsom läkemedel eller vid tillredning av läkemedel synes medicinalstyrelsen dels ej i allo tillräckligt grundad, dels överhuvud av mycket underordnad betydelse. Med avseende på användningen av *Iktyol* i tvålindustrien, d. v. s. för tillredning av iktyoltvål, som är hänförlig till kosmetiska medel, redogöres härnedan.

Arnikablommor, *Bertramrot*, *Glycerofosfater*, (*Iktyol*), *Kinabark*, *Salol* och *Salviablad*. Som skäl för samtliga dessa ämnens avförande ur bilaga I har anförts deras användning för tillredning av kosmetiska medel resp. näringspreparat. Detta skäl är emellertid, enligt medicinalstyrelsens bestämda mening, ej av beskaffenhet att böra föranleda deras frigivande åt den allmänna handeln. Det må nämligen erinras därom, att de i § 2, mom. 1 angivna varorna (Kosmetiska medel, Näringspreparat av viss kvalificering etc.) äro läkemedel enligt definitionen i § 1, ehuruval de av särskilda skäl frigivas i handeln. Användningen av ett visst ämne för tillredning av dylik vara kan således icke med fog betecknas som annat än »användning vid tillredning av läkemedel». Tillverkarna av dylika varor ägde redan enligt ursprungliga förslaget rättighet att vid tillredningen använda och från utlandet importera alla därför behövlige ämnen, även om dessa i sig själva utgjorde apoteksvara. Möjligheten att anskaffa de behövlige ämnena, även om de i sig själva hänföras till apoteksvara, har för tillverkarna ytterligare befordrats genom den enl. § 7 i nu föreliggande stadgeförlag nyinförda grosshandel med apoteksvaror, vadan nu, ännu mindre än år 1909, föreligger något behov av eller grundat skäl för frigivandet av ett ämne, som eljest enl. § 1 är att hänföra till apoteksvara, blott och bart av den anledningen, att det samma finner användning även vid tillredningen av i § 2, mom. 1 angiven vara t. ex. kosmetiskt medel, näringspreparat.

Arnikarot, Castaneablåd, Jordgalla (-ört), Sommarhyllrot och Tusengyllenört. Beträffande dessa droger (likasom Arnikablommor, Kardbenedikt, Salviablåd och Ålandsrot, härovan redan nämnda i annat sammanhang) har påyrkats, att de skola avföras ur bilaga I uteslutande med den motiveringen, att de »alla äro växter eller växttdelar, som kunna i Sverige insamlas». För samtliga dessa droger gäller, att de hava användning uteslutande såsom läkemedel eller vid tillredning av dylika. Beträffande Castaneablåd (*Folium Castaneae vescae*), d. v. s. bladen av äkta kastanjen, vilket träd inom vårt land endast som botanisk sällsynthet ingår i en eller annan sydsvensk parkanläggning, torde yrkandet vara grundat på förväxling med »kastanjeblad» av vanliga hästkastanjen (*Aesculus Hippocostanum*). Enär beträffande de övriga, behovet av att fritt få avsätta eventuellt inom landet samlad drog numera blivit tillfyllest tillgodosett genom stadgans § 7, mom. 5, anses drogerna ifråga böra kvarstå i bilaga I.

Exodin. Denna varas avförande ur bil. I har påyrkats, dock ej av den anledningen, att densamma icke skulle vara hänförlig till apoteksvara, utan av det formella skälet, att varan vore en beredning och sålunda ej hänförlig till bilaga I, utan till bilaga II. Enligt de upplysningar, som lämnats uti en nyutkommen uppslagsbok (Blücher: *Auskunftsbuch für die Chemische Industrie*, 1911), är Exodin likväl ej att rubricera som en beredning, vadan varan ansetts böra kvarstå i bilaga I.

Med avseende å bilagornas innehåll, torde jag i övrigt få framhålla, att till så gott som alla de från industriellt håll framställda anmärkningarna mot de år 1909 utarbetade förslagen tagits hänsyn antingen vid revisionen av själva bilagorna eller därigenom att grosshandeln frigivits.

Härefter uppläste departementschefen det förslag till apoteksvarustadga, som är bilagt detta statsrådsprotokoll, samt hemställde,

att Kungl. Maj:t måtte genom nådig proposition inhämta Riksdagens yttrande över förslaget med förklarande, att Kungl. Maj:t vill, efter emottagandet, av Riksdagens svar, företaga den slutliga prövningen av samma förslag och förordna om utfärdande av författning i ämnet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Carl G. Edman.

Bilaga I.

Ämnen (enkla kemikalier och droger), utgörande apoteksvara.

<i>Acetamidoethylsalicylsyra</i> .*)	Akopyrin (= acetopyrin).
Acatanilidum (= antifebrin).	<i>Albargin</i> .
Acetfenetidid, para- (= fenacetin).	<i>Alexipon</i> .
Acetofenonfenetidid (= malarin).	Alfamonobromisovalerianylkarbamid (= bromural).
Acetolsalicylsyre-ester (= salacetol).	Alfamonojodisovalerianylkarbamid (= jodival).
<i>Acetopyrin</i> (hänföres till antipyrin).	Allyltiokarbamid (= tiosinamin).
Acetylendiklorid (= dioform).	<i>Almatein</i> .
Acetylfenylhydrazin (= hydracetin).	<i>Aloë</i> .
Acetyloxi-para-oxifenyluretan (= nevrodin).	<i>Aloin</i> .
Acetyl-para-amidosalol (= salofen).	Aluminium betanaftolsulfonicum (= alum- nol).
<i>Acetylsalicylsyra</i> och dess salter.	Aluminium phenylsulfonicum (= sozal).
Acetylsalicylsyre-etylester (= alexipon).	<i>Alumnol</i> .
Acetylsalicylsyrefenylester (= vesipyrin).	Amidoacet-para-fenetidinacetylsalicylat (= aspirofen).
Acetylsalicylsyremetylester (= metylaspirin).	Antipyrinmetyletylglykolat (= astroro- bin).
<i>Acidol</i> .	Aminoforn (= hexametylentetramin).
Acidum acetoamidosalicylicum (= benzace- tin).	Ammonium sulfoichthyolicum (= iktyol).
Acidum acetylo-salicylicum (= acetylsali- cylsyra).	<i>Amygdofenin</i> .
Acidum catharticum (= katartinsyra).	<i>Analgen</i>
Acidum chinicum anhydricum (= sidonal »Neu«).	Analgesin (= antipyrin).
Acidum chrysophanicum med. (= krysaro- bin).	Annidalin (= aristol).
Acidum filicicum (= filixsyra).	Anodynin (= antipyrin).
Acidum gynecardicum (= gynokardiasyra).	<i>Antiartrin</i> .
Acidum nucleicum (= nukleinsyra).	<i>Antifebrin</i> .
Acidum sozodolicum (= sozodolsyra).	Antimarin (= anästesin).
Aetheroleum Cinae (= maskfröolja).	<i>Antimosin</i> (hänföres till nosofen).
Aetheroleum Cubebae (= kubeolja).	<i>Antipyrin</i> , dess salter och derivat.
Agaricus albus (= lärksvamp).	Antipyrinsalicylacetat (= pyrosal).
<i>Agatin</i> .	Antipyrinsulfanilat (= betasulfopyrin).
<i>Agurin</i> (hänföres till teobromin).	Antipyrinum acetylosalicylicum (= aceto- pyrin).
<i>Airol</i> .	
Ajakol (= guätol).	

* Hvarje i denna bilaga upptaget ämne återfinnes under en *huvudbenämning*. Huvudbenämningarna äro, i motsats till synonymerna, *kursiverade*.

- Antipyrinum amygdalicum (= tussol).
 Antipyrinum coffeinocitricum (= migränin).
 Antipyrinum salicylicum (= salipyrin).
 Antrapurpurindiacetat (= purgatin).
Antrarobin.
Anästesin.
 Anästesin-para-fenolsulfonat (= subkutin).
Aperitol.
Apolysin.
 Araroba (= goapulver).
 Araroba dep. (= krysarobin).
Arbutin
Arekanöt.
Argentol.
 Argentum caseinicum (= argonin).
 Argentum chinaseptolicum (= argentol).
 Argentum sulfophenylicum (= silberol).
 Argentum thiohydrocarburosulfonicum (= iktargan).
Argonin.
Argyrol.
 Araroba (= goapulver).
Aristokin (hämföres till kinaväxtbaser).
 Aristokinin (= aristokin).
Aristol.
Arnikablommor.
 Aronsrot.
Artemisin.
 Artriticin (= piperazin).
 Asa foetida (= dyvelsträck).
 Aspirin (= acetylsalicylsyra).
Aspirofen.
Astrolin (hämföres till antipyrin).
Atofan.
Barutin (hämföres till teobromin).
Belafrukt.
Benzacetin.
 Benzanalgen (= analgen).
Benzosalin.
Benzosol.
 Benzoylguajakol (= benzosol).
 Benzoylsalicylsyremetylester (= benzosalin).
Bertramrot.
 Betainum hydrochloricum (= acidol).
Betasulfopyrin (hämföres till antipyrin).
 Betanaftol-orto-oxitoluylsyra (= epikarin).
Betol.
 Bismuthum jodosalicylicum (= jodylin).
 Bismuthum oxyjodatatum gallicum (= airol).
 Bismuthum oxijodotannicum (= vismut-oxijodid-tannat).
 Bismuthum subsalicylicum (= vismutsalicylat, basiskt).
 Bismuthum tannicum (= vismuttannat).
Bismutos.
Bockhornsfrö.
 Boletus Laricis (= lärksvamp).
Bolnörtsblad.
Bolnörtsfrö.
 Borneol-iso-valeriansyre-ester (= bornyval).
 Borneosalicylsyre-ester (= salit).
 Bornylisovalerinansyre-ester (= evbornyl).
Bornyval.
Borovertin (hämföres till hexametylentetramin).
 Borsyrementolester (= estoral).
Bromalin.
Bromeigon (hämföres till eigonpreparat).
 Brometum chinicum (= kininhydrobromid).
 Brometylformin (= bromalin).
Bromipin.
 Bromisovalerianylborneol (= valisan).
Bromlecitin.
 Bromoformin (= bromalin).
Bromokinol (hämföres till kinaväxtbaser).
Bromokoll.
Bromol.
Bromotan.
Bromprotylin.
 Bromtanninmetylenkarbamid (= bromotan).
Bromural.
Buckblad.
Bävergäll.
 Calcium glycerinophosphoricum (= nevrosin).
 Camphora monobromata (= monobromkamfer).
 Carbonas guajacolicus (= guajakolkarbonat).
 Cascara sagrada (= sagradabark).
Castaneablad.
 Castoreum (= bävergäll).
Cellotropin.
 Chinapheninum (= kinafenin).
 Chinidinum (= kinidin).
 Chinina (= kinin).

- Chininum acetylosalicylicum (= kininace-
tylsalicylat).
Chininum aethylocarbonicum (= evkinin).
Chininum betanaphtholsulfonicum (= kin-
aftol).
Chininum glycerinophosphoricum (= kinin-
glycerofosfat).
Chininum hydrobromicum (= kininhydro-
bromid).
Chininum hydrochloricum (= kininhydro-
klorid).
Chininum sulfuricum (= kininsulfat).
Chininum tannicum (= kinintannat).
Chinoidinum (= kinoidin).
Chinolinum tartaricum (= kinolintartrat).
Chloretum chinicum (= kininhydroklorid).
Chrysoformum (= krysoform).
Cinchonina (= cinkonin).
Cinkonin (hämföres till kinaväxtbaser).
Cinnamyl-meta-kresol (= hetokresol).
Citarin.
Citras ferrico-chinicus (= kininjärncitrat).
Citrofen.
Citraform (= citarin).
Cortex Cascarae sagradae (= sagradabark).
Cortex Cascarillae (= kaskarillbark).
Cortex Chinae (= kinabark).
Cortex Condurango (= kondurangobark).
Cortex Coto (= kotobark).
Cortex Granati (= granatbark).
Cortex Mezerei (= tibast).
Cortex Quebracho blanco, verus (= kve-
brackobark, medicinsk).
Cortex Rhamni Purshianae (= sagrada-
bark).
Cortex Xantophylli (= Xantofyllbark).
Cortex Yohimbéhé (= johimbébark).
Creosotum carbonicum (= kreosotal).
Creosotum salicylicum (= salokreol).
Creosotum tannicum (= kreosal).
Crurinum (= krurin).
Cuprolum (= kuprol).
Cystopurin (hämföres till hexametylentetra-
min).
Dansk ingefära (= aronsrot).
Diacetyltannin (= tannigen).
Diafterin.
Dianol.
Diaspirin.
Diatesin (= saligenin).
Dibromgallussyra (= gallobromol).
Dibromsalicylsyremetylester (= salibro-
min).
Dibromtanninglutin (= bromokoll).
Dibromdijodhexametylentetramin (= kryso-
form).
Dietylendiamin (= piperazin).
Dietylglykokollguajakolhydroklorid (= gua-
jasanol).
Dijodhydroxipropan (= jodtion).
Dijodditymol (= aristol).
Dijod-para-fenolsulfonsyra (= sozjodol-
syra).
Dijodsalcylsyremetylester (= sanofom).
Dikininkolsyre-ester (= aristokin).
Dimetylamidoantipyrin (= pyramidon).
Dimetylamidopyrazolon.
Dimetylamidofenyl dimetylpyrazolon (=
pyramidon).
Dimetylfenyl-para-ammonium-beta-oxinaft-
oxazinklorid (= mukogen).
Dimetyl piperazinum tartaricum (= lycetol).
Dimetylxantin (= teocin).
Dimopyran (= pyramidon).
Dioform.
Dioxiantranol (= antrarobin).
Diplosal.
Ditymoldijodid (= aristol).
Diuretin (hämföres till teobromin).
Duotal (= guajakolkarbonat).
Dyvelsträck.
Eigonpreparat.
Ellagsyra (= gallogen).
Empyroform.
Eosot.
Epikarin.
Ericin (= mesotan).
Estoral.
Etylendiamin.
Etylenetenylidiamin (= lysidin).
Etylenimin (= piperazin).
Eudoxin (hämföres till nosofen).
Evbornyl.
Evforin.
Evfyllin.
Evgallol.
Evguform (hämföres till guajakol).
Evkinin (hämföres till kinaväxtbaser).

- Evlatin* (hänföres till antipyryn).
Evyryn.
Euresol.
Eurobin.
Evrofen.
Eustenin (hänföres till teobromin).
Exalgin.
Exodin.
Fenacetin.
 Fenacetinkarbonsyra (= acetamidoetyl-salicylsyra).
Fenammin.
 Fenazon (= antipyryn).
 Fenadin (= fenacetin).
 Fenin (= fenacetin).
 Fenokollsalicylat (= salokoll).
Fenosal.
 Fenosuccin (= pyrantin).
Fenyform.
 Fenyldihydrokinazolin (= orexin).
 Fenyldimetylpyrazolon (= antipyryn).
 Fenyglykolyl-para-fenetidin (= amygdofenin).
 Fenylnikotinolinkarbonsyra (= atofan).
 Fenylon (= antipyryn).
 Fenyluretan (= evforin).
Ferratin.
Ferratogen.
Ferriktol (hänföres till iktyolpreparat).
Ferripyrin (hänföres till antipyryn).
 Ferropyrin (= ferripyrin).
Ferrostyptin (hänföres till hexametylen-tetramin).
 Ferrum glycerinophosphoricum (= järn-glycerofosfat).
 Ferrum oxydatum saccharatum (= järnsocker).
 Ferrum peptonatum (= järnpeptonat).
Fersan.
Fibrolysin.
Filixsyra.
Filmaron.
 Flos Arnicae (= arnikablommor).
 Flos Cinae (= maskfrö).
 Flos Koso (= kusso).
 Flos Kusso (= kusso).
 Folium Bucco (= buckblad).
 Folium Cardui benedicti (= kardbenedikt).
 Folium Castaneae vescae (= castaneablåd).
 Folium Hamamelidis (= hamamelishlåd).
 Folium Hyoscyami (= bolmörtsblad).
 Folium Jaborandi (= jaborandiblåd).
 Folium Matico (= matikoblåd).
 Folium Salviae (= salvidblad).
 Folium Sennae (= sennablåd).
 Folium Stramonii (= spikkclubbeblad).
 Folliculae Sennae (= sennabaljor).
 Formaldehydacetanilid (= formicin).
Formicin.
 Formin (= hexametylentetramin).
 Formonukleinsilver (= sofol).
Formurol (hänföres till hexametylentetra-min).
Fosfoenergon (hänföres till lecitin).
 Fructus Belae (= belafrukt).
 Fructus Cubebae (= kubeber).
 Fructus Sennae (= sennabaljor).
 Fungus Laricis (= lärksvamp).
Fytin.
Fytolackarot.
 Gajakinol (= guajakinol).
Gallacelofenon.
 Gallanilid (= gallanol).
Gallanol.
Gallicin.
 Gallinol (= gallanol).
Gallobromol.
Gallogen.
 Gallotannas chinicus (= kinintannat).
 Gallussyreanilid (= gallanol).
 Gallussyremetylester (= gallicin).
Gaulteriablåd.
 Gelatossilver (= albargin).
Gentianarot.
Geosot (hänföres till guajakol).
 Glandulae Kamala (= kamala).
 Glycerinmjölksyre-ester (= dianol).
Glycerofosfater (= salter av glycerinfosfor-syra).
Glykosal.
Goapulver.
Granatbark.
 Guacetin (= guajacetin).
Guajacetin.
 Guajacolum camphoratum (= guakamfol).
 Guajacolum cinnamylicum (= styrakol).
 Guajacolum valerianicum (= geosot).
Guajadol (hänföres till guajakol).

- Guajakamfol (= guakamfol).
 Guajakinol (hänföres till guajakol och kina-
 växtbaser).
 Guajakol och dess derivat.
 Guajakolkamfersyre-ester (= guakamfol).
 Guajakolkarbonat (hänföres till guajakol).
 Guajakolnatriumfosfat (= novokol).
 Guajasanol.
 Guakamfol (hänföres till guajakol).
 Guarana.
 Gummi-resina Asa foetida (= dyvelsträck).
 Guäitol.
 Gynokardiasyra.
 Gynoval.
 Hamamelisblad.
 Hegenon.
 Helgotan.
 Helmitol (hänföres till hexametylentetra-
 min).
 Herba Centaurii (= tusengyllenört).
 Herba Conii (= odört).
 Herba Gratiolae (= jordgalla).
 Herba Lobeliae (= lobeliaört).
 Herba Matico (= matikoblاد).
 Herba Ortosiphonis staminei (= ortosifon-
 ört).
 Herba spilanthis c. floribus (= spilantisört).
 Hetokresol.
 Hetralin.
 Hexametylentetramin och dess salter.
 Hexametylentetraminetylbromid (= bromal-
 lin).
 Hexametylentetraminhydrometylcitrat
 (= helmitol).
 Hexametylentetraminkinat (= kinotropin).
 Hexametylentetraminlitiumbenzoat (= ur-
 ystamin).
 Hexametylentetraminnatriumacetat (= cy-
 stopurin).
 Hexametylentetraminnatriumcitrat (= for-
 murel).
 Hexametylentetraminsalicylat (= salifor-
 min).
 Hexametylentetramintannin (= tannopin).
 Hexametylentetramintriborat (= borover-
 tin).
 Hexametylentetraminum chinicum (= kino-
 tropin).
 Hippol.
 Histosan (hänföres till guajakolkarbonat).
 Hontin.
 Hydracetin.
 Hydras terpicus (= terpinhydrat).
 Hydrastisrot.
 Hydromyrrin (hänföres till acetylsalicylsyra).
 Hyrgol.
 Hämatbumin.
 Hämogallol.
 Hämoglobin.
 Hämolpreparat.
 Ibit.
 Iktalbin (hänföres till iktyolpreparat).
 Iktargan (hänföres till iktyolpreparat).
 Iktiform (hänföres till iktyolpreparat).
 Iktyol (hänföres till iktyolpreparat).
 Iktyolidin (hänföres till iktyolpreparat).
 Iktyolpreparat (= salter av iktyolsulfon-
 syra).
 Isarol.
 Isobornylisovaleriansyre-etylerter (= gyno-
 val).
 Isobutyl-orto-kresoljodid (= evrofen).
 Isoform.
 Isovaleriansyrebornylester (= bornyval).
 Isovalerylacetylfenolftalein (= aperitol).
 Jaborandiblاد.
 Jalapaharts.
 Jalaparot.
 Javaté (= ortosifonört).
 Jodalbacid.
 Jodantipyrin (= jodopyrin).
 Jodeigon (hänföres till eigonpreparat).
 Jodglidin.
 Jodipin.
 Jodival.
 Jodklor-orto-oxikinolin (= vioform).
 Jodkloroxikinolin (= vioform).
 Jodlecitin.
 Jodofan.
 Jodofen.
 Jodfenacetin (= jodofenin).
 Jodofenin.
 Jodokresin (= traumatol).
 Jodomenin.
 Jodopyrin (hänföres till antipyrin).
 Jodosobenzoesyra.
 Jodozon (= sanoforn).
 Jodterpin.

- Jodtion.*
Jodylin.
Jodyloform.
Johimébark.
Jordgalla (-ört).
Järnalbuminat.
Järnglycerofosfat (hänföres till glycerofosfater).
Järniktyolsulfonat (= ferriktol).
Järnkloridantipyrin (= ferripyridin).
Järnnukleinat (= ferratogen).
Järnparanukleinat (= triferrin).
Järnpeptonat.
Järnprotylin.
Järnsocker.
Kaffein (= koffein).
Calciumanhydro-oxidiaminfosfat (= magolan).
Calciumdibrombehenat (= sabromin).
Calciumglycerofosfat (= nevrosin).
Calciummagnesiumanhydrometylendifosfat (= fyтин).
Calciummonojordbehenat (= sajodin).
Kalium-orto-guajakolsulfonat (= tiokol).
Kalumberot.
Kamala.
Kamarin.
Kanelsyre-meta-kresolester (= hetokresol).
Karbaminsyre-meta-tolylyhdrazid (= maretin).
Kardbenediktt.
Kaseinsilfver (= argonin).
Kaskarillbark.
Katartinsyra.
Kinabark.
Kinafenin (hänföres till kinaväxtbaser).
Kinaftol (hänföres till kinaväxtbaser).
Kinalgen (= analgen).
Kinarot.
Kinatropin (= kinotropin).
Kinaväxtbaser (ur kinabark framställda växtbaser), dessas salter och derivat.
Kinidin (hänföres till kinaväxtbaser).
Kinin (hänföres till kinaväxtbaser).
Kininacetylsalicylat (hänföres till acetylsalicylsyra och kinaväxtbaser).
Kinindibromguajakol (= guajakinol).
Kinindibromsalicylat (= bromkinol).
Kininglycerofosfat (hänföres till glycerofosfater och kinaväxtbaser).
Kininhydrobromid (hänföres till kinaväxtbaser).
Kininhydroklorid (hänföres till kinaväxtbaser).
Kininjärcitrat (hänföres till kinaväxtbaser).
Kininkolsyre-etylester (= evkinin).
Kininkolsyrefenetidid (= kinafenin).
Kininsalicylsyre-ester (= salokinin).
Kininsulfat (hänföres till kinaväxtbaser).
Kinnintannat (hänföres till kinaväxtbaser).
Kinoformin (= kinotropin).
Kinoidin (hänföres till kinaväxtbaser).
Kinolintartrat.
Kinolinvismutrodanid (= krurin).
Kinotropin (hänföres till hexametylentetramin).
Kloralbacid.
Koffein och dess salter.
Koffeinnatriumsulfonat (= symforol).
Kolanin.
Kolumborot (= kalumberot).
Kondurangobark.
Kopparnukleinat (= kuprol).
Koryfin.
Kosin (= kussein).
Kotobark.
Kreosal.
Kreosotal.
Kreosotkarbonat (= kreosotal).
Kreosotsalicylat (= salokreol).
Kreosottannat (= kreosal).
Kreosotvalerianat (= eosot).
Krurin.
Kryofin.
Kryogenin.
Kryсарobin.
Kryсарobintetracetat (= lenirobin).
Kryсарobintriacetat (= evrobin).
Krysoform.
Kräkrot.
Kubeber.
Kubebolja.
Kuprol.
Kussein.
Kussin (= kussein).
Kusso.

<i>Kvebrackobark</i> , medicinsk.	Metylglükolsyrefenetidid (= kryofin).
Labordin (= analgen).	Metylglükolsyreguajakolester (= monotal).
<i>Laktofenin</i> .	Metylglükoxalidin (= lysidin).
Laktyl-para-fenetidin (= laktofenin).	Metylrodin (= metylaspirin).
<i>Largin</i> .	Metylteobromin (= koffein).
<i>Lecitin</i> (även under handelsbenämning, t. ex. fosfoenergon).	Migränin (hänföres till antipyryn och koffein).
<i>Lenigallol</i> .	Monacetylpyrogallol (= evgallol).
<i>Lenirobin</i> .	Monoacetylresorcin (= evresol).
<i>Lentin</i> .	Monobenzoylarbutin (= cellotropin).
<i>Leptandrin</i> .	<i>Monobromkamfer</i> .
<i>Lobeliaört</i> .	Monofenetidincitrat (= citrofen).
<i>Loretin</i> .	Monofenetidincitronsyra (= apolysin).
<i>Losofan</i> .	Monojoddioxibenzolformaldehyd (= jodofan).
<i>Lycetol</i> (hänföres till piperazin).	<i>Monoklorfenol</i> .
<i>Lysidin</i> och dess salter.	<i>Monotal</i> (hänföres till guajakol).
<i>Lärksvamp</i> .	<i>Mukogen</i> .
<i>Magolan</i> .	Naftalol (= betol).
<i>Magnesiumricinat</i> .	Naftolsalol (= betol).
<i>Malakin</i> .	<i>Nargol</i> .
<i>Malarin</i> .	Natriumacetylsalicylat (= hydropyrin).
Mandelsyrefenetidin (= amygdofenin).	Natriumanhydrometylcitrat (= citarin).
<i>Manganalbuminat</i> .	Natrium glycerinophosphoricum (= natriumglycerofosfat).
<i>Manganpeptonat</i> .	<i>Natriumglycerofosfat</i> (hänföres till glycerofosfater).
<i>Manna</i> .	Natriumpyrokatekinmonoacetat (= guajacetin).
<i>Mannit</i> .	Natrium sozjodolicum (= sozjodolnatrium).
<i>Maretin</i> .	Natrium theobrominosalicylicum (= diuretin).
<i>Maskfrö</i> .	<i>Neoform</i> .
<i>Maskfröolja</i> .	»Neu» — urotropin (= helmitol).
<i>Matikoblad</i> .	<i>Nevrobin</i> .
<i>Mesotan</i> .	<i>Nevrosin</i> (hänföres till glycerofosfater).
Metaamido-para-oxibenzoesyremetyler (= ortoform »neu»).	Nioform (= vioform).
Metabenzaminosemikarbazid (= kryogenin).	<i>Nosofen</i> .
<i>Metacetin</i> .	Nosofennatrium (= antinosin).
Metadiaminbenzol (= lentin).	Nosofenvismut (= eudoxin).
Metafenyldiamin (= lentin).	<i>Novargan</i> .
Methylium gallicum (= gallicin).	<i>Novaspirin</i> .
Metylacetanilid (= exalgin).	<i>Novoform</i> .
<i>Metylal</i> .	<i>Novokol</i> (hänföres till guajakol).
<i>Metylspirin</i> .	Nukleinfosforsyra (= soluro).
Metylendimetyler (= metylal).	<i>Nukleinsyra</i> .
Metylenditannin (= tannoform).	Nukleinsilver (= nargol).
Metylenhippursyra (= hippol).	<i>Odyllis</i> .
<i>Metylenklorid</i> .	<i>Odört</i> .
<i>Metylklorid</i> .	
Metylenkresot (= pnevmin).	
Metylentanninkarbamid (= rexotan).	
Metyletoxifenyluretan (= termodin).	

- Oleum Cinae (= maskfröolja).
 Oleum Cubebae (= kubebolja).
Orexin och dess salter.
Orexintannat (hänföres till orexin).
 Orexinum tannicum (= orexintannat).
 Ortoetoxi-ana-benzoylamidokinolin (= an-
 algen).
Ortoform.
Ortoform »neu».
 Orto-oxibenzylalkohol (= saligenin).
 Orto-oxikinolin-meta-jod-ana-sulfonsyra
 (= loretin),
Ortosifonört,
Oxafor.
 Oxidum ferricum albuminatum (= järn-
 albuminat).
 Oxidum ferricum saccharatum (= järn-
 socker).
 Oxikamfer (= oxafor).
 Oxikinaseptol (= diafterin).
 Oxiklorkaseintannat (= tannyl).
 Oxisantonin (= artemisin).
 Oxitrijodfenolvismut (= neoform).
Papayotin.
 Para-amidacetfenetidinhydroklorid (= fena-
 min).
 Para-amidobenzoesyre-etylerter (= anäste-
 sin).
 Para-amidobenzoesyrepropylester (= propä-
 sin).
 Para-amido-meta-oxibenzoesyremetylerter
 (= ortoform).
 Paraetoxifenylsuccinimid (= pyrantin).
 Parafenetidintartrat (= vinopyrin).
 Parafenoltalein (= purgen).
 Parafenolsulfonsyre-para-amidobenzoesyre-
 etylester (= subkutin).
 Parajodanisol (= isoform).
 Parajodguajakol (= guajadol).
 Paraoximetylacetanilid (= metacetin).
 Paraphenetidinum citricum (= citrofen).
 Paratolyldimetylpyrazolon (= tolypyrin).
Pareirarot.
 Parodyn (= antipyrin).
 Pasta Guarana (= guarana).
Paternosterböna.
Pelletierin och dess salter.
Peptofer (hänföres till järnpeptonat).
Peristaltin.
 Phenacetinum (= fenacetin).
 Phenocollum hydrochloricum (= fenamin).
 Phenocollum salicylicum (= salokoll).
 Phytinum (= fyтин).
Piperazin och dess salter.
 Piperazinum chinicum (= sidonal).
Podofylin.
Pneumin.
Podofyllumrot.
 Propionylfenetidid (= trifenin).
Proponal.
Propäsin.
 Protalbinsilver (= largin).
Protargol.
Protosal.
Purgatin.
 Purgatol (= purgatin).
Purgen.
Pyramidon (hänföres till antipyrin).
Pyrantin.
 Pyrazolonum phenyldimethylicum (= anti-
 pyrin).
Pyrogallol, oxiderad.
 Pyrogallolum oxidatum (= pyrogallol, oxi-
 derad).
 Pyrogalloldiacetat (= saligallol).
 Pyrogallotriacetat (= lenigallol).
 Pyrokatekindimetylerter (= veratrol).
 Pyrokatekinmonoetylerter (= guätol).
Pyrosal (hänföres till antipyrin).
Rabarberrot, medicinsk.
 Radix Calumbae (= kalumbarot).
 Radix Chinae (= kinarot).
 Radix Columbo (= kalumbarot).
 Radix Ebuli (= sommarhyllrot).
 Radix Gentianae (= gentianarot).
 Radix Inulae (= ålandsrot).
 Radix Ipecacuanhae (= kräkrot).
 Radix Jalapae (= jalaparot).
 Radix Pareirae bravae (= pareirarot).
 Radix Phytolaccae decandrae (= fytolacka-
 rot).
 Radix Pyretri (= bertramrot).
 Radix Rhei sinensis (= rabarberrot, me-
 dicinsk).
 Radix Sarsaparillae (= sarsapillrot).
 Radix Senegae (= senegarot).
 Radix Serpentariae (= serpentiarot).
 Ramuli Sabiniae (= sävenbom).

<i>Resaldol.</i>	<i>Salit.</i>
Resina Jalapae (= jalapaharts).	<i>Salitymol.</i>
Resina Podophylli (= podofyllin).	<i>Salofen.</i>
Resorcinhexametylentetramin (= helmitol).	<i>Salokinin</i> (hänföres till kinaväxtbaser).
<i>Reumatin</i> (hänföres till kinaväxtbaser).	<i>Salokoll.</i>
<i>Rexotan.</i>	<i>Salokreol.</i>
Rhizoma Ari (= aronsrot).	<i>Salol.</i>
Rhizoma Chinae (= kinarot).	<i>Salviablåd.</i>
Rhizoma Hydrastis (= hydrastisrot)	<i>Sanoform.</i>
Rhizoma Podophylli (= podofyllumrot).	<i>Santalol.</i>
Rhizoma Rhei sinensis (= rabarberrot, medicinsk.)	Santalolsalicylsyreester (= santyl).
Rodallin (= tiosinamin).	Santalylmetyleter (= tyresol.)
Röd koso (= kusso).	<i>Santonin</i> och dess salter.
<i>Sabromin.</i>	<i>Santyl.</i>
<i>Sagradabark.</i>	<i>Sarsaparillrot.</i>
<i>Sajodin.</i>	Sedatin (= antipyrin),
<i>Salacetol.</i>	Semen Arecae (= arekanöt).
Salantol (= salacetol).	Semen Cinae (= maskfrö).
Salazolon (= salipyrin).	Semen Foeni graeci (= bockhornsfrö).
<i>Salen.</i>	Semen Foenugraeci (= bockhornsfrö).
<i>Salibromin.</i>	Semen Hyoscyami (= holmörtsfrö).
<i>Salicin.</i>	Semen Jequiriti (= paternosterböna).
Salicyl-alfa-metylfenylhydrazon (= agatin).	<i>Senegarot.</i>
<i>Salicylamid.</i>	<i>Sennabaljor.</i>
Salicylas phenylicus (= salol).	<i>Sennablåd.</i>
Salicylechininum salicylicum (= reumatin.)	<i>Serpentariarot.</i>
Salicylkinin (= salokinin).	<i>Sidonal</i> (hänföres till piperazin).
Salicyl-para-fenetidin (= malakin).	<i>Sidonal</i> »Neu».
Salicylsalicylsyra (= diposal).	<i>Silberol.</i>
Salicylsyre-beta-naftylester (= betol).	<i>Silvernukleinat.</i>
Salicylsyrefenylester (= salol).	Silver-orto-oxikinolinsulfat (= argentol).
Salicylsyreglycerinester (= glykosal).	<i>Sofol.</i>
Salicylsyreglycerinformalester (= protosal).	<i>Solurol.</i>
Salicylsyrementolester (= salimentol).	<i>Sommarhyllrot.</i>
Salicylsyremetylenitronsyre-ester (= no- vaspirin).	<i>Solza.</i>
Salicylsyremetyloximetylester (= mesotan).	<i>Sozjodolnatrium</i> (hänföres till sozjodol- syra).
Salicylsyremonoglykolester (= spirosal).	<i>Sozjodolsyra</i> och dess salter.
Salicylsyrenaftolester (= salinaftol).	<i>Sozjodolzink</i> (hänföres till sozjodolsyra).
Salicylsyretymolester (= salitymol).	<i>Spikklubbblad.</i>
Salicylättiksyrefenetidid (= fenosal).	<i>Spilantisört.</i>
<i>Saliformin</i> (hänföres till hexametylentetra- min).	<i>Spirosal.</i>
<i>Saligallol.</i>	<i>Styrakol</i> (hänföres till guajakol),
<i>Saligenin.</i>	<i>Subkutin.</i>
<i>Salimentol.</i>	Subsalicylas bismuthicus (= vismutsalicy- lat, basiskt).
<i>Salinaftol.</i>	Succinylsalicylsyra (= diaspirin).
<i>Salipyrin</i> (hänföres till antipyrin).	Sulfas chinicus (= kininsulfat).
	<i>Sulfogenol.</i>

- Summitates Sabinæ (= sävenbom).
 Symforol (hänföres till koffein).
 Sävenbom.
 Tallin och dess salter.
 Tanargentan.
 Tannalbin.
 Tannigen.
 Tannintymolmetan (= tannotymol).
 Tannisol.
 Tannobromin.
 Tannoform.
 Tannokol.
 Tannon (= tannopin).
 Tannopin (hänföres till hexametylentetra-
 min).
 Tannotymal.
 Tannyl.
 Teforin.
 Tein (= koffein).
 Teobromin och dess salter.
 Teobrominbariumnatriumsalicylat (= ba-
 rutin).
 Teobrominlitium-litiumsalylylat (= uro-
 ferin).
 Teobrominnatrium-natriumacetat (= agurin).
 Teobrominnatrium-natriumcitrat (= urici-
 tral).
 Teobrominnatrium-natriumformiat (= te-
 forin).
 Teobrominnatrium-natriumjodid (= evste-
 nin).
 Teocin och dess salter.
 Teofyllin (= teocin).
 Teofyllinetylendiamin (= evfyllin).
 Teolaktin (hänföres till teobromin).
 Termodin.
 Terpinkhydrat.
 Terpinresorcinat (= odylis).
 Tetrabrompyrokatekinvismut (= novoforn).
 Tetrahydro-para-kinanisölsulfat (= tallin-
 sulfat).
 Tetrajäodfenoltalein (= nosofen).
 Tetrajäodfenoltaleinnatrium (= antinosin).
 Tetrajäodfenoltaleinvismut (= evdoxin).
 Theobromino-salicylas natricus (= diure-
 tin).
 Thephorinum (= teforin).
 Thymolum carbonicum (= tymotal).
 Tibast.
- Tialdin.
 Tigefol.
 Tiofendijodid.
 Tioform.
 Tiol.
 Tiokol (hänföres till guajakol).
 Tiosinamin.
 Tiosinaminnatriumsalicylat (= fibrolysin).
 Tolyantipyryn (= tolypyryn).
 Tolyppyrin (hänföres till antipyryn).
 Tolyppyrinsalicylat (= tolysal).
 Tolyssal (hänföres till antipyryn).
 Traumatol.
 Triacetylpyrogallol (= lenigallol).
 Tribromfenol (= bromol).
 Trifenin.
 Triferrin.
 Trijäod-meta-kresol (= losofan).
 Trimetylglükokollhydroklorid (= acidol).
 Trimetylxantin (= koffein).
 Trioxiacetofenon (= gallacetofenon).
 Trioxiantrakinondiacetat (= purgatin).
 Tuber Chinæ (= kinarot).
 Tuber Jalapæ (= jalaparot).
 Tumenol och tumenolpreparat.
 Tusengyllen (-ört).
 Tussol (hänföres till antipyryn).
 Tymolsalicylat (= salitymol).
 Tymoltrikloracetat.
 Tymotal.
 Tymotol (= aristol).
 Tyresol.
 Urocitral (hänföres till teobromin).
 Uroferin (hänföres till teobromin).
 Urotropin (= hexametylentetramin).
 Urystamin (hänföres till hexametylentetra-
 min).
 Valeriansyreädietylamid (= valyl).
 Valeriansyrementolester (= validol).
 Validol.
 Valisan.
 Valyl.
 Vanillinetylkarbonat-para-fenetidin (= ev-
 pyryn).
 Veratrol.
 Vesipyryn.
 Vinopyryn.
 Vismutditiosalicylat, basiskt (= tioform).
 Vismutjäodsalylylat (= jodylin).

Vismutoxijodidgallat (= aïrol).

Vismutoxijodidtannat (= ibit).

Vismutsalicylat, basiskt.

Vismuttannat.

Vitellinsilver (= argyrol).

Xantofyllbark.

Zinkokinol.

Zinkoxikinolinsulfonat (= zinkokinol).

Zincum sozodolicum (= sozodolzink).

Zincum sulfocarbohcum (= zinkparafenol-sulfonat).

Zincum sulfophenylicum (= zinkparafenol-sulfonat).

Zinkparafenolsulfonat.

Ålandsrot.

Bilaga II.

Beredningar utgörande apoteksvara.

- A) Näringspreparat, då de äro försatta med läkemedel, annat än de i § 2, mom. 1, g) angivna (lecitin, glycerofosfat av natrium eller kalcium).

Exempel:

Albuminmaltos med järn,
 Fercao (kakao med järn),
 Maltextrakt med frangula,
 » » kinin,
 m. fl.

- B) Organoterapeutiska preparat.

Exempel:

Ooforin,
 opocerebrin,
 pankreatin,
 pankreon,
 pepsin,
 pepsinelexir,
 tyreodintabletter,
 renoform, m. fl.

- C) Varje annan beredning, som endast eller i huvudsakligaste mån användes som läkemedel eller vid tillredning av läkemedel.

Exempel på sådana beredningar anföras här nedan.*)

*Blandade
 »kryddor»
 (blandade
 »teer»).*

Alpörtté, Kneipp's (aloe, bockhornsfrö, enbär, fenkål, sommarhyllrot),
Blåsté, (humle, kungsljusblommor, linfrö, malvblad, mjölonrisblad),
bröstkryddor (altearot, fläderblommor, isop, lakritsrot, stjärnanis),
bäska kryddor, Kjellberg's (angelikarot, kalmusrot, rölleklblommor, stjärnanis, vattenklöverblad),
uppmjukande kryddor (kamomillblommor, linfrö, malvblad),
vattusotté, Kneipp's (enbär, fläderblommor, mistelgrenar, mjölonrisblad, nypon, rosmarinblad, rävrumpört, sandel, sassafrasträ, vattenklöverblad, vinruta), m. fl.

*Blandade
 pulver.*

Bleksotspulver (anis, pulvriserat järn, vinruta),
bröstpulver, Wedel's (anisolja benzoesyra, fenkålsolja, lakritsrot, socker, svavelblomma, violrot),

*) De här anförda exemplen äro ordnade med hänsyn till den s. k. beredningsform, de representera; de ämnen, av vilka de äro tillredda, angivas inom parentes.

hämorrhoidalpulver, *Glas'* (fenkålsolja, guajakharts, socker, svavel, vinsten),
kamferpulver, *Rosén's* (cedroolja, kalisalpeter, kamfer, socker),
kreatorspulver (enbär, fenkål, koksalt, spetsglans, svavelblomma),
merkurjol (kvicksilver-, aluminium-, magnesiumamalgam, kalciumkarbonat,
 fettämne),
sundhetssalt (magnesia, natriumbikarbonat, natriumsulfat, socker, peppar-
 myntolja),
uricedin (natrium-citrat, -klorid, -sulfat, -tartrat), m. fl.

Dekokter, in- *Bäsk infusion* (beredd av kalmusrot, vattenklöverblad),
fusioner. *franguladekokt* (beredd av frangulabark, pomeransskal),
kanomillté (berett av kamomillbark),
kondurangodekokt (kondurangobark),
urindrivande kokt (beredd av kaliumacetat, maskrosrot, sjölök), m. fl.

Emulsioner. *Kamferemulsion* (kamfer, gummi, socker, sötmandel, vatten),
mandeloljesaft (mandelolja, altéasirup, gummi, vatten),
olje-emulsion (olivolja, gummi, socker, vatten),
myskemulsion, (mysk, gummi, socker, vatten),
syrlig ricinolje-emulsion (ricinolja, gummi, socker, vinättika, vatten),
terpentin-emulsion (terpentinolja, honung, vatten, äggula), m. fl.

Extrakter, *Frangulaextrakt*, flytande eller torrt (berett av frangulabark),
 (flytande,
gentianaextrakt (berett av gentianarot),
 tjocka eller
malörtsextrakt (berett av malört), m. fl.
 torra).

Gelatinrutor. *Blyacetat-, järnlaktat-, gelatinrutor* m. fl.

Kapslar *Kopaiva-, ricinolje-, sandelolje-, terpentin-, tymol-, vismutnitrat-kapslar*, m. fl.
 (av gelatin,
 eller oblat,
 fyllda).

Linimenter. *Frostliniment* (jod, kalkvatten, kamfer, sprit),
opodeldok (ammoniak, kamfer, smörtvål, rosmarinolja, sprit, tymol, vatten,
 »*pain-expeller*» (ammoniak, kamfer, rosmarin m. fl. flyktiga oljor, spansk
 peppar, sprit, tvål, vatten), m. fl.

Lösningar, *Järnlevertran*, (järntvål, torsklevertran),
 olje-, *karbololja* (karbolsyra, fet olja),
peruol (peruskabin, ricinolja), m. fl.

sprit-, *Anissprit med ammoniak* (anetol, ammoniak, sprit),
kamfersprit (kamfer, sprit),
naftolsprit (naftol, sprit),
 »*slagvatten*» (sprit, rosmarinolja, timjamolja),
tanddroppar, *Wundrams* (kajeput, pepparmynt-, rosmarinolja, sprit) m. fl.

- vatten-, *Karlsbadersalltösning*, *Almén's* (kaliumsulfat, natriumbikarbonat, -klorid, sulfat, vatten),
resorcinlösning (resorcin, vatten),
sammansatt bromidlösning (ammonium-, kalium-, natriumbromid, vatten), m. fl.
- Mixturer.* *Bröstdroppar* (ammoniak, anetol, fenkålsolja, lakrits, sprit),
fosforsyremixtur (fosforsyra, hallonsirap, vatten),
franskt bittervatten (cedro-olja, magnesiumcitrat, socker, vatten),
jodkaliummixtur, (jodkalium, lakrits, vatten),
 »*prinsens droppar*» (bärnstenssyra, hjorthornsalt, renad benolja, vatten), m. fl.
- Mos.* *Bröstmos*, (anis, fenkål, isop, lakrits, lungört, sirap) m. fl.
- Papper* (läkemedels-). *Giktapper* (beck, gult harts, terpentimbalsam, vax) m. m.
- Pastiljer* *Kaliumklorat-pastiller* (kaliumklorat, cedro-olja, dragant, socker),
antikattarpastiller (med liknande beståndsdelar) m. fl.
- Piller* (inkl. kulor, boli, »gryn»-granula). *Blaud'ska piller* (glycerin, järnsulfat, kaliumkarbonat),
homöopatiska piller (läkemedel i ovägbart mängd, socker, stärkelse),
järnjodurpiller (pulvriserat järn, jod, lakritsrot, socker, vatten),
kopaiwabalsam, glycerin, lakritsrot, magnesia, socker),
kvicksilverpiller (kvicksilver, honung, lakritsrot),
myrrapiller med järn (myrra, järnsulfat, glycerin, kaliumkarbonat), m. fl.
- Plåster.* *Gummiplåster* (ammoniakgummi, blyoxid, galbanum, olivolja, vax),
Hjärne's plåster (blyoxid, olivolja, terpentimbalsam, tvål),
kamferplåster (kamfer, mönja, olivolja, vax),
kvicksilverplåster (kvicksilver, blyoxid, olivolja, ullfett, vax), m. fl.
- Salvor.* *Basiliksalva* (kolofonium, olivolja, talg, terpentimbalsam, vax),
blyvittsalva (blyvitt, benzoeharts, svinister),
blysalva (blyoxid, beck, olivolja, talg, smör, svinister, vax),
frätande salva, *Mesterton's* (blyvitt, gallmeja, olivolja, zinksulfat),
gråsalva (benzoeharts, kvicksilver, talg, svinister, ullfett),
skabbsalva (kalciumkarbonat, svavelblomma, trätjära, tvål, svinister) m. fl.
- Siraper.* *Frangulasirap* (frangulabark, pomeransskal, socker, vatten),
hypofosfatsirap (kalciumhypofosfit, kalkvatten, socker, vatten),
järnjodursirap (pulvriserat järn, jod, socker, vatten),
mannasirap (manna, sennablåd), m. fl.
- Suppositorier* (inkl. bougies-bacilli). *Garfsyrebougier* (garfsyra, bindemedel),
noridalsuppositorier (kalcium-klorid, -jodat, perubalsam, fettämne),
tvålstopiller (tvål, glycerin, natriumsulfat), m. fl.
- Tabletter.* *Ammoniumbromid-*, *kaliumklorat-*, *vismutnitrat-tabletter*, *fenacetintabletter* (fenacetin),
rakitistabletter (järnlaktat, kalciumfosfat, -karbonat, mjölksocker), m. fl.

- Tinkurer.* *Algofon* (senapsolja, skedört, sprit),
dubbla malörtsdroppar (kardbenedikt, pomeransknopp, galangarot, malört, sprit),
guajakdroppar med ammoniak (guajakharts, ammoniak, sprit),
magdroppar (kalmusrot, kamfer, vattenklöverblad, sprit),
pimpinelldroppar (pimpinellrot, sprit), m. fl.
- Viner.* *Järnvin* (järnammoniumcitrat, vin),
kinavin (kinabark, vin),
malörtsvin (malört, vin), m. fl.
- Ättikor.* *Kamferättika* (kamfer, sprit, ättika),
sjölöksättika (sjölök, ättika), m. fl.
- M. fl.*

Undantagna äro i § 2 mom. 1 a)—f) angivna slag av beredningar, ävensom de i Bilaga III förtecknade varor.

Bilaga III.

Sådana såsom läkemedel allmänt använda varor, som enligt § 2 mom. 2 icke skola anses såsom apoteksvaror.

Allcocks pläster.

Aluminiumsubacetatlösning (blyfri vattenlösning av basiskt aluminiumacetat, innehållande 8—10 % av detta salt. Avsedd för tillredning av Burow's lösning).

Ammoniakliniment (berett enbart av ammoniak och oliv- eller rovolja, hållande högst 3 % vattenfri ammoniak). Påskriften skall innehålla uppgift om den använda oljans art, ävensom orden »Farligt att förtära».

Blyvatten (hållande högst 3 % blyättika, motsvarande omkring 0.6 % basiskt blyacetat). Påskriften skall innehålla orden »Farligt att förtära».

Blyättika (hållande 18—22 % basiskt blyacetat, avsedd för tillredning av Blyvatten). Påskriften skall innehålla orden »Farligt att förtära».

Burow's lösning (blyfri vattenlösning av basiskt aluminiumacetat, hållande högst 3 % av detta salt). Påskriften skall innehålla orden: »bör före användning spädas med minst 2 delar vatten».

Caloritvadd, se Termogénvadd.

Drufrösthonung (beredd enbart av druvsaft, honung eller socker).

Embrocation, se Terpentineliniment.

Engelskt pläster, se Muschpläster.

Eno's fruktsalt, se Fräspulver.

Formanbomull.

Fräspulver (berett av natriumbikarbonat och vinsyra eller citronsyra med eller utan tillsats av seignettesalt).

Häfta (utbrett häftpläster eller kautschukhäftpläster).

Häftpläster.

Järnkloridbomull.

Kalkliniment (berett enbart av kalkvatten och linolja).

Kamferliniment (berett enbart av ammoniak, kamfer och oliv- eller rovolja, hållande högst 3 % vattenfri ammoniak). Påskriften skall innehålla uppgift om den använda oljans art, ävensom orden »Farligt att förtära».

Kamferolja (beredd enbart av kamfer och oliv- eller rovolja, hållande minst 10 % kamfer). Påskriften skall innehålla uppgift om den använda oljans art.

Kautschukhäfta, se Häfta.

Kylsprit (beredd enbart av ammoniak, bergolja, kamfer och sprit, hållande högst 3 % vattenfri ammoniak). Påskriften skall innehålla orden »Farligt att förtära».

Lakrits, alla slag.

Lapispenna.

Levkoplast, se Häfta.

Mentolinsnuspulver.

Migränstift.

Muschpläster.

Pastiljer, kakor, tabletter, »drops» eller dylikt, tillredda med (förutom bindämne, såsom dragant, gummi, socker etc.) ett eller flera av följande ämnen: naturligt mineralkällsalt, salmiak, soda (bikarbonat), lakrits, anis-, pepparmynt-, tallbarr-, terpentin- eller annan flyktig olja, peru-, tolu- eller annan naturlig balsam, terpineol (terpinol), tjära, violrot, aromämne (såsom kumarin, vanillin etc.). Påskriften skall innehålla uppgift om uti varan ingående ämnens namn och mängd, ävensom beredningsformen (såsom *pastiljer*, *tabletter* etc.).

Pyrogénvadd, se *Termogénvadd*.

Saltblandning (inkl. *moderlut*) till bad.

Senapspapper.

Senolja, se *Spikolja*.

Spikolja (beredd enbart av lavendelolja, linolja och terpentinolja).

Stigzelii tanddroppar (beredd enbart av benzoëharts, bertramrot, kolofonium, perubalsam och sprit). Påskriften skall innehålla uppgift om ingående ämnens mängd.

Stoke's liniment, se *Terpentinliniment*.

Tallbarreextrakt till bad.

Tamarindkonserv (icke försatt med annat läkemedel än tamarind).

Tanddroppar (beredd enbart av evgenol, karbolsyra och mentol). Påskriften skall innehålla uppgift om ingående ämnens mängd, ävensom orden »Farligt att förtära».

Termogénvadd.

Terpentinliniment (beredd enbart av terpentinolja, vatten, äggula och ättiksyra, hållande högst 2.5 % vattenfri ättiksyra).

Tvälliniment (beredd enbart av brännvin, kamfer och såpa).

Zinkhäfta, se *Häfta*.

Anmärkning. Följande i denna bilaga upptagna varor böra vara tillverkade å svenskt apotek eller å sådan fabrik som avses i Stadgans § 4 eller ock å välkänd utländsk fabrik.

Allcocks plåster,	Mentolinsnuspulver,
Aluminiumsubacetatlösning.	Muschplåster,
Blyättika,	Senapspapper,
Fråspulver,	Stigzelii tanddroppar,
Häfta,	Tamarindkonserv,
Häftplåster,	Tanddroppar och
Kylsprit,	Terpentinliniment.

Bilaga A.

Medicinalstyrelsens och sakkunnigas förslag av år 1909

till

Apoteksvarustadga.

§ 1.

Mom. 1. Till apoteksvara enligt denna stadga äro att hänföra:

a) Ämnen (enkla kemikalier och droger) och beredningar, som endast eller i huvudsakligaste mån användas såsom läkemedel eller vid tillredning av läkemedel och vilka finnas angivna i bilagorna I och II till denna stadga.

Med läkemedel förstås i denna stadga vara, avsedd att vid utvärtes eller invärtas bruk förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom hos människor eller djur.

b) Ämnen eller beredningar av vad slag som helst, då de genom signatur, bruksanvisning, återgivande av sjukberättelse, genom offentlig annonsering eller annat meddelande angivas eller utbjudas såsom läkemedel.

c) Giftiga ämnen och andra varor, vilkas försäljning på grund av föreskrift i särskild författning tillkommer endast apoteksföreståndare, i fråga om vilka ämnen och varor gälla vad därom särskilt är eller varder stadgat.

Mom. 2. I denna § mom. 1 nämnda bilagor skola minst vart tredje år av medicinalstyrelsen efter tekniska högskolans och apotekarsocietetens direktionens hörande granskas och därefter hos Kungl. Maj:t anmälas till fastställelse.

§ 2.

Mom. 1. Såsom apoteksvaror skola icke anses här nedan under a)—d) upptagna slag av beredningar, därest de icke äro försatta med ämne, som avses i § 1 mom. 1 c) eller genom sådant meddelande, som i § 1 mom. 1 b) sägs, angivas äga annan eller mera omfattande verkan eller användbarhet såsom läkemedel än som framgår av deras benämning eller av här nedan angivna ändamål, nämligen:

a) Kosmetiska medel avsedda till ans av hud eller hår eller till renhållning av munhålan.

b) Desinfektionsmedel avsedda till renande av rum, bohag och dylikt eller av avfallsämnen.

c) Förbandsartiklar, även sådana som äro impregnerade i enbart antiseptiskt syfte.

d) Mineralvatten, naturliga eller konstgjorda.

Mom 2. Såsom apoteksvaror skola ej heller anses vissa såsom läkemedel allmänt använda varor, som äro angivna i särskild förteckning, bilaga III vid denna stadga.

I denna förteckning upptagen vara får dock icke angivas eller utbjudas som läkemedel på annat sätt än genom användande av varans egen benämning eller genom meddelande av dess sammansättning.

Vad i § 1 mom. 2 är föreskrivet beträffande granskning av där omförmälda bilagor, gälle även i avseende på bilaga III.

§ 3.

Apoteksvara må ej till riket införas av annan än apoteksföreståndare,

fabrikant, som enligt § 4 är berättigad att i sin tillverkning använda apoteksvara: i den mån densamma är för hans tillverkning behöfvlig,

föreståndare för vetenskaplig institution, lydande under någon av rikets akademier eller högskolor eller som åtnjuter understöd av stat eller kommun: i den mån apoteksvaran är för annan institutionens verksamhet än sjukvård behöfvlig, samt

föreståndare för offentligt undersökningslaboratorium, för såvitt han blivit av vederbörande offentligt myndighet auktoriserad: i den mån varan är för laboratoriet behöfvlig.

Finnes anledning misstänka, att apoteksvara, som av fabrikant eller föreståndare för vetenskaplig institution eller offentligt undersökningslaboratorium införes, icke är för angivet ändamål behöfvlig, äge vederbörande tullförvaltning att före varans utlämnande avfordra fabrikanten eller föreståndaren i sådant hänseende på tro och heder afgiven förklaring.

§ 4.

Den, som utan att vara apoteksföreståndare åstundar att fabriksmässigt för avsalu tillverka apoteksvara, vare pliktig att, med iakttagande i övrigt av vad i gällande författningar stadgas om anmälan av fabriksrörelse i allmänhet, därom göra skriftlig anmälan, i Stockholm hos överståthållarämbetet och i annan stad hos magistraten eller, där sådan icke finnes, hos vederbörande stadsstyrelse samt å landet hos Konungens befallningshavande i länet, samt foga vid sin anmälan intyg, att han antingen själv äger skicklighet att bedriva den rörelse, varom här är fråga, eller ock anställt annan välfrejdad person med vitsordad skicklighet att rörelsen förestå.

Skicklighet att förestå dylik rörelse skall anses tillkomma 1) examinerad apotekare, 2) den, som vid tekniskt läroverk avlagt avgångsexamen med godkända kunskaper i kemi från läroverkets fackskola för kemi, 3) medicine kandidat, 4) filosofie licentiat och filosofie kandidat, envar, därest han i sin examen visat sig äga godkända kunskaper i kemi, samt 5) annan, som inför vederbörande lärare vid något av rikets universitet, karolinska mediko-kirurgiska institutet eller svenskt tekniskt eller farmaceutiskt läroverk styrkt sig äga godkända kunskaper i kemi och däröver erhållit intyg.

Åstundar annan än apoteksföreståndare att, utan att tillverka apoteksvara, i fabriksmässig tillverkning använda sådan vara, skall han göra anmälan därom till myndighet, där anmälan enligt första stycket av denna paragraf göres.

§ 5.

Mom. 1. Apoteksvara må, med de undantag, som i mom. 2—4 här nedan omförmälas, ej till salu hållas eller försäljas av annan än apoteksföreståndare.

Mom. 2. Fabrikant, som i § 4 sägs, må försälja apoteksvara av egen tillverkning till

- a) person, som enligt § 3 är berättigad att till riket införa apoteksvara,
- b) näringsidkare, som i sitt yrke använder apoteksvara och som, därest han icke är av fabrikanten känd såsom pålitlig person, företer vederbörande magistrats eller kronofogdes inom år och dag utfärdade intyg därom, att han är i berättigad utövning av det yrke, för vars bedrivande apoteksvaran skall användas, ävensom att han är känd för pålitlighet.

Mom. 3. Vad i mom. 1 av denna paragraf är stadgat utgör ej hinder för kommunalnämnd eller läkare i orter, belägna avlägset från apoteksinrättning eller där farsot utbrutit eller allmän sjuklighet är gängse, att jämlikt därom gällande bestämmelser tillhandahålla läkemedel eller för veterinär att tillhandahålla nödiga läkemedel för sjuka husdjur i den omfattning, gällande nådiga veterinärinstruktion medgiver.

Mom. 4. Inom riket insamlade växter eller växtdelar må, ändock att de enligt bilaga I vid denna stadga äro att hänföra till apoteksvaror, i oblandat skick fritt försäljas av den, som i första hand insamlat desamma.

§ 6.

Vid försäljning av apoteksvara skall i varje fall varans art eller sammansättning genom påskrift eller bifogad deklaration tydligt angivas

- a) å enka kemikalier och droger: genom deras vetenskapliga eller i gällande farmakopéer eller i bilaga I vid denna stadga införda benämning,
- b) å beredningar: genom gällande farmakopéers benämning eller genom angivande av uti dem ingående ämnens namn och mängd ävensom beredningsformen.

Där varans art eller sammansättning framgår av allmänt vedertagen benämning, må även sådan benämning användas.

§ 7.

Mom. 1. I gällande medicinaltaxa icke upptagen apoteksvara, utgörande beredning, må vid försäljning från apoteksinrättning icke åsättas högre pris, än som på grund av uti densamma ingående ämnens art och mängd ävensom beredningsformen skall för motsvarande vara, tillredd å inrikes apoteksinrättning, beräknas enligt de av Kungl. Maj:t fastställda grunder för apoteksvarors taxering.

Mom. 2. Apoteksföreståndare må icke till försäljning utbjuda vara såsom läkemedel annorledes än genom meddelande i medicinsk eller farmaceutisk facktidskrift eller genom meddelande, adresserat till annan apoteksföreståndare, legitimerad läkare, tandläkare eller veterinär.

§ 8.

Utbjudes apoteksvara, upptagen i bilaga III, på annat sätt än som sägs i § 2 mom. 2, vare straffet böter från och med 25 kronor till och med 100 kronor.

§ 9.

Den, som till riket inför eller försöker att dit införa apoteksvara, utan att därtill vara berättigad, böte från och med 25 till och med 500 kronor och have förbrutit varan.

§ 10.

Idkar någon tillverkning av apoteksvara utan att vara därtill berättigad, eller använder fabrikant i sin tillverkning apoteksvara utan att hava gjort sådan anmälan, som omförmåles i § 4, böte från och med 25 till och med 500 kronor.

Apoteksvaran vare i dessa fall förbruten.

§ 11.

Den, som, utan att därtill vara berättigad, håller till salu eller försäljer apoteksvara, böte från och med 100 kronor till och med 1,000 kronor; vid upprepade förseelse må icke dömas till lägre böter än 500 kronor.

Apoteksvara, som av den felande innehaves, vare förbruten.

§ 12.

Underlåter fabrikant eller apoteksföreståndare att vid försäljning av apoteksvara på sätt i § 6 sägs ange varans art eller sammansättning, böte från och med 25 till och med 100 kronor.

Bryter apoteksföreståndare mot i § 7 givna bestämmelser, vare han förfallen till enahanda ansvar.

§ 13.

Till böter enligt denna stadga må icke dömas, då den felaktige för överträdelsen dömes till ansvar enligt allmän strafflag.

§ 14.

Allmän åklagare skall med noggrannhet tillse efterlevnaden av denna stadga samt i de fall, då apoteksvara är att anse såsom förbruten, beslag därå verkställa.

Tullverkets personal åligger att med uppmärksamhet övervaka införseln till riket av apoteksvaror.

Då anledning är att antaga, att olovlig införsel av apoteksvara i strid mot denna stadga ägt rum, eller att försök därtill gjorts, åligger tullförvaltningen i införselorten att ofördröjligen anmäla förhållandet hos vederbörande allmänna åklagare.

§ 15.

Mom. 1. Apoteksvara, som blivit med beslag belagd enligt denna stadga, skall förses med beslagtagarens sigill samt förvaras under lås och på säkert ställe, till dess genom laga kraftvunnet beslut är avgjort, huruvida det i beslag tagna skall anses

såsom förbrutet. Om beslagets verkställande och de för godsets förvarande vidtagna åtgärder göra beslagtagaren ofördröjligen anmälan hos ortens högsta polismyndighet, på vilken det ankommer att meddela de närmare föreskrifter härutinnan, som må finnas nödiga.

Mom. 2. Vara, som på grund av denna stadga är dömd förbruten, skall på samma sätt förvaras, intill dess densamma kan bliva genom exekutiv myndighet antingen försäld, under iakttagande i tillämpliga delar av föreskrifterna i § 5, eller ur riket utförd eller ock efter Konungens befallningshavandes föreskrift under nödiga försiktighetsmått förstörd eller på annat sätt oskadliggjord.

§ 16.

Vid bot av 10 till och med 50 kronor skall minst ett exemplar av denna stadga jämte därtill hörande gällande bilagor städse finnas för allmänheten tillgänglig i varje apoteksinrättning, i fabrik, där tillverkning av apoteksvara äger rum, samt i varje lokal, där sådan vara, som i § 2 angives, hålles till salu.

§ 17.

Åtal för överträdelse av föreskrifterna i denna stadga anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

§ 18.

Mom. 1. Böter, som enligt denna förordning ådömas, ävensom försäljningsbeloppet för förbrutet gods, tillfaller kronan med en tredjedel och åklagaren med två tredjedelar.

Mom. 2. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de efter allmän strafflag.

Denna stadga skall lända till efterrättelse från och med den (minst sex månader efter utfärdandet).

Bilaga B

Kort översikt av lagstiftningen inom vissa europeiska länder.

I.

Stadganden rörande försäljningen av apoteksvaror i allmänhet.

I Norge återfinnas grundstadgandena angående handeln med apoteksvaror i »Lov om Handelsnaering den 16 juli 1907» §§ 26 och 27. Apoteksvaror få endast försäljas från rikets apotek i den mån annat ej uttryckligen stadgats. Det tillkommer Konungen att bestämma, vad som skall anses såsom apoteksvara och i vilken utsträckning detta skall gälla för varje särskild vara. Förslag i sådant avseende skall avgivas av en kommitté, som tillsättes av Konungen och som skall bestå av två apotekare och tre andra medlemmar, tillhörande handel och industri. De föreskrifter, som på detta sätt fastställas, skola på samma sätt underkastas granskning vart tionde år. Kommitténs förslag skall kungöras minst 3 månader innan Konungen fattar beslut. Konungen eller den han därtill bemyndigar kan göra sådana ändringar i de utfärdade föreskrifterna, som under tiden mellan varje granskning visa sig nödvändiga, och tillika avgöra om nya varor, som efter sista granskningen kommit i handeln, skola förbehållas apotekarnas försäljningsrätt. Vid bestämmandet av vad som skall hänföras under apotekarnas uteslutande försäljningsrätt skall det iakttagas, att det icke göres större inskränkningar i handeln med ämnen, som användas inom konsten, husfliten och industrien, än hälsovårdsintresset kräver. Med vederbörande departements tillåtelse kunna alla slags apoteksvaror få försäljas av köpmän, som hava de egenskaper, som fordras för att bliva apotekare eller som på annat sätt visat, att de hava den nödvändiga utbildningen och varukännedomen. Sådan köpman har emellertid rätt att sälja apoteksvaror endast till andra köpmän, som hava rätt att sälja sådana, och till apotekare, fabrikanter eller andra industriidkare, som använda dem i sin verksamhet, ävensom till ledare av offentliga laboratorier och vetenskapliga inrättningar, som icke äro sjukhus eller vårdanstalter. För denna handel utfärdar Konungen eller den han därtill bemyndigar regler rörande varornas förvaring, försändning, utlämnande och för tillsynen däröver.

Norge.

På grundval av dessa bestämmelser har den 29 augusti 1908 utfärdats ett kungl. plakat angående handeln med gifter och apoteksvaror. Detta har formen av åtskilliga förteckningar, upptagande varor, för vilka olika regler gälla. Under förteckning A finnas uppräknade och specificerade gifter och apoteksvaror, som endast få försäljas från rikets apotek, samt av köpmän i ovan angiven ordning. Härunder upptagas bland annat »Arcana» och »Medicamina», med vilket sistnämnda uttryck förstås alla ämnen, som användas för att förebygga eller bota sjukdomar, oavsett om deras enkla beståndsdelar äro föremål för allmän handel eller icke, dock med de undantag, som angivas under C. Ett stort antal olika slag av läkemedel uppräknas. Förteckning B behandlar gifter och förteckning C upptager varor, som få försäljas både av apotekare och köpmän, vad de sistnämnda angår dock med den inskränkning för de flesta av ifrågavarande varor, att desamma icke genom annonser, cirkulär eller på annat sätt få utbjudas eller anbefallas såsom tjänliga till att bota sjukdomar. Be-

träffande åtskilliga av de under C upptagna ämnena är tillika deras försäljning medgiven för köpmän endast med villkor, att de till varje särskild köpare för varje gång icke utlämnas i mindre kvantiteter än som i varje fall föreskrives.

I fråga om den norska apoteksvarustadgan yttrar en fackman*) följande: »Bland enkla, medikamentösa ämnen, som äro apoteken ensamt förbehållna, torde förtjäna omnämnas: Acid. benzoic. Aether, Chloret. ferric. i mängder under 5 kg., Eucalyptol, Ferr. albuminat., Guajacol, Haemoglobin, Hydratocarbonas magnes. i mängder under 5 kg., Menthol och Mentholstift, Naftalan, Naphtol, Nitras argenticus in bacillis, Ol. ricini i mängder under 10 kg., Pepsin, Perhydrol, starkare än 10 vol. %, Rad. Angelicae, Rad. Bardanae, Resorcin, Sulfas magnes. i mängder under 10 kg., Saccharin, Thymol.

Samtliga ovan uppräknade ämnen får man förgäves söka efter såsom apoteken förbehållna i 1909 års förslag till svensk apoteksvarustadga, dess bilaga I. Ej heller mötas vi av någon reell motsvarighet till samma stadgeförslags bil. III, enl. vilken rena apoteksvaror ss. Aluminiumsubacetat, Blyvatten, Kamferliniment m. fl. äro frivagna åt den allmänna handeln. — — — Som en formell olikhet mellan den norska lagen och det svenska stadgeförslaget må påpekas, att under det att den förra vid enkla ämnen, som äro apoteksvara, endast kommer med exempel, upptager det senares bil. I *alla* de enkla kemikalier och droger, som skola vara apoteken förbehållna. Det senare måste ju betecknas som betydligt mera preciserande. — — —

Som allmänt omdöme om den norska apoteksvarulagen måste sägas, att denna icke obetydligt bättre än det svenska förslaget tillgodoser apotekens och apotekarekårens intressen.»

Särskilda bestämmelser om införsel av apoteksvaror finnas i en lag av den 16 maj 1904.

Danmark.

Den senaste revideringen av de danska apoteksvarustadgandena daterar sig från år 1905 och skedde genom en kungl. förordning den 30 september rörande opererade medicinalvaror samt en justitieministeriets kungörelse den 10 oktober 1905 angående preparerade medicinalvaror. Apoteksvarustadgans förteckningar revideras vart femte år på administrativ väg.

Enligt förstnämnda förordning är det apotekarna förbehållet att sälja de å en bifogad förteckning Littera a. upptagna varor i kvantiteter till försäljningspris under 40 kronor samt de å en förteckning Littera b. upptagna varor i kvantiteter under 5 »pund» åt gången och till försäljningspris under 10 kronor. Materialisterna (droghandlarna) få alltså sälja de under Littera a. upptagna varor endast i kvantiteter, som betinga ett försäljningspris av 40 kronor eller däröver, och de å förteckning Littera b. upptagna varor i kvantiteter å 5 »pund» åt gången eller däröver eller till ett försäljningspris av 10 kronor eller däröver. Denna begränsning behöver dock ej iakttagas, när varorna försäljas till andra, som äro berättigade att själva försälja dem. Kungörelsen av den 10 oktober 1905 upptager en förteckning A. å de preparerade medicinalvaror, som äro undantagna från den allmänna detaljhandeln, samt en förteckning B. upptagande en del opererade och preparerade medicinalvaror, som, ehuru de gå in under vissa allmänna beteckningar i förteckningen A. eller höra till de i farmakopéen upptagna varor, dock äro föremål för den allmänna detaljhandeln. Enligt tillgängliga uppgifter skall emellertid den danska apoteksvarustadgan föga respekteras

*) Studier i norskt och danskt apoteksväsende särskilt med hänsyn till det senaste årtiondets lagstiftning av Martin Lundqvist, Göteborg 1911.

av materialisterna, d. v. s. färg- och kemikaliehandlarna. Åtal för olaga läkemedelsförsäljning lära vara ganska vanliga, men böternas ringa maximibelopp, 200 kronor, synes ej vara tillräckligt att avskräcka mindre nogräknade handlande från den lönande läkemedelsförsäljningen.

Vid avgörande om en viss vara skall räknas till dem, som äro undantagna från den allmänna detaljhandeln, lära domstolarna lägga huvudvikten på att densamma utbjudes och uteslutande eller åtminstone företrädesvis användes såsom läkemedel, och det vore i sådant hänseende utan betydelse, att varan också hade annan användning, att dess enkla beståndsdelar ginge i den allmänna detaljhandeln eller att varan hade en annan sammansättning än den i farmakopén föreskrivna.

Det finska apoteksväsendet har sedan äldre tider reglerats genom samma förordningar som det svenska. Särskild uppmärksamhet förtjänar emellertid den egenomliga utveckling droghandelsrörelsen tagit i Finland. Droghandelsrörelsen existerade i äldre tider endast såsom partirörelse och bedrevs till en början av apotekare i sammanhang med själva apoteksrörelsen. Syftemålet med dessa affärer var att på grund av rådande tullförhållanden bereda lätnader för innehavare av landsortsapotek vid införskaffandet av utländska droger och medicinska varor. En förändring häri inträdde år 1827, då en apoteksinnehavare vid föryttrandet av sitt apotek avskilde drogrörelsen från apoteksrörelsen och erhöll Senatens tillstånd att fortfarande få driva densamma. Under tiden närmast därefter uppstodo flera självständiga drogaffärer. Själva rättigheten att idka droghandel var personlig och fick sålunda icke utan därtill utverkat tillstånd överlätas. I mitten av 1880-talet utfärdade Senaten tillstånd för en förutvarande apotekare att i Hälsingfors stad öppna och driva handel med apoteksdroger och utensilier, dock så att däri icke finge inbegripas rättighet att driva egentlig apoteksrörelse och således ej håller att emot läkares recept utgiva läkemedel. Med hänsyn till den mycket obestämda gräns, som på detta sätt uppdrogs mellan apoteken och drogaffärerna, befanns det nödigt att genom särskilda bestämmelser reglera droghandeln, vilket skedde medelst en nådig förordning den 24 januari 1888 angående drogerihandel, som omfattar ämnen, vilka användas till medicinskt bruk. Redan några få år efter författningens utfärdande började missnöje med den samma giva sig uttryck från såväl apotekarna som droghandlarna, vilka ömsesidigt beskyllde varandra för obehörigt intrång i varandras yrken. Särskilt har striden rört sig om rätten att försälja pantentmedicin.

Finland.

Ovan beskrivna egendomliga anordning med en droghandel, likasom apoteken beroende på koncession av högsta förvaltande myndigheten, måste vara ägnad att framkalla häftiga intressekonflikter mellan de båda koncessionerade yrkena. Kraftiga strävanden hava gjort sig gällande att reservera läkemedelshandeln för apoteken och återföra droghandeln med medicinska ämnen till dess ursprungliga natur av grosshandel. I ett år 1910 avgivet kommittébetänkande, vars vidare öden äro obekanta, har framlagts ett förslag till förordning angående tillverkning och försäljning av apoteksvaror, som mycket nära ansluter sig till det svenska förslaget av år 1909.

Huvudstadgandena rörande apoteksvaror återfinnas i Tyskland i en kejsarlig förordning angående handeln med läkemedel den 22 oktober 1901.

Tyskland.

Denna förordning upptager en förteckning A, å vilken upptagas beredningar, vilka utan avseende på om de innehålla läkekräftiga ämnen, ej få utom apoteken hållas till salu eller säljas såsom *läkemedel*. Såsom läkemedel betecknas medel till botande eller lindrande av sjukdomar hos människor eller djur.

Från denna föreskrift göras en del undantag för kosmetiska medel m. m. på ungefär samma sätt, som i § 2 mom. 1 i det nu framlagda svenska förslaget.

Förteckning B upptager varor, som icke få hållas till salu eller försäljas utom apoteken. Grosshandeln beröres icke av förordningens bestämmelser.

Såsom allmänt omdöme om de tyska apoteksvarustadgandena anföres i en tysk handbok*) följande.

Grundtanken i den tyska lagstiftningen är, att inskränka apotekarnas läkemedelsmonopol till 1) framställande av läkemedel efter läkares recept (receptur) 2) försäljning av de sammansatta läkemedlen (läkemedelspreparat, läkemedelsblandningar) och 3) försäljning av alla enkla läkemedel av starkare verkan, men att åt den fria handeln överlämna försäljningen av alla s. k. indifferentia läkemedel ävensom några särskilt uppräknade läkemedelsblandningar, vilka äro att betrakta såsom föremål för handköp. I frågan stå två uppfattningar emot varandra, av vilka den ena med fasthållande av den preussiska landrättens ståndpunkt, vill så mycket som möjligt förbehålla apotekarna beredningen och försäljningen av läkemedel, medan den andra vill fortgå på den av Gewerbeordnung inslagna vägen och till den fria handeln överlämna ett så stort antal läkemedel som möjligt för att göra dem billigare. I lagstiftningen har sistnämnda uppfattning blivit förhärskande. Ett större antal gångbara läkemedel och (på yrkande från jordbrukarkretsar) de mest använda djurläkemedlen överlämnades åt den fria handeln, och framför allt blev genom antagande av en förträng definition av läkemedelsbegreppet (medel till hävande eller lindrande av sjukdomar) det stora antalet av förebyggande, stärkande och dylika medel överlämnade åt den fria handeln. Följden härav har varit ett ytterligare, tämligen hastigt tillväxande av droghandlarna, vilkas antal i städerna redan överstiger apotekens två till tre gånger.

Österrike

De österrikiska huvudstadgandena rörande apotekarnas försäljningsmonopol återfinnas i en förordning av så gammalt datum som den 17 september 1883. Tillredande och försäljning av läkemedel av alla slag och former enligt läkares recept är förbehållet apoteken. Läkemedelsberedningar, för vilka icke å apoteket föreligger recept till påseende för läkare, eller beträffande vilka icke av det framlagda receptet med bestämdhet framgår läkemedlets beskaffenhet i kvalitativt och kvantitativt hänseende, få över huvud taget icke försäljas, således ej ens å apotek. Saluhållande och försäljning av farmaceutiska preparat (medel framställda enligt föreskrifterna i österrikiska farmakopéen eller enligt främmande länders farmakopéer) är endast tillåtet å apotek. Härifrån äro undantagna dietetiska och kosmetiska medel, så vitt de icke utmärka sig såsom läkemedelsblandningar, vidare naturliga mineralvatten och konstgjorda sådana, som efterbilda ett naturligt vatten, likasom kirurgiska förbandsartiklar. Droger och kemiska preparat, som uteslutande användas såsom läkemedel, få säljas endast å apotek, medan varor, som användas icke blott för läkemedelsändamål utan även hava tekniskt bruk, äro frigivna till den allmänna handeln med iakttagande av särskilda därom utfärdade föreskrifter. Grosshandeln mellan producenter, fabrikanter, handlande och apotekare beröres icke av dessa föreskrifter.

Materialisternas eller droghandlarnas rörelse är särskilt reglerad.

*) Handwörterbuch der Staatswissenschaften, uppsatsen: Arzneiverkehr und Arzneitaxen av doktor H. Boettger.

II.

Särskilda stadganden rörande arkana och specialiteter.

Bestämmelserna mot bedrägliga läkemedel hava i allmänhet hänfört sig till begreppet arkanum (patentmedicin, hemligt läkemedel), vilket plägar beskrivas såsom ett läkemedel, vars sammansättning icke är angiven. I fråga om enkla kemiska ämnen torde man med sammansättning få förstå den vetenskapliga beteckningen, eventuellt kemisk formel; vid beredningar läser man därmed få förstå mängden af en var utav de särskilda beståndsdelarne i en bestämd mängd av handelsprodukter. Är sammansättningen angiven, men framställningssättet hemligt, plägar man kalla medlet »Specialitet», en läkemedelsform, som genom de stora fabrikerne föres i marknaden i en alltjämt växande omfattning.

I den norska apoteksvarustadgan angivas såsom apoteksvaror bl. a. arkana. Såsom sådana betraktas utan hänsyn till deras art alla enkla och sammansatta varor, då de hållas till salu såsom läkemedel eller angivas vara i besittning av medicinsk verkan och deras sammansättning hålles hemlig. Såsom hemlighållna anses alla varor, vilkas kvantitativa sammansättning icke är angiven å signatur, förpackning eller den bruksanvisning, som kan medfölja varan. Genom en särskild lag om införsel av apoteksvaror samt om handel med gifter och arkana den 16 maj 1904 har föreskrivits, att Konungen eller den han bemyndigad kan förbjuda handeln med bestämt angivna läkemedel, vilkas sammansättning hemlighålles (arkana) eller vilkas pris står i stort missförhållande till det uppgivna innehållet. När sådant förbud är utfärdat, får icke i tidningar eller tidskrifter intagas eller på annat sätt utspridas meddelande om det eller de medel, som förbudet avser. Enligt en uppgift har dylikt förbud utfärdats bl. a. mot Bromidia (Battle & Co), Brahma Lifselixir, Lique du dr. Laville, Pinkpiller, Salubrin, Marienbadertabletter, Marienbader reductionspiller och Sanatogen, av vilka förbud de för Sanatogen och Marienbadertabletter sedermera lära hava upphäfts. Överträdelse av lagen straffas med böter intill 5,000 kronor.

Norge.

I Danmark finnas ej några nu tillämpade bestämmelser till motarbetande av handeln med arkana, vilken läser starkt florera därstädes. Handeln med arkana är visserligen enligt lagen förbehållen apoteken, men detta till trots säljas massor därav hos materialisterna (droghandlarna) och de flesta tidningar överflöda av braskande annonser om de hemliga läkemedlens undergörande förmåga. De rådande förhållandena synas hava väckt allvarliga farhågor hos vederbörande och en för omorganisation av statens civila hälsovårdsväsen tillsatt kommission har i sitt år 1912 avgivna betänkande angående ordnande av apoteksväsendet i Danmark föreslagit synnerligen kraftiga åtgärder till stävjande av ifrågavarande missbruk. Med stöd av detta betänkande har regeringen i december 1912 framlagt förslag till lag om apoteksväsendet, i vilket de föreslagna åtgärderna blivt än ytterligare skärpta och bestämmelser föreslagits av följande innehåll.*) Justitieministeriet kan förbjuda införsel och försäljning av arkana efter framställning av Sundhedsbestyrelsen. Försäljning av arkana i detalj är förbehållen apotekarne och Sundhedsbestyrelsen bestämmer, vilka arkana apotekarne få utlämna endast efter läkarerecept. Utan Sundhedsbestyrelsens tillåtelse är det förbjudet att genom reklam utbjuda medicin eller medel, som angivas såsom läkande, desinficerande eller i övrigt verksamma mot sjukdom (därunder inberäknat

Danmark.

*) Förslaget är antaget år 1913 av den danska riksförsamlingen, men ej ännu (april 1913) promulgerat.

arkana, bandager, elektriska bälten, medel till botande av lomhörddhet och dylikt), ävensom preparat till desinfektion av personer, rum eller saker, för så vitt reklamen sker genom tillkännagivande i tidningar, genom skyltning, genom utsändande av beskrivningar eller bilder till allmänheten, till större eller obestämda kretsar av personer eller till enskilda personer, som äro vederbörande obekanta och icke äro läkare, tandläkare, djurläkare eller apotekare, eller genom tillkännagivanden, som äro jämförliga med de förutnämnda. Tillåtelse till reklamering på dylikt sätt kan icke meddelas i fråga om detaljförsäljning från utlandet. Varje meddelad tillåtelse kan när som helst återkallas.

Kommittén har i motiveringen särskilt betonat, att det icke ansåges tillräckligt, att Sundhedsbestyrelsen finge rätt att förbjuda reklam. Därigenom skulle påläggas densamma ett fullständigt oöverkomligt arbete. Den skulle aldrig kunna inskrida på rätt tid och ställe. När någon önskade tillåtelse till reklamering, bleve det hans sak att framskaffa nödiga upplysningar om ifrågavarande medel, den form i vilken man tänkt sig reklamen och så vidare. Sundhedsbestyrelsen skulle därefter i sitt beslut kunna taga alla lämpliga hänsyn.

Tyskland.

Någon rikslagstiftning till begränsande av handeln med patentmedicin föreligger enligt inhämtade uppgifter icke i Tyskland. Däremot förekomma inom de olika förbundsstaterna polisförordningar med förbud mot offentligt utbudande av arkana såsom medel mot sjukdomar hos människor och djur.

Genom beslut den 23 maj 1903 anhöll Bundesrat hos de förbundna regeringarna att beträffande handeln med arkana och liknande läkemedel utfärda likformiga bestämmelser efter förebild av ett framlagt utkast jämte bilagor. Bestämmelserna i detta utkast berörde 95 uppräknade medel, upptagna å tvänne bilagor, A och B, och lämnade beträffande dessa medel föreskrifter om beskaffenhet och utstyrsel av kärl och yttre omslag, i vilka de utlämnades. Vidare stadgades förbud att på dessa kärl eller omslag berömma medlet, särskilt genom rekommenderande intyg om botande av sjukdomar, yttranden eller tacksägelser, i vilka medlet tillskrevs helande eller skyddande verkan, eller att eljest lovprisa medlet vare sig vid dess utlämning eller på annat sätt. Apotekarna ålades att förskaffa sig visshet om i vad mån föreskrifterna angående utlämning av häftigt verkande läkemedel skulle tillämpas på ifrågavarande medel. Alla de i bilaga B upptagna medel, likasom de i bilaga A upptagna medel, rörande vilkas sammansättning apotekare icke kunde förvissa sig till den grad, att han kunde bedöma tillåtligheten av deras utlämnande i handköp, finge utlämnas endast mot recept. År 1907 blevo bilagorna utvidgade till att omfatta 153 medel och förbudet mot utbudande på det sätt skärpt, att även hänvisningar till tryckta skrifter eller andra meddelande falla därunder. Enligt uppgift skulle det emellertid hava visat sig, att ifrågavarande förbud lätt kunna kringgå genom uppfinnande av nya liknande medel, vartill komme, att förbudens utfärdande fordrade en vidlyftig omgång.

Österrike.

I Österrike finnes en vidlyftig lagstiftning rörande handeln med farmaceutiska specialiteter, vilka synas förekomma därstädes i mycket stor omfattning. Särskilt anmärkningsvärda äro förordningarna den 17 december 1894 och den 16 april 1901. Alla å apoteken framställda och till försäljning i s. k. handköp på lager hållna farmaceutiska preparat få bringas i handeln endast under en beteckning, som motsvarar innehållet eller verkningsättet och som icke giver anledning till missstyningar eller misstag. Till och med vederbörligen tillåtna eller officiella läkemedel

få icke utlämnas under andra, av ovan angivna orsaker otillåtliga benämningar. Så t. ex. få de officinella pilulae purgantes (avförande piller) icke säljas såsom »Wiener blutreinigende Pillen der hl. Elisabeth» och ej heller Spiritus Sinapis (senapssprit) som »Algophon» och så vidare. Det är apotekarna medgivet att framställa farmaceutiska specialiteter under benämningar, som motsvara nyssnämnda bestämmelser, och med tydlig, å förpackningen anbragt deklaration av den verksamma substansens dosering, ävensom att bringa den i handeln under noggrant iakttagande av de för läkemedelshandeln gällande föreskrifter. Närmare bestämmelser meddelas om ett preparats beskaffenhet, för att det må kunna betraktas såsom en farmaceutisk specialitet. Förutom en del andra ordningsföreskrifter stadgas därjämte beträffande priset på de å apoteken i större mängd beredda och å lager hållna doserade läkemedlen, att det samma skall bestämmas med hänsyn till de i stort företagna farmaceutiska manipulationerna och alltså icke enligt den för läkemedelsberedningen för ett särskilt fall fastställda recepturtaxan. Priset skall reduceras med hänsyn till engrospriser, arbetstid och så vidare enligt de allmänna grundsatserna för beräkning av medicinaltaxans prisbestämningar. Priset skall bestämmas enligt detaljerade prisberäkningar efter de i genomsnitt för varje gång framställda kvantiteterna och dess riktighet skall prövas av förvaltningsmyndigheterna.

Förvaltningsmyndigheterna i första instans tillkommer det att övervaka framställningen av och handeln med ifrågavarande farmaceutiska preparat samt att, under förbehåll av besvärshätt, förbjuda framställning och försäljning af farmaceutiska preparat, vilka icke motsvara gällande föreskrifter. Ägare eller ledare av ett apotek är förpliktad att till denna förvaltningsmyndighet anmäla framställningen av varje nytt, till allmän försäljning bestämt farmaceutiskt preparat, på vilket förestående förordning är tillämplig, likasom även övertagande till försäljning av utländska farmaceutiska preparat och specialiteter. Om nämnda förvaltningsmyndighet icke finner skäl förbjuda framställningen eller försäljningen inom sitt eget verksamhetsområde, skall ifrågavarande anmälan jämte vissa bilagor översändas till närmast högre förvaltningsinstans, och slutligen, om ej heller denna finner skäl meddela förbud inom sitt verksamhetsområde, framläggas för inrikesministeriet. Försäljningen av den anmälda artikeln får påbörjas först tre månader efter anmälningen eller, om angående denna begärts vidare upplysningar från den anmälände, först tre månader från framläggande av dennes sista yttrande, för den händelse apotekaren icke dessförinnan skulle hava erhållit officiell underrättelse, att inrikesministeriet icke funnit sig föranlåtet att utfärda förbud mot framställningen, respektive försäljningen av det ifrågavarande medlet. Det är förbjudet att vid försäljning av ett läkemedel åberopa sig på detta officiella meddelande. Kostnaderna för all förekommande undersökning skall bäras av den apotekare, som har anmält artikeln.

Det synes, som om dessa föreskrifter skulle vara väl ägnade att i önskad omfattning begränsa och reglera försäljningen av arkana och specialiteter, men så synes icke hava varit fallet.*) Stora missförhållanden lära råda och specialitetsfloden synes flyta lika ymnigt här som i andra länder. Det har uppgivits, att vid en företagen undersökning befunnits, hurusom den allra största delen av de inom Österrike i handeln befintliga specialiteterna härstammade från utlandet och icke vunnit vederbörande myndighets tillåtelse, vadan de egentligen ej alls finge hållas till salu i Österrike. De stränga bestämmelserna och de många hindren, som den nuvarande specialitets-

*) Följande framställning grundar sig på en uppsats i »Pharmazeutische Presse», Wien, för den 9 september 1911.

förordningen innehåller, skulle i de flesta fall, särskilt med hänseende till försäljningspriset, nästan göra det omöjligt att rätta sig efter förordningen, och därför föredroge de flesta specialitetsfabrikanterna att ej alls anmäla sina preparat, vilka kanske knappats skulle hava passerat den stränga censuren. Myndigheterna vore maktlösa gentemot detta tillstånd. Grossisterna rättfärdigade sig därmed, att de sålde även till utlandet, särskilt Balkanländerna, och med denna transitohandel hade myndigheterna intet att göra. De inländska apotekare, som i sin affär förde sådana, icke anmälda och alltså ej till försäljning medgivna specialiteter, hänvisade därpå, att läkarna utan avseende på gällande förordningar föreskreve allt möjligt i specialitetsform, och därigenom tvingade apotekarna att hålla dessa artiklar på lager. Dessutom gjordes befolkningen genom en skicklig, från utlandet bedriven propaganda på verk sammaste sätt uppmärksam på de utländska specialiteterna, varigenom ett ständigt tryck övades på läkarna att ordinera de så mångfaldigt prisade och undergörande läkemedlen. På grund av dessa och andra omständigheter vore den nuvarande specialitetsförordningen alldeles ohållbar, emedan den fordrade det omöjliga. En svår hämsko för de lojala apotekarna och specialitetsfabrikanterna vore särskilt den nuvarande specialitetsförordningens föreskrifter ifråga om prisbestämningen, enligt vilka försäljningspriset skulle framgå ur en kalkulation av priset vid framställning i parti, alltså motsvara självkostnadspriset samt egna handelsomkostnader. Klart vore emellertid, att specialiteter, som underställdes myndigheternas prövning, vore ämnade att säljas icke blott å tillverkarens eget apotek utan också å andra apotek. Dessa andra apotekare ville emellertid med rätta hava en lämplig förtjänst på försäljningen. Grossisten gjorde anspråk på särskild procent och fabrikanterna ville även förtjäna något på artikeln, ty just därför hade han fört den i handeln. Lukrativa specialiteter kunde alltså icke passera myndigheterna utan de allra största knep, och det bleve därför nästan regel, att de icke anmäldes alls. Då för de anmälda och tillåtna specialiteterna icke finge å etiketterna nämnas något om det ministeriella medgivandet, på det att detta icke skulle kunna användas till reklam, vore det såväl för apotekare som för tjänstläkare och ännu mera för den vanliga praktiserande läkaren utomordentligt svårt att skilja en tillåten specialitet från en icke anmäld sådan. De ideligen återkommande förteckningarna på tillåtna och förbjudna specialiteter hade i praktiken visat sig oanvändbara.

Med hänsyn till dessa och andra missförhållanden läser i Österrike föreligga ett förslag till ny lagstiftning i ämnet. Denna skulle beträffande prisberäkningen innehålla, att en läkemedelsspecialitet icke finge kosta mera än ett efter liknande föreskrifter framställt läkemedel skulle kosta enligt medicinaltaxan. Vidare skulle för varje undersökt och till försäljning tillåten specialitet uttryckligen å etiketten angivas, att den är tillåten och detta med utsättande av det nummer, under vilket den är införd hos ministeriet. En vidare nyhet består däri, att de en gång undersökta och tillåtna specialiteterna fortfarande skola efterprövas. Visar sig härvid, att de i handeln befintliga proven icke motsvara det ursprungliga receptet, varnas fabrikanterna och vid upprepande härav hotar honom återkallelse av försäljningstillståndet. Därjämte innehåller förslaget den nyheten, att även drogisterna skulle vara berättigade att framställa och hålla i nederlag specialiteter, medan hittills endast apotekare varit berättigade härtill. Detaljförsäljningen skulle emellertid fortfarande vara apotekarna förbehållen.